

Ålänningarnas kultur- och fritidsvanor 2020

Med coronaperspektiv

RAPPORT 2021:6

ÅSUB rapportserie

I ÅSUBs rapportserie publiceras resultatet från ÅSUBs utredningsverksamhet och forskning. Det samhällsekonomiska området är centralt men verksamheten omfattar även många andra samhällsområden. ÅSUBs metodkompetens är särskilt inriktad mot ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är i huvudsak uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

De senaste rapporterna från ÅSUB

2020:1	Konjunkturläget våren 2020 och coronakrisen
2020:2	Utvärdering av Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland 2014–2020. Årsrapport för 2019, med tematiska fördjupningar
2020:3	Att leva och bo som inflyttad på Åland – Utmordiska och nordiska erfarenheter av åländskt samhällsliv
2020:4	Arbetsmarknadsbarometern 2020 och coronakrisen
2020:5	Evaluerings av AMS – med kunden och framtiden i fokus
2020:6	Medievanor på Åland 2020
2020:7	Upplevd diskriminering i det åländska samhället 2020
2021:1	Ålands befolkningsutveckling under EU-tiden – Flyttningsrörelser, arbetsmarknad och samhällsdeltagande – åländska erfarenheter under 25 år i EU
2021:2	Konjunkturläget våren 2021
2021:3	Utbildning och arbetsmarknad 2035 – Vägarna till välbefinnande efter pandemin
2021:4	Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2021
2021:5	Arbetsmarknadsbarometern 2021

För upplysningar:

Robin Lähde, +358 18 25496
robin.lahde@asub.ax

<https://www.facebook.com/AASUB>

<https://twitter.com/StatsAland>

ISSN 1455-1977 (print)

ISSN 2737-0798 (online)

Förord

ÅSUB har av landskapsregeringen haft i uppdrag att undersöka kultur- och fritidsvanorna på Åland under pandemiåret 2020. Rapporten är den fjärde undersökningen om ålänningarnas aktiviteter under fritiden. De tre tidigare rapporterna publicerades 2001 (ÅSUB Rapport 2001:5), 2008 (ÅSUB Rapport 2008:7) och 2014 (ÅSUB Rapport 2014:6). Rapporterna är avsedda att användas som underlag för beslut såväl inom landskapsförvaltningen som inom den kommunala sektorn, men kan även stöda prioriteringar och strategier inom enskilda organisationer. Den här rapporten ger specifikt svar på hur förutsättningarna för utövandet av kultur- och fritidsvanor påverkas i det slag av krissituation som pandemin inneburit för ålänningarna.

Det huvudsakliga syftet med de fyra undersökningarna har varit att kartlägga, och över tiden följa upp, den åländska befolkningens fritid. Huvudsyftet med den här undersökningen är att ge en uppdaterad bild av vad ålänningar av olika kön och i olika åldersgrupper utövar för kultur- och fritidsverksamheter. Den här gången läggs således särskild fokus på hur kultur- och fritidsvanorna har tagit sig uttryck under coronapandemin och hur vanorna har förändrats under pandemin. Studien ger även en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. Därtill ger undersökningen ett underlag för kultur- och fritidssektorn inför eventuella nya krisperioder och hur enskildas behov av meningsfull fritid kan beaktas.

Undersökningen grundar sig på närmare 1 200 enkäter som under februari till april 2021 skickades till ett slumpmässigt urval av personer bosatta på Åland födda 2005 och tidigare. Frågorna i enkäten handlade om ålänningarnas aktiviteter under fritiden i form av utövande av intressen, deltagande i evenemang och andra fritidsverksamheter under en tolv månaders period. Svarsfrekvensen efter en påminnelse blev 50 procent. Ett stort tack till alla de som gjorde sig besväret att fylla i enkäten och skicka in den till ÅSUB!

Utredare *Robin Lähde* har varit huvudansvarig för projektet, analysen, sammanställningen av resultaten och för föreliggande rapport som helhet. Högskolepraktikanterna *Helmi Andersson* och *Johannes Sjövall* har bidragit med registrering och dokumentation av svar samt statistiska analyser av svarsmaterialet.

Mariehamn i december 2021

Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Innehåll	5
Figurförteckning	7
Tabellförteckning	9
Bilagor	10
1. Sammanfattning	12
2. Undersökningens syfte och sammanhang	16
2.1 Begreppet fritid	16
2.2 Andra undersökningar	16
3. Kategorisering, underlag och metod	19
3.1 Svansfrekvens och bortfall	19
3.2 Bakgrundsvariabler	20
3.3 Material och metod	21
4. Utövandet av fritidsaktiviteter under våren 2020 - våren 2021	22
4.1 Aktivitetsnivå	22
4.2 Idrotts- och motionsutövning	27
4.3 Friluftaktiviteter	32
4.4 Hantverk och teknik	34
4.5 Musik, dans och teater	37
4.6 Hem- och familjeliv	40
4.7 Sociala aktiviteter	43
4.8 Användningen av medier, spel	47
4.9 Studier och liknande	51
4.10 Besök och övriga aktiviteter	54
4.11 Anläggningar	57
4.12 Föreningsverksamhet	61
5. Deltagande i evenemang och museibesök	63
5.1 Sportevenemang	64
5.2 Teaterföreställningar	65
5.3 Musikevenemang	66
5.4 Övriga evenemang	68
5.5 Museum	69
5.6 Besök på evenemang och museer jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar ..	70
6. Utövandet av fritidsaktiviteter utanför Åland	73
7. Ålänningars inställning till sin fritid	75
7.1 Hur nöjda är ålänningarna med den egna fritiden?	75
7.2 Hur mycket pengar spenderas på fritiden?	77
7.3 Vad begränsar utövandet av fritidsaktiviteter?	78

7.4 Inställningar till den egna fritiden jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar	81
8. Ålänningarnas inställning till fritidsaktivitetsutbudet	83
8.1 Hur nöjd är man med fritidsutbudet i den egna kommunen?	83
8.2 Vad bör man satsa mer på?	85
8.3 Inställningen till utbudet jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar	87
9. Ålänningarnas tidsanvändning	88
9.1 Förvärvsarbete och studier	88
9.2 Obetalt arbete	89
9.3 Jämställdhet och totalt arbete	91
Referenser	93
Bilagor	94

Figurförteckning

Figur 1. De 20 mest utövade aktiviteterna efter kön (utövade antal gånger/månad).	24
Figur 2. Hur har coronasituationen påverkat utövningen av kultur- och fritidsaktiviteter, efter kön (index, övergripande fritidsområde).	25
Figur 3. Hur har coronasituationen påverkat utövningen av kultur- och fritidsaktiviteter, efter åldersgrupper (index, övergripande fritidsområde).	26
Figur 4. Idrotts- och motionsutövning (andel svarande i procent).	28
Figur 5. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av idrotts- och motionsaktiviteter? Andel svarande i procent.	30
Figur 6. Utövning av idrotts- och motionsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	31
Figur 7. Friluftaktiviteter (andel svarande i procent).	32
Figur 8. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av friluftaktiviteter? Andel svarande i procent.	33
Figur 9. Utövning av friluftaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	34
Figur 10. Hantverk och teknik (andel svarande i procent).	35
Figur 11. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av aktiviteter inom hantverk och teknik? Andelen svarande i procent.	36
Figur 12. Utövning av hantverks- och teknikaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	37
Figur 13. Musik, dans och teater (andel svarande i procent).	38
Figur 14. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av aktiviteter inom musik, dans och teater? Andel svarande i procent.	39
Figur 15. Utövning av musik, dans och teater år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	39
Figur 16. Hem- och familjeliv (andel svarande i procent).	40
Figur 17. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av hem- och familjeaktiviteter? Andel svarande i procent.	42
Figur 18. Utövning av hem- och familjelivsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	43
Figur 19. Sociala aktiviteter (andel svarande i procent).	44
Figur 20. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av sociala aktiviteter? Andel svarande i procent.	46
Figur 21. Utövning av sociala aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	46
Figur 22. Användning av medier, spel (andel svarande i procent).	47
Figur 23. Hur har coronasituationen påverkat användningen av medier och spel? Andel svarande i procent.	49
Figur 24. Användning av medier och spel år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).	50
Figur 25. Studier och liknande (andel svarande i procent).	51
Figur 26. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av studier och liknande aktiviteter? Andel svarande i procent.	53

Figur 27. Utövning av studie- och liknande aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).....	54
Figur 28. Besök och övriga aktiviteter (andel svarande i procent).....	55
Figur 29. Hur har coronasituationen påverkat besök och övriga aktiviteter? Andel svarande i procent.....	56
Figur 30. Besök och utövning av övriga aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).....	57
Figur 31. Besök av lokaler och anläggningar (andel svarande i procent).	58
Figur 32. Besök av lokaler och anläggningar år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).....	60
Figur 33. Föreningsmedlemskap efter föreningskategori (andel svarande i procent).	62
Figur 34. De tio mest besökta evenemangen eller museer under våren 2020 - våren 2021 (andel svarande i procent).....	64
Figur 35. Sportevenemang (andel svarande i procent).....	65
Figur 36. Teaterföreställningar (andel svarande i procent).....	66
Figur 37. Musikevenemang (andel svarande i procent).....	67
Figur 38. Övriga evenemang (andel svarande i procent).	68
Figur 39. Museum (andel svarande i procent).	70
Figur 40. Museibesök år 2020 och 2013 (andel svarande i procent).	73
Figur 41. Fritidsaktiviteter utanför Åland år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent). Rangordnat efter de populäraste aktiviteterna år 2013.	74
Figur 42. Hur nöjda ålänningar är med den egna fritiden (andel svarande i procent).	76
Figur 43. Andel nöjda med den egna fritiden bland personer som bor/inte bor ensamma år 2013 och 2020 (andel svarande i procent).	76
Figur 44. Utgifter på de egna fritidsaktiviteterna efter socioekonomisk ställning (antal euro per månad).....	78
Figur 45. De fem vanligaste begränsande faktorerna utöver coronasituationen, efter sju åldersgrupper (andel svarande i procent).....	80
Figur 46. Hur nöjda är ålänningar med den egna fritiden, år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).	81
Figur 47. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter (andel svarande i procent).	84
Figur 48. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).	87
Figur 49. Genomsnittligt antal timmar per vecka som läggs på förvärvsarbete eller studier år 2020 och 2013, efter socioekonomisk ställning.	89
Figur 50. Det genomsnittliga antalet timmar per vecka som läggs på obetalt arbete, efter socioekonomiska grupper.	90
Figur 51. Fördelning mellan förvärvsarbete och obetalt arbete bland svarande i åldern 20–64 år, efter kön (exkluderar studerande).....	92
Figur 52. Antal timmar i veckan man lagt på betalt och obetalt arbete år 2020 och 2013 efter kön (svarande mellan 20 och 64 år, exkluderar studerande).....	92

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal och andel svarande efter bakgrundsvariabler (oviktat och viktat material).	20
Tabell 2. Andel svarande som är medlemmar i en förening samt det genomsnittliga antalet föreningsmedlemskap efter kön, åldersgrupp och boenderegion.	61
Tabell 3. De tio populäraste evenemangen år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).	71
Tabell 4. Evenemang som funnits med i undersökningarna från 2013 och 2008 (andel svarande i procent).	72
Tabell 5. Hur mycket man spenderar på den egna fritiden per månad, efter kön och åldersgrupp.	77
Tabell 6. Faktorer som begränsar fritidsutövandet efter kön, åldersgrupp och region (andel svarande i procent).	79
Tabell 7. Hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna år 2020, 2013 och 2008 (antal euro per månad, i 2020 års priser).	82
Tabell 8. Begränsande faktorer år 2020, 2013 och 2008 efter kön (andel svarande i procent).	82
Tabell 9. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter, efter region (andel svarande i procent).	85
Tabell 10. Önskemål om satsningar på olika målgruppers fritidsaktiviteter efter kön, åldersgrupp och region (andel svarande i procent).	86

Bilagor

Bilaga 1. Enkäten "Undersökning om älänningarnas kultur och fritidsvanor"	94
Bilaga 2. Omformuleringar av aktiviteter från år 2013 fritidsvaneundersökning	102
Bilaga 3. Idrotts- och motionsaktiviteter (antal gånger utövade per månad)	103
Bilaga 4. Friluftaktiviteter (antal gånger utövade per månad)	104
Bilaga 5. Hantverk och teknik (antal gånger utövade per månad)	104
Bilaga 6. Musik, dans och teater (antal gånger utövade per månad)	105
Bilaga 7. Hem- och familjeaktiviteter (antal gånger utövade per månad)	105
Bilaga 8. Sociala aktiviteter (antal gånger utövade per månad)	106
Bilaga 9. Användning av medier, spel (antal gånger utövande per månad)	106
Bilaga 10. Studier och liknande (antal gånger utövade per månad)	107
Bilaga 11. Besök och övriga aktiviteter (antal gånger utövade per månad)	107

1. Sammanfattning

Den här undersökningen om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor har genomförts av Ålands statistik- och utredningsbyrå på uppdrag av Ålands landskapsregering. Undersökningen är en uppföljning av tre tidigare undersökningar av ålänningarnas kultur- och fritidsvanor från åren 2001, 2008 och 2013. Syftet med undersökningen är dels att ge en bild av vad ålänningarna utövar för fritidsverksamheter på och utanför Åland, dels att ge en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. I årets rapport som omfattar perioden våren 2020 – våren 2021 läggs särskilt fokus på hur vanorna har förändrats under coronapandemin.

Resultaten kan användas som underlag för beslut inom kultur- och fritidssektorn och ger en överblick av hur behovet av meningsfull fritid kan beaktas vid eventuella nya krisperioder.

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om 1 183 (1 198 utskickade varav 15 kom i retur) slumpmässigt utvalda personer i åldern 16 år och äldre bosatta på Åland. Svarsprocenten för undersökningen är 50.

I studien definieras begreppet "fritid" utifrån ett undersökningstekniskt perspektiv: tiden kan delas in i förvärvsarbete, studier, obetalt arbete samt fritid. Fritid definieras då som tid som inte går åt till de tre förstnämnda kategorierna.

I undersökningen ombads de svarande att uppskatta hur ofta de utövar olika kultur- och fritidsaktiviteter. Den aktivitet som utövas oftast på fritiden är att *använda mobil-/smarttelefon*. Näst vanligast är att *använda dator eller surfplatta*. Den tredje vanligaste aktiviteten är att *använda sociala medier*, vilket är nära kopplat till de två tidigare nämnda aktiviteterna. Den fjärde vanligast aktiviteten är att *titta på TV eller film hemma*. På femte plats kommer den första aktiviteten som inte kräver någon teknisk utrustning, nämligen att *promenera eller stavgå*. Efter det följer att *lyssna på radio/podcast* och att *läsa böcker eller tidskrifter*.

Precis som i de två senaste kultur- och fritidsvaneundersökningarna från år 2013 och 2008 uppger kvinnor att de ägnar sig åt olika aktiviteter på sin fritid i något högre grad än män. Då de olika aktiviteterna jämförs är det tydligt att kvinnor i de flesta fallen är aktivare än männen. Det finns dock även vissa aktiviteter där männen är aktivare utövare än kvinnorna. Männen har till exempel i högre grad *spelat dator-/TV-/mobilspele* och sysslat med *hemrenovering som fritidssyssla*.

Coronasituationen har i huvudsak lett till minskad utövning av kultur- och fritidsaktiviteter. Både kvinnor och män upplevde att pandemin i genomsnitt minskat utövandet av kultur- och fritidsaktiviteter, men det finns tydliga skillnader mellan könen och inom olika fritidsaktiviteter. Pandemins effekter skiljer sig även åt bland annat mellan de olika åldersgrupperna.

Fyra övergripande fritidsområden sticker tydligt ut vid analysen om coronasituationen haft en tydlig negativ inverkan på hur ofta aktiviteterna inom området utövas. Dessa är 1) *Sociala aktiviteter* 2) *Musik, dans och teater* 3) *Besök och övriga aktiviteter*¹ samt 4)

¹ Innehåller till exempel aktiviteterna *besökt marknad, auktion, loppmarknad och besökt utställning*

Idrotts- och motionsutövning. Inom samtliga grupper har kvinnorna i högre utsträckning upplevt en större negativ effekt av coronasituationen än männen.

Samtidigt har coronasituationen också lett till ökad aktivitet inom vissa områden. Detta är tydligast inom området *användning av medier och spel*. Särskilt kvinnornas användning av medier och spel har i genomsnitt ökat på grund av coronasituationen. Också när det gäller utövandet av *friluftaktiviteter*, har kvinnors utövande i genomsnitt ökat något medan männens aktivitet har minskat marginellt.

Om vi i stället granskar hur de olika åldersgrupperna har svarat kan vi konstatera att coronasituation särskilt minskat på utövningen av fritidsaktiviteter bland personer som fyllt 65 år. Den äldsta åldersgruppens (65+ år) utövande av *musik, dans och teater* hade i genomsnitt påverkats mer negativt av pandemin än övriga åldersgrupper. Inom området *Besök och övriga aktiviteter* hade personer som fyllt 65+ påverkats signifikant mera negativt än de två yngsta åldersgrupperna (16–24 och 25–44 år). Åldersgruppen skiljde sig även åt när det gällde områdena *Hem- och familjeliv* samt *Friluftaktiviteter*. Medan utövandet för övriga åldersgrupper i genomsnitt har ökat till följd av coronasituationen har pandemin minskat på utövandet dessa aktiviteter bland personer i åldern 65+.

Pandemin har i genomsnitt lett till minskad *idrotts- och motionsutövning*. Personer i den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar) verkar i större utsträckning än andra åldersgrupper ha upplevt att pandemin minskat på deras idrotts- och motionsutövning. Samtidigt har användningen av medier och spel i genomsnitt ökat mest inom den åldersgruppen.

När det gäller idrotts- och motionsaktiviteter ser pandemin främst ut att ha haft en negativ påverkan på *styrketräning, simning/vattengymnastik* och *gruppträning*. Under pandemin har både simhallar och gym varit stängde under perioder, vilket har en direkt begränsande effekt på utövandet av de tre nämnda idrotts- och motionsaktiviteterna.

Coronasituationen förefaller inte i någon större utsträckning ha förändrat utövandet av *friluftaktiviteter*. Tre fjärdedelar av respondenterna uppgav att pandemin inte påverkat deras utövning av friluftaktiviteter. Omkring 15 procent uppgav att coronasituationen lett till en ökad utövning av friluftaktiviteter medan cirka tio procent uppgav att coronasituationen minskade på friluftaktiviteterna. Kvinnornas utövande av friluftaktiviteter ökade i högre grad än männens. En annan iakttagelse är att coronasituationen ökade på utövandet av friluftaktiviteter bland personer som bor tillsammans med någon men minskade bland personer som bor ensamma.

Andelen som upplevde att coronasituationen ökat på utövningen av aktiviteter inom området *hantverk och teknik* var något större (13 procent) än de som upplevde att utövningen minskat (sju procent). De som upplevt att coronasituationen har ökat på utövandet av hantverks- och teknikaktiviteter nämner främst *handarbete, stickning, vävning och slöjd*.

De restriktioner som varit i kraft under 2020 har begränsat människors möjlighet att ta del av evenemang, vilket även bekräftas av resultaten beträffande pandemins effekter på aktiviteter inom området *musik, dans och teater*. Över hälften (53 procent) upplevde att utövandet av aktiviteter inom området musik, dans och teater minskat något eller mycket på grund av coronasituationen. Särskilt kvinnor och äldre personer uppgav att deras utövande av aktiviteterna inom området musik, dans och teater har minskat på grund av pandemin. Andelen som upplevde att coronapandemin minskat på de här aktiviteterna ökade med åldern.

En större andel kvinnor än män upplevde att coronasituationen ökat på deras utövning av *hem- och familjelivsaktiviteter*. I genomsnitt verkar pandemin ha lett till ett ökat utövande bland kvinnor men ett minskat utövande bland män.

Nästan alla svarande (97 procent) har under våren 2020 – våren 2021 umgåtts med släkt eller vänner. Pandemin verkar däremot ha påverkat hur ofta man umgåtts. I årets undersökning uppgav cirka 45 procent att de umgåtts med släkt eller vänner minst en gång per vecka medan motsvarande andel i ÅSUBs fritidsvaneundersökning 2013 var 61 procent.

De sociala aktiviteterna, såsom umgås med släkt och vänner, träffas på lokal, besökt café och träffas på stan, är det området som påverkats mest negativt av coronasituationen. Hela 72 procent anger att de upplever att coronasituationen minskat på deras utövande av sociala aktiviteter, av vilka 42 procent anger att de sociala aktiviteterna *minskat mycket* på grund av pandemin. Det är särskilt kvinnornas sociala aktiviteter som minskat på grund av pandemin. Nästan varannan kvinna (49 procent) och var tredje man (33 procent) upplevde att coronasituationen hade *minskat mycket* på deras utövning av sociala aktiviteter.

De som upplevt en ökning i *användning av medier och spel* nämner i första hand att TV- och filmtittandet i hemmet har ökat som följd av coronapandemin. *Användningen av dator och surfplatta samt mobil-/smarttelefonen* har också ökat på grund av pandemin, ett flertal har svarat att *användningen av sociala medier* har ökat. Spelandet av både dator-/TV-/mobilspele samt bräd-/strategispel och pusslande uppges också ha ökat enligt en del svarande.

Trots att vissa uppgav att de under pandemin läst fler böcker eller tidskrifter än annars har nivån minskat jämfört med 2013 och 2008, vilket skulle kunna tolkas som att utvecklingen utan pandemin hade inneburit en ännu större minskning. Däremot har användningen av e-böcker och ljudböcker ökat jämfört med tidigare studier.

Möjligheten att besöka olika slags evenemang har under coronapandemin varit väldigt begränsad vilket även bekräftas av hur de svarande upplevt att coronasituationen har påverkat aktiviteter inom gruppen *besök och övriga aktiviteter*. Över hälften (57 procent) upplevde att coronasituationen har lett till minskade besök på till exempel marknader och utställningar samt deltagande i övriga aktiviteter. Även här verkar kvinnorna i större utsträckning än männen upplevt att coronasituationen begränsat deras aktivitet: 61 procent av kvinnorna och 48 procent av männen upplevde att coronasituationen minskat på deras besöksaktivitet och övriga aktiviteter.

År 2020 blev ett väldigt annorlunda år för evenemangssektorn. Ett stort antal evenemang har varit tvungna att ställas in på grund av coronasituationen och de evenemang som genomfördes var få till antal och präglades ofta av någon form av restriktioner. Andelen som besökt de olika evenemangen minskade i regel jämfört med 2013. Andelen som besökt olika museer har också i de flesta fall minskat från 2013.

Gymmen och Mariebad besöktes i genomsnitt färre gånger per månad jämfört med undersökningen för 2013. Särskilt här kan pandemin ha haft en påverkan. Styrketräning (exempelvis på gym), gruppträning och simning/vattengymnastik uppges ha påverkats negativt av coronasituationen. I övrigt har besök på anläggningar med inomhusverksamhet i de flesta av fallen minskat jämfört med nivån 2013 medan anläggningar med utomhusverksamhet inte uppvisar samma tapp. Restriktioner har påverkat hur anläggningarna har fått hålla öppet och hur många som fått vistas på samma plats, vilket i sin tur begränsat möjligheten att utöva fritidsaktiviteter i anläggningarna.

Hur nöjda är ålänningarna med sin fritid? Andelen som var nöjda med den egna fritiden låg på en betydligt lägre nivå än vad som uppmättes i ÅSUBs fritidsvaneundersökningar 2013 och 2008, 65 procent av de svarande i årets undersökning uppgav att de var mycket nöjda eller ganska nöjda med den egna fritiden. Motsvarande andelar i de tidigare undersökningarna var 80 procent år 2013 och 76 procent år 2008. En jämförelse med materialet från 2013 tyder på att andelen nöjda minskat kraftigare bland personer som bor ensamma än bland personer som bor tillsammans med någon.

Ålänningarna uppskattar att de i genomsnitt spenderat cirka 98 euro per månad på sina fritidsaktiviteter under coronaåret. Männen satsar i genomsnitt mer än kvinnorna på sin fritid.

Ålänningarna verkar vara relativt nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter, även om svaren på frågan "Hur nöjd är du med utbudet av fritidsaktiviteter i din kommun?" var något negativare än omdömet av den egna fritiden. Kvinnor tenderar i genomsnitt oftare vara nöjda med hemkommunens utbud av fritidsaktiviteter än männen.

Hela 77 procent av de svarande uppgav att coronasituationen har begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter. Även tidsbrist (28 procent) och brist på pengar (13 procent) var relativt vanliga orsaker. Endast sju procent uppgav att ingenting begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter.

Tydliga åldersmönster observeras när det gäller faktorer som begränsar fritidsaktiviteterna. Tidsbrist är exempelvis en begränsande faktor som är vanligare bland de två yngre åldersgrupperna (16–24 och 25–44 år) än inom de två äldre (45–64 och 65+ år). Även brist på pengar är en faktor vars begränsande effekt tenderar att minska med åldern: Personer som fyllt 65 nämnde penningbrist som en begränsande faktor i klart mindre utsträckning än övriga åldersgrupper. Hälsan och bristande fysisk tillgänglighet var i stället oftare begränsande faktorer för de som fyllt 65 år.

Ett resultat att uppmärksamma är även att yngre i betydligt större utsträckning än äldre uppfattar brist på umgänge som en begränsande faktor för sina fritidsaktiviteter. Att uppleva brist på umgänge som en begränsande faktor var betydligt vanligare bland 16–24 åringar än bland de andra åldersgrupperna. De som bor ensamma anger i högre utsträckning brist på umgänge som begränsande faktor jämfört med de som bor tillsammans med någon. Personer som bor tillsammans med någon begränsas i stället oftare av tidsbrist.

I undersökningen fanns även en fråga om obetalt arbete. Som obetalt arbete räknas hemarbete, ta hand om anhöriga samt frivilligarbete. I genomsnitt uppgav respondenterna att de har satt 12 timmar per vecka på hemarbete, två timmar på att ta hand om anhöriga och cirka en timme på att utföra frivilligarbete. Den överlägset största delen av det obetalda arbetet utgörs av hemarbete. Inom kategorin finns tydliga skillnader mellan könen. Kvinnor utförde i genomsnitt 16 timmar hemarbete per vecka medan genomsnittet för männen var cirka sju timmar per vecka.

2. Undersökningens syfte och sammanhang

Denna undersökning har genomförts av Ålands statistik- och utredningsbyrå under 2021 på uppdrag av Ålands landskapsregering.

Undersökningen är en uppföljning av de tre tidigare undersökningarna av ålänningarnas kultur- och fritidsvanor från åren 2001, 2008 och 2013. Syftet med denna undersökning är dels att ge en bild av vad ålänningarna utövar för fritidsverksamheter på och utanför Åland, utifrån kön, ålder, hemort och andra bakgrundsvariabler, dels att ge en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. I och med att detta är fjärde gången som undersökningen görs finns det även bättre förutsättningar än tidigare att identifiera förändringar och trender över tid. I årets rapport läggs även särskilt fokus på hur vanorna har förändrats under coronapandemin.

Resultaten kan användas som underlag för beslut inom kultur- och fritidssektorn och ger en överblick av hur behovet av meningsfull fritid kan beaktas vid eventuella nya krisperioder.

2.1 Begreppet fritid

I denna studie utgår vi, liksom i ÅSUBs tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar, från att begreppet "fritid" definieras utifrån ett undersökningstekniskt perspektiv: tiden kan delas in i förvärvsarbete, studier, obetalt arbete samt fritid. Fritid definieras då som tid som inte går åt till de tre förstnämnda kategorierna.

Denna syn på begreppet fritid har använts som utgångspunkt i arbetet med undersökningen och har påverkat urvalet av aktiviteter som ingått som alternativ i enkäten och uppdelningen av tidsanvändningen. De svarandes subjektiva uppfattningar av begreppet spelar dock även det en stor roll för resultaten.

2.2 Andra undersökningar

Det har gjorts flera studier med frågeställningar som relaterar till denna undersökning, både på och utanför Åland. I och med det unika läget som pandemin medfört görs i denna studie görs i huvudsak jämförelser med ÅSUBs tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar men där det är möjligt jämförs även resultaten med andra undersökningar. Nedan följer korta beskrivningar av undersökningarna i fråga.

ÅSUBs tidigare fritidsvaneundersökningar

ÅSUB har tre gånger tidigare, 2001, 2008 och 2013 kartlagt ålänningarnas kultur- och fritidsvanor. De tre tidigare enkäterna var i stort sett lika. Formuläret i denna undersökning utformades för att så långt som möjligt likna de tidigare och på så sätt möjliggöra jämförelser över tid. Vissa modifikationer och uppdateringar har dock gjorts.

Eftersom undersökningsperioden var våren 2020 fram till våren 2021 fanns en unik möjlighet att studera vilka effekter coronapandemin haft på ålänningars utövande av kultur- och fritidsvanor. Respondenten har därför ombetts uppskatta hur pandemin i genomsnitt har påverkat utövande av aktiviteter inom de övergripande områdena

inkluderade i enkäten (exempelvis friluftaktiviteter, hem- och familjeliv). Utöver det har respondenten även getts möjligheten att specificera vilken/vilka aktiviteter som har påverkats mest av coronasituationen. Andra frågor har anpassats för att fånga upp effekterna av pandemin.

Övriga förändringar som gjorts i enkäten jämfört med senaste undersökning är i första hand uppdateringar av kategorier samt omformuleringar. Den tekniska utvecklingen har medfört att aktiviteter som exempelvis mobilspel och podcast inkluderats i alternativen. Andra nya fritidstrender, som exempelvis discgolf och padel, har också tillkommit. Vissa omformuleringar har också gjorts. Dessa redogörs för i Bilaga 2.

Angående bakgrundsvariablerna har också vissa justeringar gjorts. I årets enkät har vi av inkluderande orsaker bett respondenten ange sitt juridiska kön (tidigare enbart kön). Under födelseland har kategorin "Övriga Europa" tillkommit. Under frågan om respondentens huvudsakliga sysselsättning har kategorin "Arbetslös/permitterad" lagts till. På grund av att antalet respondenter födda utanför Norden och med ett annat modersmål än ett nordiskt språk var så små kan tyvärr inte allt för många slutsatser dras för dessa grupper. Eftersom denna grupp var av särskilt intresse för undersökningen har deras utvärdering av den egna fritiden och fritidsutbudet ändå analyserats och jämförts med övriga personers utvärderingar, med reservation för det bristande underlaget. ÅSUB publicerade dock en särskild utredning om inflyttade ålänningars samhällsliv² inklusive deras fritid under sommaren 2020, där mer utförliga analyser av inflyttade ålänningars fritidsvanor ingick.

I och med att det i år läggs särskild fokus på pandemins effekter och extra frågor om pandemin lagts till, har vissa frågor som tidigare funnits med skalats bort från enkäten. Frågan om tidsanvändning för övrig fritid, som upplevts svåruppskattad av respondenterna, samt uppskattning av tidsanvändning på olika medier som nyligen studerats i en undersökning om mediavanor³ har i år lämnats bort.

På grund av det ringa antalet evenemang som faktiskt genomfördes under 2020 användes i årets enkät bredare kategorier för evenemang och aktiviteter på Åland⁴. Några nya alternativ har också inkluderats under denna sektion, exempelvis digitala musikkonserter och standup shower.

Pandemieffekter i Finland och Sverige

För att bättre kunna tolka denna studies resultat beträffande coronasituationens påverkan på utövningen av olika kultur- och fritidsaktiviteter presenteras nedan en kort genomgång av ett antal observationer som gjorts i Finland och Sverige.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har i ett flertal undersökningar under pandemin samlat in nationella data över finländares vardagsbeteenden i syfte att identifiera effekter av pandemin. I en rapport från våren 2021 konstaterar THL att konsekvenser av pandemin i Finland bland annat varit minskad daglig motion, färre kontakter med vänner och släktingar samt en ökad känsla av ensamhet. Mängden motion har minskat särskilt bland de äldsta åldersgrupperna (personer som fyllt 80 år) samt de yngre åldersgrupperna (20–34 åringar). Effekterna visade sig vara kraftigare i områden där pandemiläget varit som värst. Andelen som upplevde att pandemin lett till minskat motionsutövande har även ökat under pandemins gång samtidigt som andelen som upplevde att de motionerat mer under pandemin gått i motsatt riktning: 34 procent av

² ÅSUB Rapport 2020:3

³ ÅSUB Rapport 2020:6

⁴ Exempelvis "lokala musikevenemang" samt "andra marknader"

18–69 åringar uppgav under april-juni 2020 att de minskat på sin motion, medan nästan hälften av de svarande (45 procent) uppgav samma iakttagelse under perioden januari-mars 2021. Under samma tidsspann hade andelen som uppgav att de ökat sin motion minskat från 29 procent till 22 procent. Andra effekter av pandemin som identifierats i Finland var att penningspelandet minskat, vilket förklaras av att det finska spelbolaget Veikkaus under våren 2020 stängde sina spellokaler och spelautomater. Spelandet verkar heller inte flyttat över till internet.⁵

När det gäller kulturvanor har man i Sverige identifierat ett antal kortsiktiga effekter. Myndigheten för kulturanalys i Sverige har analyserat hur kulturvanor utvecklats över tid och vilka faktorer som bidrar till invånarnas kulturvanor 2020. Som underlag har data som årligen samlats in av SOM⁶-institutet vid Göteborgs universitet använts. SOM-undersökningen pågick under de sista månaderna av år 2020 och data samlades in genom både postala och webbaserade enkäter. Målgruppen för kulturfrågorna bestod av personer i åldrarna 16–85 år.

I frågorna som rört kulturvanor har respondenterna, liksom i denna rapport, ombetts ta ställning till *"Hur ofta du gjort följande under de senaste 12 månaderna"*. Myndigheten för kulturvanor betonar att eftersom data samlats in i slutet av 2020 och en merpart av svaren inkom under september och oktober 2020 omfattar referensperioden endast ett halvår av pandemiförhållanden, vilket sannolikt medfört att omfattningen av effekterna underskattats.

Resultaten från den svenska studien visar att ett flertal av kulturaktiviteterna minskade under 2020 jämfört med 2019, särskilt inom kulturområdena bio, besöksaktiviteter, scenkonst och musik. Dessa områden rymmer kulturaktiviteter som att gå på bio, gå på rock-/popkonserter, gå på teater och besöka museum. Andelen invånare som tecknat/målat, sysslat med handarbete/hantverk och skrivit dagbok/poesi hade däremot ökat från föregående år.⁷

När det gäller skillnader i kulturvanor mellan olika befolkningsgrupper konstaterar Myndigheten för kulturanalys i Sverige att högutbildade i högre grad än andra tar del av kulturaktiviteter. Vissa könsskillnader observeras också. Det är mer sannolikt att kvinnor besökt konstupställningar, gått på teater, läst böcker, besökt bibliotek samt ägnat sig åt eget skapande och kulturutövande, medan det är mer sannolikt att män besökt historiska sevärdheter och fornminnen. När det gäller åldersgrupper konstaterades att äldre läser mer medan yngre lyssnar oftare på ljudböcker.⁸

⁵ Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 3/2021

⁶ Samhälle, opinion och medier (SOM)

⁷ Myndigheten för kulturanalys (2021).

⁸ Ibid.

3. Kategorisering, underlag och metod

Denna rapport bygger på en empirisk undersökning där underlaget består av svaren från den enkät som vi i slutet av februari 2021 skickade ut till ett slumpmässigt urval personer som är födda i februari 2005 och tidigare. Statistiskt signifikanta skillnader mellan olika befolkningsgrupper redovisas för, med ett särskilt fokus på skillnader och likheter mellan kön och åldersgrupper.

3.1 Svarsfrekvens och bortfall

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om 1 183 (1 198 utskickade varav 15 kom i retur på grund av olika orsaker) slumpmässigt utvalda personer i åldern 16 – 80 år som enligt det aktuella befolkningsregistret var bosatta på Åland. Insamlingen av enkätsvaren genomfördes under perioden 26 februari – 27 april 2021 med möjligheten att fylla i formuläret antingen i pappersformat eller elektroniskt. Ett påminnelseutskick sändes ut i mitten av mars 2021. Insamlingen avslutades den 27 april 2021.

Totalt inkom 591 svar, vilket innebär att svarsprocenten för undersökningen är 50 procent. Merparten av svaren (415 svar) inkom under det första utskicket av enkäten (26 februari – 18 mars 2021). En enkät inkom sent i processen och har således inte beaktats i analysen.

Tabell 1 visar andelen svarande efter kön, åldersgrupp och hemregion. Genom viktning kan eventuella skevheter i svarsmaterialet korrigeras så att materialet bättre motsvarar rampopulationen, i det här fallet den åländska befolkningen i åldern 16–80 år. Samtliga resultat i den här rapporten är baserade på det viktade materialet.

Svarsprocenten för undersökningen är precis som tidigare år relativt låg. En trolig orsak är frågeformulärets längd (åtta sidor) och att vi internationellt ser en allmän trend mot allt lägre svarsprocent i enkätundersökningar.

Åtgärder för att förbättra svarsprocenten har gjorts. I likhet med tidigare år deltog de svarande i utlottning av en penningssumma. Utöver detta fanns möjligheten att svara via internet, vilket hade som avsikt att göra det lätt och smidigt att svara i allmänhet, men i synnerhet bland de unga eftersom dessa generellt är underrepresenterade bland svarande i undersökningar.

Tabell 1. Antal och andel svarande efter bakgrundsvariabler (oviktat och viktat material).

	Antal svarande (oviktat)	Andel svarande (oviktat)	Antal svarande (viktat)	Andel svarande (viktat)
Totalt	591	100,0 %	590	100,0 %
Kvinnor	331	56,0 %	300	50,9 %
Män	260	44,0 %	290	49,1 %
16-24 år	52	8,8 %	59	10,0 %
25-44 år	166	28,1 %	175	29,7 %
45-64 år	195	33,0 %	191	32,4 %
65+ år	178	30,1 %	165	27,9 %
Mariehamn	235	39,8 %	236	40,0 %
Fasta Ålands landsbygd	316	53,5 %	311	52,7 %
Skärgården	40	6,8 %	43	7,3 %

Källa: ÅSUB

3.2 Bakgrundsvariabler

Vi har i denna studie använt enkla grundläggande kategoriseringar av de svarande efter bakgrundsvariabler. I linje med undersökningens huvudsakliga syfte har alla svar testats för statistiskt signifikanta skillnader, alltså säkerställda skillnader, mellan kön och ålder. Dessa eventuella skillnader presenteras genomgående i rapporten. Då vi testat för statistisk signifikanta skillnader mellan åldersgrupperna använde vi i första hand en indelning i fyra grupper (16–24 år, 25–44 år, 45–64 år samt 65 år och äldre). I vissa fall har alternativa indelningar gjorts för att påvisa skillnader som bättre framkommer med andra åldersgrupper, det påpekas dock i texten när andra indelningar än den ovan nämnda har använts.

Förutom kön och ålder har vi även testat för signifikanta skillnader mellan bakgrundsvariablerna region, utbildning, socioekonomisk ställning samt familjesituation. Eftersom socioekonomisk ställning, såsom studerande och pensionär, till betydande delar har ett samband med ålder har variabeln ålder använts i första hand.

De svarandes bosättningsort delas in i tre regioner: Mariehamn, landsbygdskommunerna samt skärgården. På grund av det låga antalet svar från skärgården är det svårare att få statistiskt signifikanta resultat utifrån denna bakgrundsvariabel. Ibland presenteras ändå skillnader mellan skärgården och övriga regioner ifall det har bedömts vara en intressant indikation på skillnader, det framhålls i texten då icke-signifikanta skillnader presenteras.

Variabeln utbildning delas in efter de svarandes högsta utbildning enligt följande kategorier: grundskola/folkskola/mellanskola, yrkesskola/institut/gymnasium samt universitet/högskola. I den löpande texten har dessa förkortats till grundskola, gymnasium, högskola.

Ett socioekonomiskt perspektiv ges genom att de svarande delats in i sex grupper: 1) studerande, 2) pensionärer, 3) tjänsteman/arbetstagare, 4) arbetsgivare/företagare/jordbrukare 5) föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete samt 6) arbetslös/permitterad.

De svarandes familjesituation delas in på två sätt. Den första indelningen görs utifrån om personen är ensamboende eller sammanboende med en eller flera och den andra indelningen utifrån om personen bor i ett hushåll med barn under 18 år eller inte.

3.3 Material och metod

Underlaget till denna rapport bygger på svaren från vår enkät som besvarades av 591 personer (50 procent av urvalet). Svarmaterialet har viktats och sedan analyserats statistiskt mot de olika bakgrundsfaktorerna.

Den statistiska analysen bygger på grundläggande metoder som uträkningar av procentuella andelar och medelvärden. Variansanalys har sedan använts för att testa för statistisk signifikans i skillnader mellan olika befolkningsgrupper. På grund av urvalets storlek har analyserna av grupperna gjorts skilt för sig och beaktar således inte andra variabler. Skillnader i resultaten enligt olika bakgrundsvariabler presenteras endast om den statistiska signifikansen är bekräftad. Med signifikanta skillnader avses nivå 0,05 eller lägre, det vill säga att sannolikheten är minst 95 procent att en skillnad faktiskt beror på en specifik bakgrundsvariabel.

Enkäten som skickades ut bestod av åtta sidor. Frågorna var indelade i åtta kategorier: *Grunduppgifter, Föreningsverksamhet och obetalt arbete, Utövande av fritidsaktiviteter, Anläggningar på Åland, Evenemangs- och aktivitetsutbud på Åland, Utövande av fritidsaktiviteter utanför Åland, samt Utvärdering.* Denna rapport följer i stort sett samma upplägg.

Inledningsvis redogörs i kapitel 4 för vilka fritidsaktiviteter som utövas och de anläggningar som används, samt föreningslivet. I kapitel 5 presenteras ålänningarnas deltagande i olika evenemang och museibesök. I kapitel 6 presenteras sedan hur ålänningarnas fritidsaktiviteter utanför landskapet ser ut. I kapitel 7 följer en genomgång av de svarandes utvärdering av den egna fritiden och i kapitel 8 deras utvärdering av utbudet av fritidsaktiviteter. Slutligen presenteras i kapitel 9 hur de svarandes tidsanvändning fördelar sig, främst i fråga om uppdelningen av arbete och hemarbete.

I samtliga kapitel presenteras även resultaten utifrån bakgrundsvariabler såsom kön, ålder och region för att belysa både skillnader och likheter mellan de olika grupperna.

Hur coronasituationen har påverkat utövandet av kultur- och fritidsvanor hör också till frågeställningen och genomsyrar analysen. Frågorna beträffande utövande av fritidsaktiviteter hänför sig till hur respondentens utövande sett ut de senaste 12 månaderna. Eftersom enkäten skickats ut i slutet av februari 2021 innebär detta att hela referensperioden har omfattats av pandemiförhållanden.

Undersökningens genomförande är i stort sett likadant som de tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningarna som genomfördes 2013, 2008 och 2001. Detta ökar möjligheterna till att göra jämförelser mellan undersökningarna och identifiera förändringar över tid. Att jämföra resultaten med perioder som inte präglats av pandemiförhållanden bidrar också till analysen över hur pandemiförhållanden kan påverka utövningen av kultur- och fritidsvanor. Eftersom tidsspannet mellan studierna är relativt långt och bland annat den tekniska utvecklingen präglar förutsättningarna för vissa aktiviteter över tid jämförs resultaten i denna studie i huvudsak mot åren 2013 och 2008.

4. Utövandet av fritidsaktiviteter under våren 2020 - våren 2021

I enkäten ombads de svarande uppge hur ofta de utövat olika fritidsaktiviteter under de senaste 12 månaderna. Eftersom enkätsvaren inkommit under februari 2021 – april 2021 hänför sig svaren som presenteras nedan till våren 2020 - våren 2021. I undersökningen fanns totalt 72 olika förslag på aktiviteter, indelade i följande nio övergripande kategorier:

Idrotts- och motionsutövning
Friluftaktiviteter
Hantverk och teknik
Musik, dans och teater
Hem- och familjeliv
Sociala aktiviteter
Användning av medier, spel
Studier och liknande
Besök, övriga aktiviteter

De svarande fick bedöma sin aktivitetsgrad i de olika aktiviteterna med hjälp av en sexgradig skala som bestod av följande alternativ: 1) dagligen/nästan dagligen, 2) flera gånger per vecka, 3) en gång per vecka, 4) någon gång per månad, 5) någon/några gånger per år samt 6) aldrig.

I de fall där de svarande inte uppgett något svar men i övrigt fyllt i blanketten, har det tolkats som att de inte utövat den aktuella aktiviteten. Ifall hela sidor har lämnats obesvarade har vi däremot inte gjort ett sådant antagande.

Respondenterna fick även bedöma hur coronasituationen i genomsnitt påverkat deras utövande av fritidsaktiviteter inom de nio övergripande kategorierna som listats ovan. Även här utgick svarsalternativen från sex alternativ: 1) ökat mycket, 2) ökat något, 3) varit oförändrade, 4) minskat något, 5) minskat mycket, samt 6) kan inte säga. Därtill ombads de svarande att lyfta fram en eller flera aktiviteter inom diverse kategorier som de upplevt ha påverkats mest av coronasituationen. Vissa respondenter kommenterat att de upplevt frågan som svårbedömd. Citat från dessa svar lyfts i vissa fall fram för att ytterligare belysa hur coronasituationen har påverkat utövandet av fritidsaktiviteter och upprätthållandet av vanor. I analysen av coronafrågorna utgår vi från att de aktiviteter som den svarande anger ha påverkats mest hänger ihop med hur respondenten svarat på coronasituationens effekt på utövandet av den övergripande kategorin som helhet.

4.1 Aktivitetsnivå

För att kunna jämföra hur mycket de olika aktiviteterna utövas har svaren kodats om till en kvantitativ utövandefrekvens under en månad enligt följande koefficienter:

Dagligen/nästan dagligen	24,75
Flera gånger per vecka	11,25
En gång per vecka	4,5
Någon gång per månad	2
Någon/några gånger per år	0,5
Aldrig	0

Kvantifieringen av svaren innebär att vi kan summera de olika svaren och på så sätt få ett index för aktivitetsgraden för varje enskild fritidsaktivitet, vilket representeras av måttet *genomsnittligt antal utövande per månad*⁹. Det bör påpekas att uppdelningen är ÅSUBs egen och inte innebär någon exakt representation av de svar som getts, vilket måste beaktas vid tolkningen. Svartalternativen och kvantifieringen av dessa är desamma som tidigare år, vilket innebär att jämförelser med tidigare år kan göra på ett trovärdigt sätt.

Varje avsnitt inleds med en övergripande bild över hur ofta varje aktivitet utövas. Denna analys grundar sig på hur stor andel av de svarande som angett att de utför en särskild aktivitet "dagligen/nästan dagligen", "flera gånger per vecka" och så vidare. Därefter följer en analys av signifikanta skillnader i utövning mellan könen, åldersgrupper och (där möjligt) region.

Hur coronasituationen har påverkat utövandet av aktiviteter inom de övergripande kategorierna som helhet granskas sedan, följt av en analys av de kvalitativa svaren beträffande vilka specifika aktiviteter som påverkats och på vilket sätt.

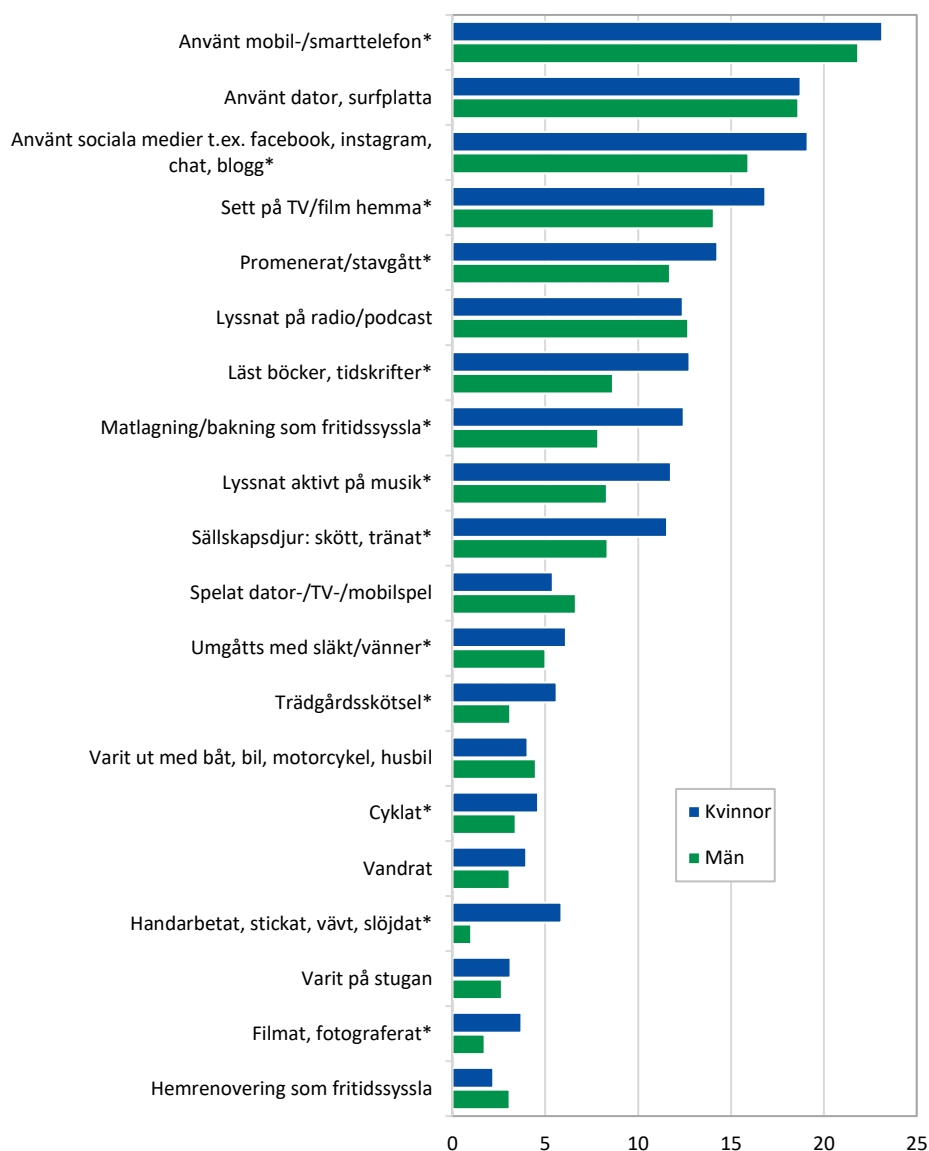
Avslutningsvis analyseras hur utövningsfrekvensen (gångar per månad) har förändrats jämfört med ÅSUBs tidigare fritidsvaneundersökningar från år 2013 och 2008. Ett av målen med denna analys är att försöka få en uppfattning om vilka områden som ökat/minskat på grund av coronasituationen och vilka aktiviteters utövningsfrekvens som ändrats av andra orsaker. På grund av att det gått många år sedan den senaste kultur- och fritidsvaneundersökningen är det däremot inte lätt att särskilja hur stor del av en förändring som beror på naturliga orsaker, som exempelvis trender och substitut, och till hur stor del coronasituationen förändrat utövningen. Här stöder vi analysen på vad de svarande uppgett om coronasituationens effekt på utövningen av de olika kultur- och fritidsaktivitetsområdena samt vilka aktiviteter som anges ha påverkats.

Översiktlig analys av aktivitetsnivån och "coronaeffekten"

Om man jämför den sammanlagda aktivitetsnivån för samtliga aktiviteter kan vissa skillnader ses mellan olika befolkningsgrupper. Inledningsvis kommer här några ord om dessa övergripande skillnader.

Kvinnorna är sammantaget aktivare fritidsaktivitetsutövare än männen. Då de olika aktiviteterna jämförs är det tydligt att kvinnor i de flesta fallen är aktivare än männen. Det finns dock även vissa aktiviteter där männen är aktivare utövare än kvinnorna. Skillnaden mellan könen illustreras i *Figur 1*, där statistiskt signifikanta skillnader observeras i nästan samtliga av de 20 mest utövade fritidsaktiviteterna.

⁹ Antal gånger en särskild aktivitet i genomsnitt utövas per månad.

Figur 1. De 20 mest utövade aktiviteterna efter kön (utövade antal gånger/månad).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

Det finns även uppenbara coronarelaterade effekter på utövningen av olika kultur- och fritidsaktiviteter som beror på pandemisituationen. I figuren nedan presenteras ett index på -100 till 100 utifrån hur de svarande uppgett att coronasituationen har påverkat deras utövning av aktiviteter inom de övergripande fritidsområdena. Svarsalternativen på hur coronasituationen påverkat utövningen av ett övergripande fritidsvaneområde har tilldelats följande tyngder:

Ökat mycket	1
Ökat något	0,5
Varit oförändrade	0
Minskat något	-0,5
Minskat mycket	-1

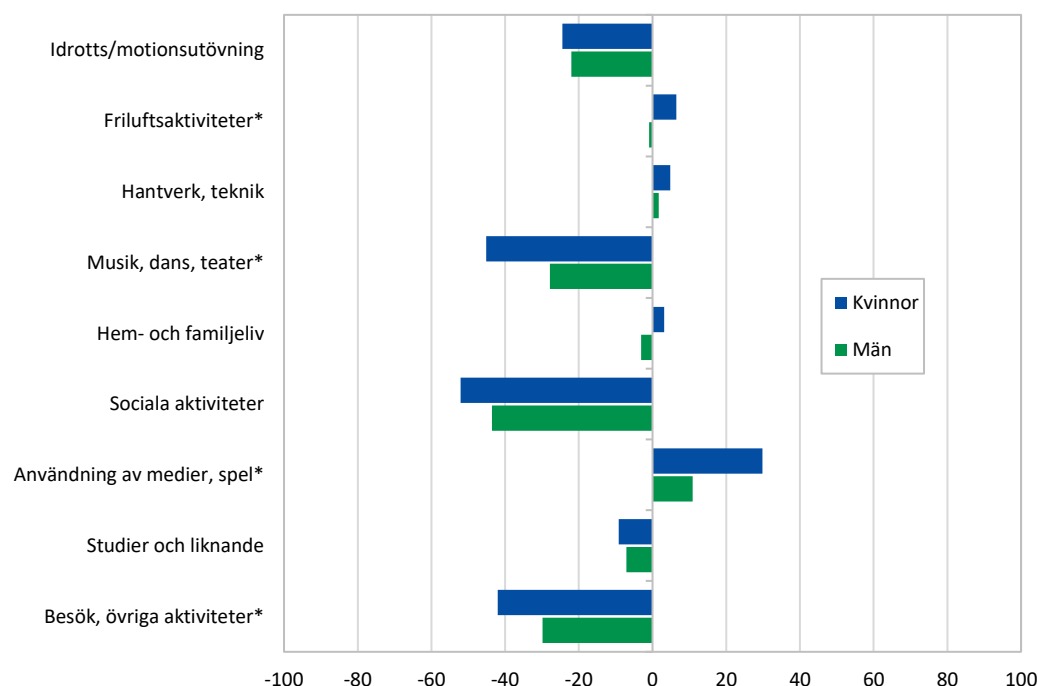
Indextalet (nettoeffekten av coronasituationens påverkan) är genomsnittet av samtliga svar multiplicerat med 100. Tomma svar och de som svarat "kan inte säga" har exkluderats i denna analys.

Ett negativt indextal kan tolkas som att coronasituationen i genomsnitt medfört minskat utövande av fritidsaktiviteter inom ett övergripande fritidsområde. På motsvarande sätt innebär ett positivt indextal att coronasituationen i genomsnitt har lett till ökad utövningen av aktiviteter inom ett övergripande fritidsområde.

Ett indextal på -100 skulle innebära att alla respondenter svarat att coronasituationen har *"minskat mycket"* på ett specifikt övergripande fritidsområdet (exempelvis Sociala aktiviteter) medan indextalet 100 skulle innebära att samtliga svarande upplevt att coronasituationen har *"ökat mycket"* på deras utövande av det övergripande fritidsområdet. Indextalet 0 innebär att coronasituationen inte har påverkat utövningen. Detta vore fallet om till exempel samtliga respondenter svarat "varit oförändrad".

Sett till totalindexet¹⁰ hade både kvinnors och mäns utövning av kultur- och fritidsaktiviteter påverkats negativt av coronasituationen. Bägge könen totalindex var -14. Medan totalindexet för bägge könen är detsamma finns det däremot tydliga skillnader mellan könen inom de olika kategorierna.

Figur 2. Hur har coronasituationen påverkat utövningen av kultur- och fritidsaktiviteter, efter kön (index, övergripande fritidsområde).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen.

Fyra övergripande fritidsområden sticker tydligt ut i figuren ovan, i den meningen att coronasituationen haft en tydlig negativ inverkan på hur ofta aktiviteterna inom området utövas. Dessa är 1) Sociala aktiviteter 2) Musik, dans och teater 3) Besök och övriga aktiviteter samt 4) Idrotts- och motionsutövning. Inom samtliga grupper har kvinnorna i högre utsträckning upplevt en större negativ effekt av coronasituationen

¹⁰ Medeltalet av könen egna indextal i samtliga kategorier.

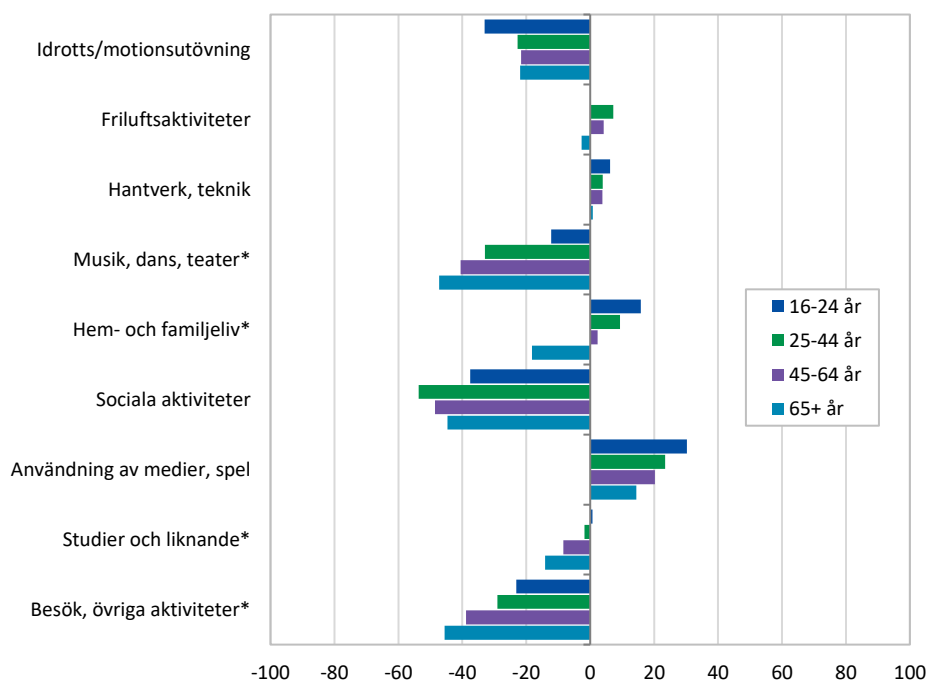
än männen, särskilt inom områdena *musik, dans och teater* samt *besök och övriga aktiviteter* där signifikanta skillnader mellan könen indextal observeras.

Samtidigt har coronasituationen också lett till ökad aktivitet inom vissa områden. Detta är som mest tydligt inom området *användning av medier och spel*. Särskilt kvinnornas användning av medier och spel har i genomsnitt ökat på grund av coronasituationen. En signifikant skillnad mellan könen observeras också när det gäller utövandet av *friluftaktiviteter*, där kvinnors utövande i genomsnitt har ökat något medan mäns har minskat marginellt.

Om man i stället granskar indexet utifrån hur de olika åldersgrupperna har svarat kan det konstateras att coronasituation särskilt minskat på utövningen av fritidsvanor bland personer som fyllt 65 år. Vi ser också att utfallen i flera kategorier ökar eller minskar med åldern.

Den övergripande bild som framträder är att coronasituationens negativa påverkan på utövandet av kultur- och fritidsaktiviteter ökar med åldern. Totalindexet var -6 för personer i åldersgruppen 16–24, -11 för personer i åldersgruppen 25–44, -14 för personer i åldersgruppen 45–64 och -20 för åldersgruppen 65+.

Figur 3. Hur har coronasituationen påverkat utövningen av kultur- och fritidsaktiviteter, efter åldersgrupper (index, övergripande fritidsområde).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan åldersgrupper.

Den äldsta åldersgruppens utövande av *Musik, dans och teater* hade i genomsnitt påverkats mer negativt av pandemin än övriga åldersgrupper. Inom området *Besök och övriga aktiviteter* hade personer som fyllt 65+ påverkats signifikant mera negativt än de två yngsta åldersgrupperna. Åldersgruppen i fråga skiljde sig även åt när det gällde områdena *Hem- och familjeliv* samt *Friluftaktiviteter*. Medan utövandet för övriga åldersgrupper i genomsnitt har ökat till följd av coronasituationen har pandemin

minskat på utövandet av aktiviteterna inom dessa övergripande kategorier bland personer i åldern 65+. Skillnaden var statistiskt signifikant för området *hem- och familjeliv*.

Pandemin har för personer i den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar) i större utsträckning än för andra åldersgrupper inneburit en minskning i idrotts- och motionsutövningen. Samtidigt har användningen av medier och spel i genomsnitt ökat mest inom åldersgruppen i fråga. Inga signifikanta skillnader observerades dock inom dessa områden. Pandemin hade däremot en marginellt positiv effekt bland personer i åldern 16–24 år på utövande av *studier och liknande aktiviteter*, medan den för andra i genomsnitt lett till minskad utövning av aktiviteter inom detta område. Här observerades en signifikant skillnad mellan den yngsta och den äldsta åldersgruppen.

En mer detaljerad genomgång över hur ofta de olika kultur- och fritidsaktiviteterna inom varje övergripande område utövas och hur coronasituationen påverkat utövningen presenteras i avsnitten nedan.

4.2 Idrotts- och motionsutövning

Den vanligaste idrotts- och motionsformen är precis som i tidigare undersökningar att *promenera eller stavgå*. Cirka 36 procent av de svarande promenerar eller stavgår dagligen, medan över 90 procent har promenerat eller stavgått under det senaste året.

Även *cykling* är populärt. Över 70 procent har cyklat under det senaste året. Att cykla är dock inte en lika populär daglig fritidsaktivitet som att promenera eller stavgå: fem procent av respondenterna uppgav att de cyklar på daglig basis.

Två relativt små men aktiva grupper av idrotts- och motionsutövare är *gruppträningsdeltagarna* och de som *utövar gymnastik*. Medan 76 procent uppgav att de inte grupptränat alls under perioden våren 2020 - våren 2021 och 82 procent uppgav att de inte utövat gymnastik under perioden, uppgav samtidigt tolv procent att de grupptränar minst en gång i veckan och nio procent att de utövar gymnastik minst en gång i veckan.

Aktiviteter som är populära att utöva någon gång under året men inte särskilt ofta är *bowling och boule, segling/rodd/vindsurfing/paddla kajak eller SUP-bräda, skridskoåkning* och att *spela tennis/badminton eller annan racketsport*. Resultaten kan ha påverkats av att åtminstone segling mm. och skridskoåkning är säsongsidrotter. I enkäten ombads de svarande att bedöma hur ofta de utövar säsongsidrotter under säsongen men det är också möjligt att detta inte uppmärksammats av alla, vilket skulle ge missvisande resultat utslaget över året. Detta var fallet även senaste gången studien genomfördes.

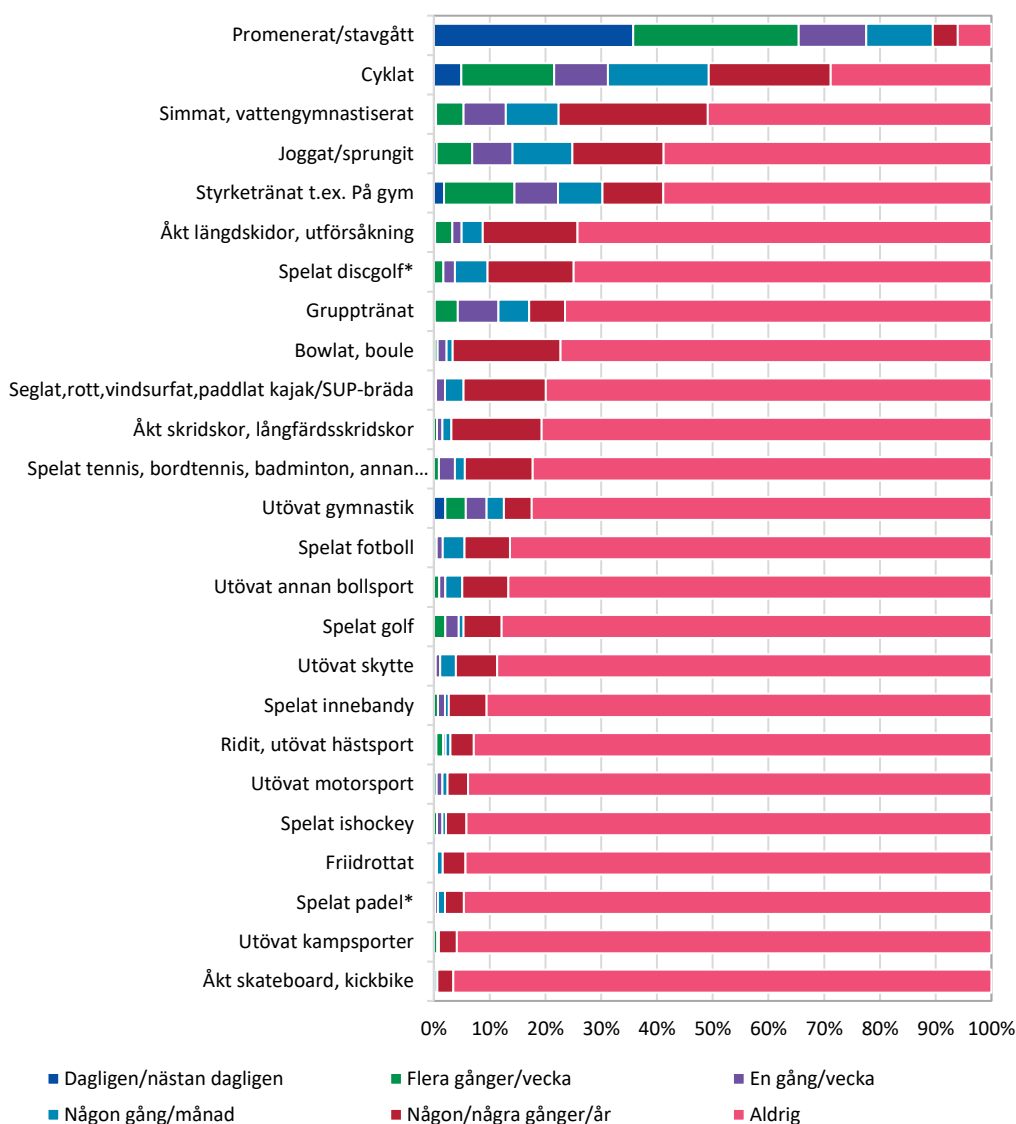
De former av idrotts- och motionsutövande som minst andel av de svarande hade utövat under våren 2020-våren 2021 var *skateboard/kickbike, kampsporter, padel, friidrott och ishockey*. Bortsett från padel (som är en ny aktivitet i årets studie) har de nämnda aktiviteterna även placerat sig långt ner i tidigare undersökningar.

Det finns en del skillnader mellan köns utövande av idrotts- och motionsaktiviteter. Kvinnorna promenerar eller stavgår, cyklar, simmar eller vattengymnastiserar, gymnastiserar eller grupptränar oftare än männen. Männen å andra sidan spelar discgolf, tennis/bordtennis/badminton/andra racketsporter, innebandy eller utövar skytte oftare än kvinnor. Om man ser på idrott-och motion som grupp är kvinnorna i genomsnitt något aktivare än männen.

Även vissa skillnader mellan åldersgrupper observeras. Personer i den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar) styrketränar oftare än övriga grupper. Styrketräningen tenderar att avta med åldern. Att cykla är särskilt populärt bland 25–44 åringar. Dessa två yngre åldersgrupper joggar/springer också oftare än de som är 65 år och äldre. Personer som fyllt 65 år hör däremot till de flitigaste utövarna när det gäller att promenera/stavgå och utöva gymnastik. Om man ser på helheten tenderar yngre utöva idrotts- och motionsaktiviteter oftare än äldre åldersgrupper.

När det kommer till regionala skillnader kan det konstateras att personer bosatta i Mariehamn tenderar att vara aktivare än övriga sett till hur ofta man utövat någon form av idrotts- eller motionsaktivitet.

Figur 4. Idrotts- och motionsutövning (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Ny kategori. Har ej funnits med i ÅSUBs tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar

Coronasituationen har i huvudsak minskat på utövandet av idrotts- och motionsaktiviteter. Av de svarande uppgav cirka 47 procent att pandemin lett till

åtminstone en något minskad utövning av idrotts- och motionsaktiviteter. Ungefär 15 procent upplevde att coronasituationen ökat deras utövning av idrotts- och motionsaktiviteter medan 38 procent uppgav att pandemin inte hade påverkat deras idrotts- eller motionsvanor. Några signifikanta skillnader mellan de olika bakgrundsvariablerna observeras inte.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har konstaterat att personer i Finland under pandemin motionerat i mindre utsträckning än tidigare¹¹. Liknande resultat observeras i denna undersökning. Vidare konstaterar THL att dessa effekter har sett ut att varit mest påtagliga i de områden där epidemisituationen varit som värst.

Pandemin ser främst ut att ha haft en negativ påverkan på styrketräning, simning/vattengymnastisering och gruppträningen. Dessa kategorier nämns oftast av respondenter som upplevde att coronasituationen minskat på deras utövande av idrotts- och motionsaktiviteter. Under pandemin har både simhallar och gym varit stängde under perioder, vilket har en direkt begränsande effekt på utövandet av aktiviteter inom de tre nämnda kategorierna. Många av de svarande har uttryckligen nämnt att besöken på gymmet har minskat på grund av coronasituationen.

"Har inte vågat gå på gym eller gruppträningar. Överlag stannat mer hemma."

"Har inte varit på gym sedan Corona."

"[Har minskat] på grund av uteblivna långlopp som annars är motivationen."

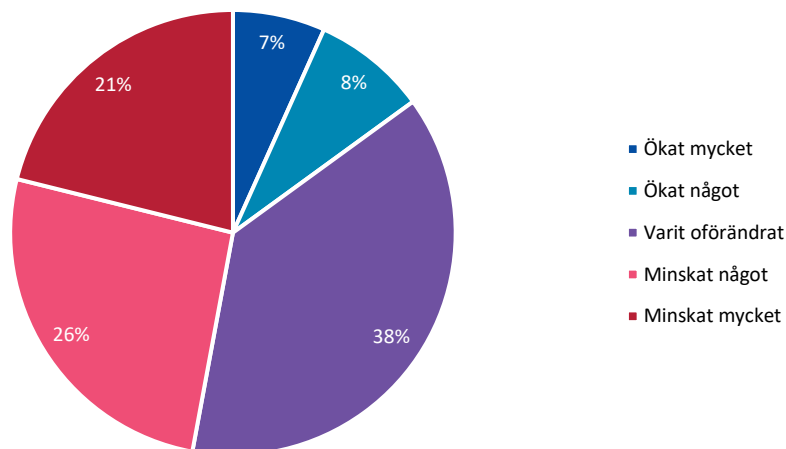
De som upplevt att coronasituationen har lett till att idrotts- och motionsutövningen ökat nämner i första hand att de promenerat/stavgått mer än tidigare. Andra kategorier som nämns ha påverkats positivt sett till utövningsgrad är bland annat styrketräning. Här behöver det inte nödvändigtvis röra sig om att besöka ett gym utan det är möjligt att det rör sig om styrketräning hemma eller på andra platser än inomhusgym.

"Jag har tränat mycket mera utomhus: promenerat, löptränat, cyklat"

"Promenad och styrketräning hemma"

¹¹ Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 3/2021

Figur 5. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av idrotts- och motionsaktiviteter? Andel svarande i procent.

Källa: ÅSUB

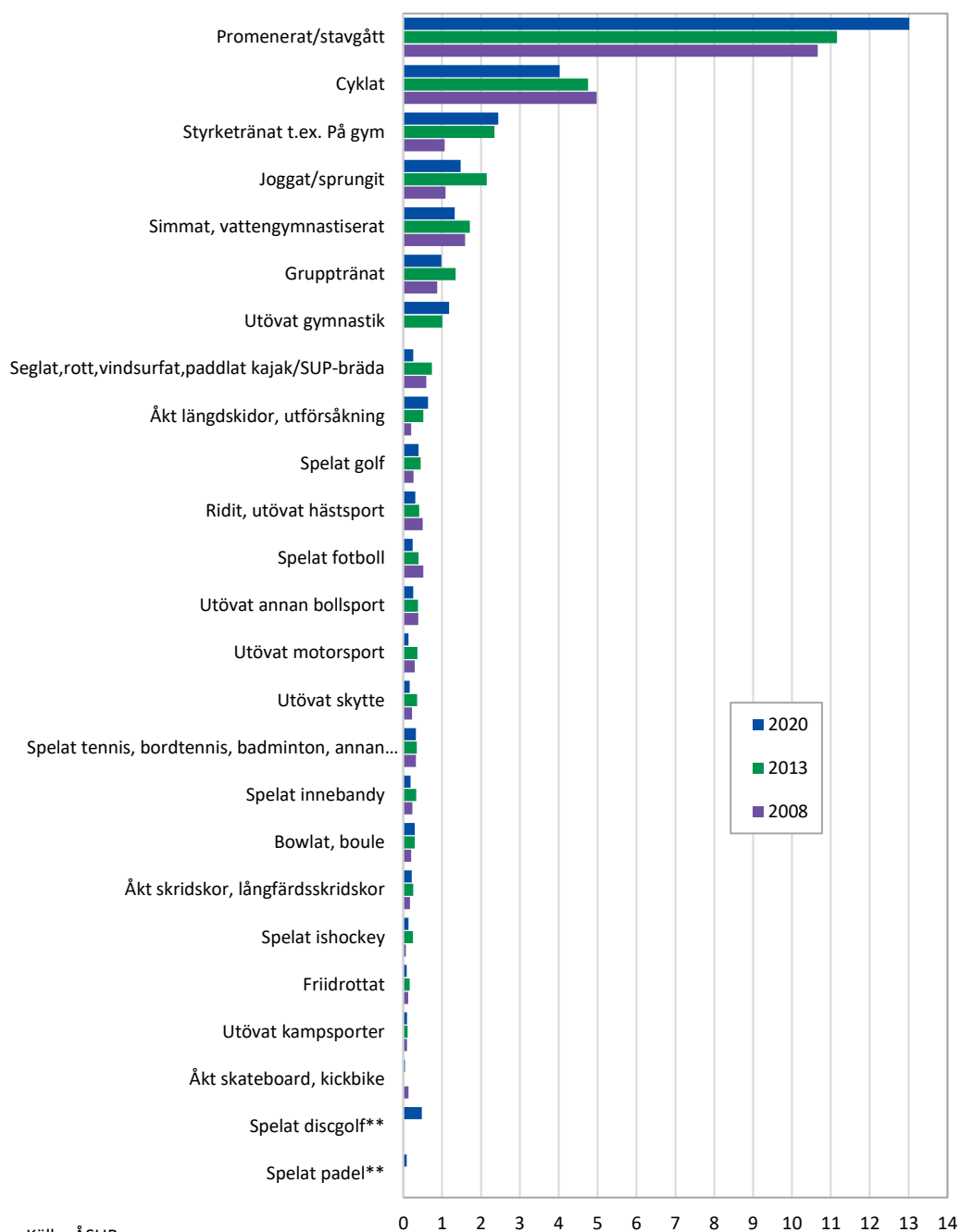
Not: Andelarna är avrundade

I *Figur 6* jämförs utövandet av de olika idrotts- och motionsaktiviteterna efter hur ofta de utövas per månad med hur utövningen såg ut år 2013 och 2008, då de två senaste fritidsvaneundersökningar som publicerats av ÅSUB. För de flesta av idrotts- och motionsaktiviteterna låg utövningsnivån i denna undersökning på en lägre nivå än i de tidigare undersökningarna.

Att promenera/stavgå har ökat tydligt jämfört med 2013 och 2008 års nivåer. Enligt det som nämndes av respondenterna kan åtminstone en del av ökningen förklaras av coronasituationen.

Simning/vattengymnastisering och gruppträning, som både nämndes ha minskat på grund av coronasituationen, låg båda på en lägre nivå än 2013 och 2008. När det gäller styrketräning, som var den aktivitet som i flest fall nämndes ha påverkats negativt av coronasituationen, syns däremot en liten ökning. Det är tänkbart att styrketräning hade legat mycket över 2013 års nivå om det inte vore för pandemin.

Figur 6. Utövning av idrotts- och motionsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

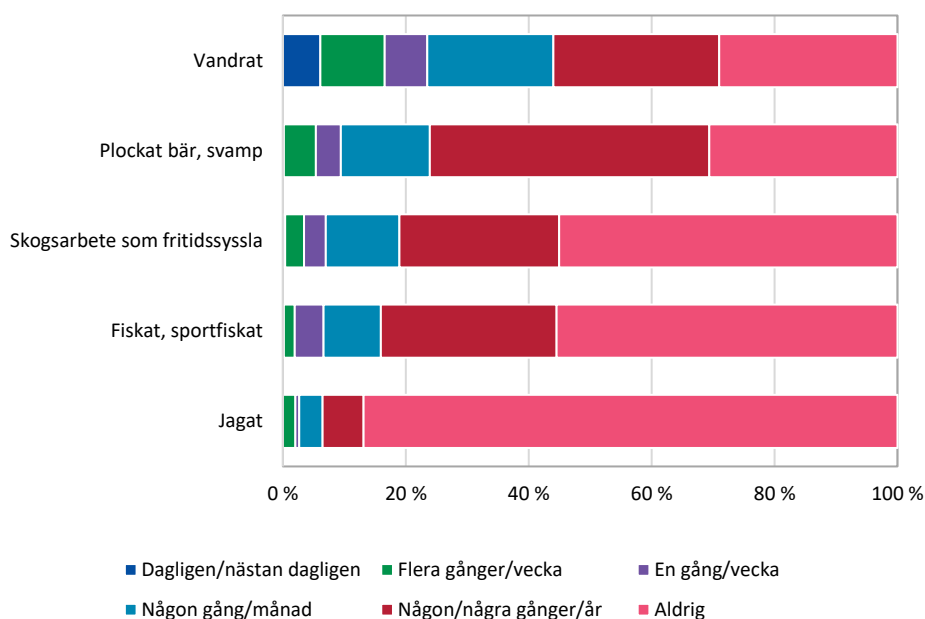
Not: Talen är avrundade

**Nya kategorier

4.3 Friluftsjaktiviteter

Aktiviteterna i denna kategori tycks vara särskilt populära att utöva någon/några gånger i månaden eller mer sällan. 71 procent av de svarande anger att de har *vandrat* någon gång under 2020. Drygt 69 procent av respondenterna har under förra året *plockat bär eller svamp* medan cirka 45 procent har *skogsarbetat som fritidssyssla*. Nästan lika hög andel anger att de *fiskat/sportfiskat*. I kategorin är det endast jakt som utövats av en mindre andel av de svarande: 13 procent av de svarande hade *jagat* någon gång under 2020.

Figur 7. Friluftsjaktiviteter (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Utövning av friluftsjaktiviteter förefaller i genomsnitt vara något vanligare bland män. Till friluftsjaktiviteter som männen utövar oftare än kvinnor hör skogsarbete som fritidssyssla, fiske/sportfiske och jakt. Kvinnor plockar däremot oftare bär eller svamp. Den populäraste friluftsjaktiviteten, vandring, är emellertid populär bland båda könen.

Andra signifikanta skillnader som observeras är att vandring och bär- eller svampplockning tenderar att öka med åldern. Friluftsjaktiviteter tenderar över lag vara populärare bland äldre: den yngsta åldersgruppen utövar friluftsjaktiviteter i mindre utsträckning än övriga. När det gäller regionala skillnader kan det konstateras att personer som bor på landsbygden jagar och utövar skogsarbete som fritidssyssla något oftare än personer bosatta i Mariehamn. Skärgårdsbor vandrar i sin tur oftare än personer bosatta på landsbygden. Skärgårdens befolkningsstruktur med fler invånare i äldre ålder kan påverka här, eftersom åldern tenderar att ha en positiv inverkan på tiden man ägnar åt friluftsjaktiviteter.

Befolkningsgrupperna pensionärer och personer som inte bor i hushåll med barn vandrar och plockar svamp oftare än övriga befolkningsgrupper, vilket vidare stärker

sambandet mellan ålder och friluftsfaktiviteter. Inom båda dessa befolkningsgrupper är de två äldre åldersgrupperna överrepresenterade.

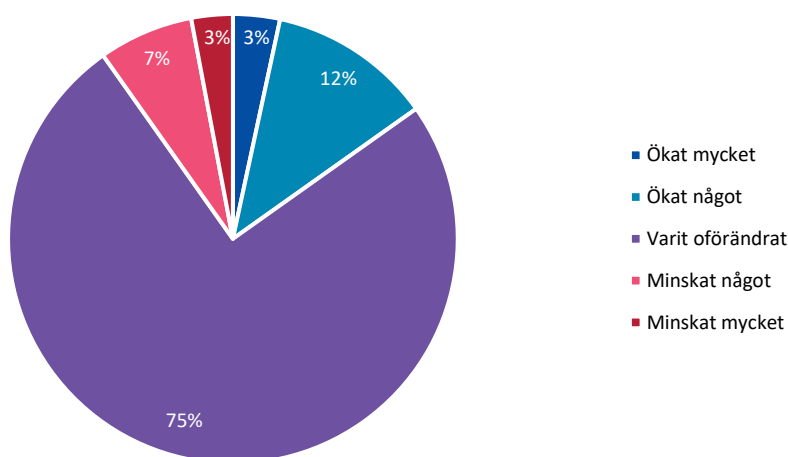
Coronasituationen verkar inte i någon större utsträckning ha förändrat utövandet av friluftsfaktiviteter. Tre fjärdedelar av respondenterna uppgav att pandemin inte påverkat deras utövning av friluftsfaktiviteter. Omkring 15 procent uppgav att coronasituationen lett till en ökad utövning av friluftsfaktiviteter medan cirka tio procent uppgav att coronasituationen minskade på friluftsfaktiviteterna.

En signifikant skillnad mellan könen observeras när det gäller coronasituationens effekt på utövandet av friluftsfaktiviteter: Kvinnornas utövande av friluftsfaktiviteter ökade i högre grad än männens.

Sett till utbildningsnivå ökade utövandet bland högskoleutbildade men minskade bland personer vars högsta utbildningsnivå var grundskole- eller gymnasial utbildning.

En tydlig skillnad observeras även mellan personer som bor tillsammans med någon och personer som bor ensamma: coronasituationen ökade på utövandet av friluftsfaktiviteter bland personer som bor tillsammans med någon men minskade på utövandet bland personer som bor ensamma. Ett liknande mönster noterades för personer som bor med/ utan barn: Pandemin ökade utövande av friluftsfaktiviteter bland de som bor i hushåll med barn men minskade utövandet bland de som bor i hushåll utan barn.

Figur 8. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av friluftsfaktiviteter? Andel svarande i procent.

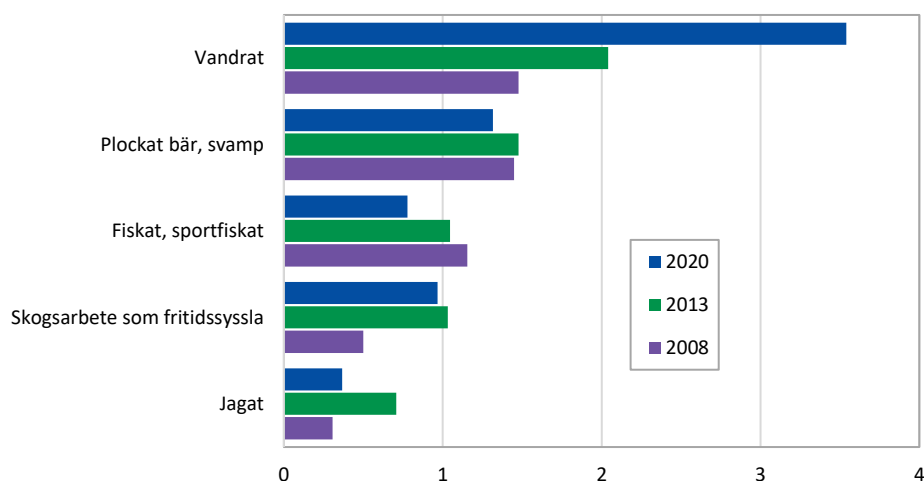
Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade

Bland de som uppgav att friluftsfaktiviteterna hade ökat på grund av coronasituationen lyfts *vandring* fram som den friluftsfaktivitet som ökat mest. *Bär- och svampplockning* nämndes i första hand bland de som uppgav att friluftsfaktivitetsutövningen minskat till följd av pandemin. Det fanns även ett mindre antal personer som nämnde att de vandrat mindre till följd av coronasituationen.

Att personer vandrat i större utsträckning till följd av corona syns även vid jämförelse av utövningsgraden i ÅSUBs tidigare fritidsvaneundersökningar från 2013 och 2008. Vandring har nästan fördubblats från nivån 2013. De övriga friluftaktiviteterna har däremot minskat från 2013-års nivå. Det handlar dock om små skillnader och aktiviteter som utförs relativt sällan.

Figur 9. Utövning av friluftaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

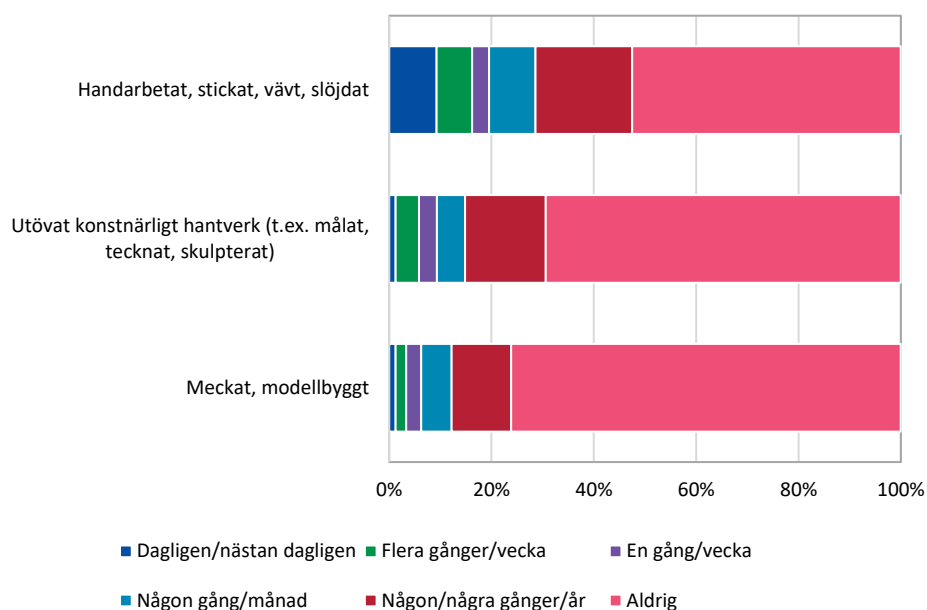
Källa: ÅSUB

Not: Talen är avrundade

4.4 Hantverk och teknik

Att ägna sig åt hantverk och teknik är aktiviteter som en relativt stor del av de svarande utövat under 2020. Av de tre aktiviteterna som inkluderats i kategorin är det överlägset vanligast att ha *handarbetat/vävt/slöjdat/stickat* det senaste året. Nästan hälften (48 procent) har utövat någon av dessa aktiviteter under det senaste året och över hälften av dessa (cirka 29 procent av det totala antalet svarande) uppgav att de utövar någon av dessa aktiviteter minst någon gång i månaden. Det finns dock tydliga skillnader mellan olika grupper som kön och ålder, vilket behandlas härnäst.

Figur 10. Hantverk och teknik (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Tydliga skillnader observeras mellan könen när det gäller utövande av aktiviteter inom gruppen hantverk och teknik. Kvinnor ägnar sig åt handarbete, stickning, vävning eller slöjd i betydligt större utsträckning än männen. Kvinnor utövar även *konstnärligt hantverk* oftare än män. Männen å andra sidan *meckar* och ägnar sig åt *modellbygge* oftare än kvinnor. Om man ser på kategorin som helhet kan man dock säga att kvinnorna totalt sett är aktivare inom detta område än männen.

Att *handarbeta, sticka, väva eller slöjda* tenderar även att öka med åldern och är populärast bland de som är 65 år eller äldre. Den yngsta gruppen är däremot aktivare när det gäller utövning av konstnärligt hantverk (exempelvis att måla, teckna och skulptera). På regional nivå finner vi inga signifikanta skillnader men generellt sett tenderar aktiviteterna inom hantverk och teknik vara något populärare bland personer bosatta utanför Mariefhamn.

Coronasituationen ser inte ut att ha medfört några större ändringar i utövandet av hantverks- och teknikaktiviteter. En klar majoritet upplevde att coronasituationen inte påverkat deras utövande av aktiviteter inom området hantverk eller teknik. Andelen som upplevde att coronasituationen ökat på utövningen var ändå något större (13 procent) än de som upplevde att utövningen minskat (sju procent). Kvinnor upplevde något oftare än män att coronasituationen ökat på deras utövning av aktiviteter.

De som upplevt att coronasituationen har ökat på utövandet av hantverks- och teknikaktiviteter nämner främst *handarbete, stickning, vävning och slöjd* som den aktivitetskategorin som påverkats mest. Myndigheten för kulturanalys i Sverige konstaterade att det egna skapandet hade ökat under 2020 jämfört med 2019 års nivå, däribland handarbete/hantverk. Resultaten i denna undersökning antyder åtminstone delvis ökad aktivitet inom denna kategori.¹²

¹² Myndigheten för kulturanalys (2021)

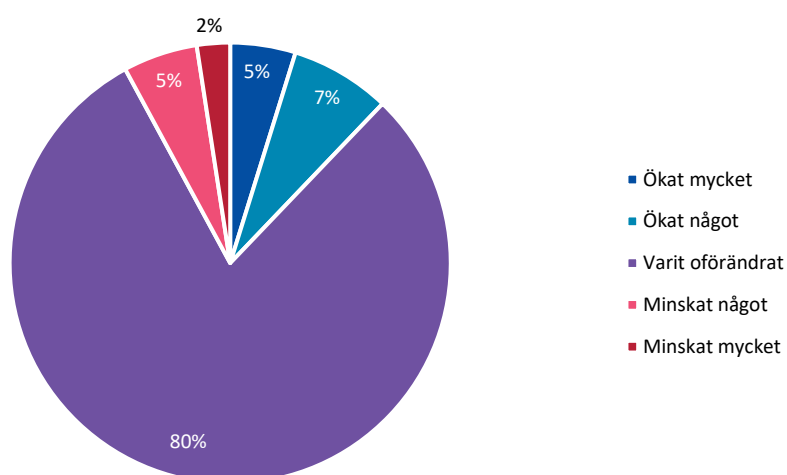
"Börjat virka"

"Mera garagetid på grund av restriktioner"

De som å andra sidan upplevde att coronasituationen minskat på utövningen av hantverk och teknik nämner de tre aktivitetskategorierna i lika omfattning.

"Träffar med stick-café legat nere"

Figur 11. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av aktiviteter inom hantverk och teknik? Andelen svarande i procent.

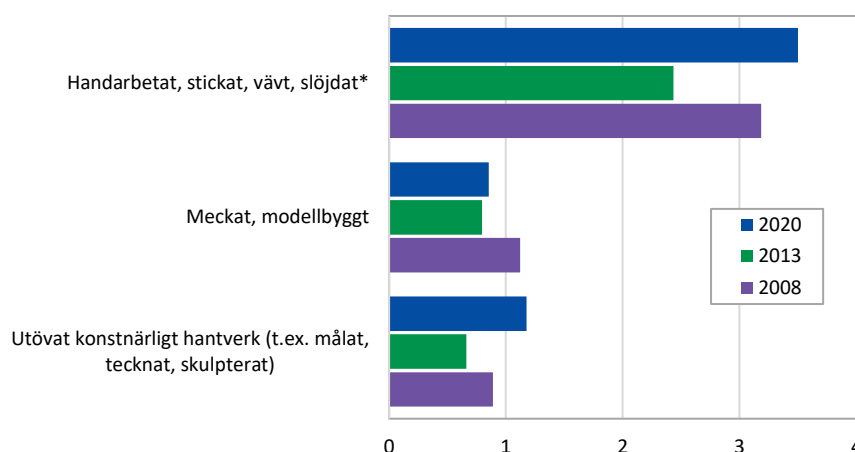

Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade

Utövningsfrekvensen för *handarbete, stickning, vävning och slöjd* ligger på en högre nivå jämfört med resultaten i ÅSUBs tidigare undersökningar. En del av ökningen kan åtminstone förklaras av coronasituationen. Effekten är däremot inte så stor sett till antal gånger per månad. Stickning fanns inte inkluderat i tidigare års undersökningar, vilket också kan tänkas förklara en del av ökningen. Även utövandet av *konstnärligt hantverk* har ökat något från tidigare undersökningars resultat. Att mecka och ägna sig åt modellbygge låg på ungefär samma nivå som senast undersökningen utfördes.

Figur 12. Utövning av hantverks- och teknikaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

*Kategorin benämndes "Handarbetat, vävt, slöjdat" 2013 och 2008

4.5 Musik, dans och teater

Föga förvånande är det musiklyssnandet som är populärast inom denna kategori, 73 procent av de svarande uppgav att de lyssnat aktivt på musik det senaste året. Det är även en populär fritidsaktivitet att utöva ofta: 30 procent uppgav att de *lyssnar aktivt på musik* dagligen. Att lyssna till musik är en vanlig fritidsaktivitet konstaterades också i ÅSUBs undersökning *Medievanor på Åland 2020*¹³.

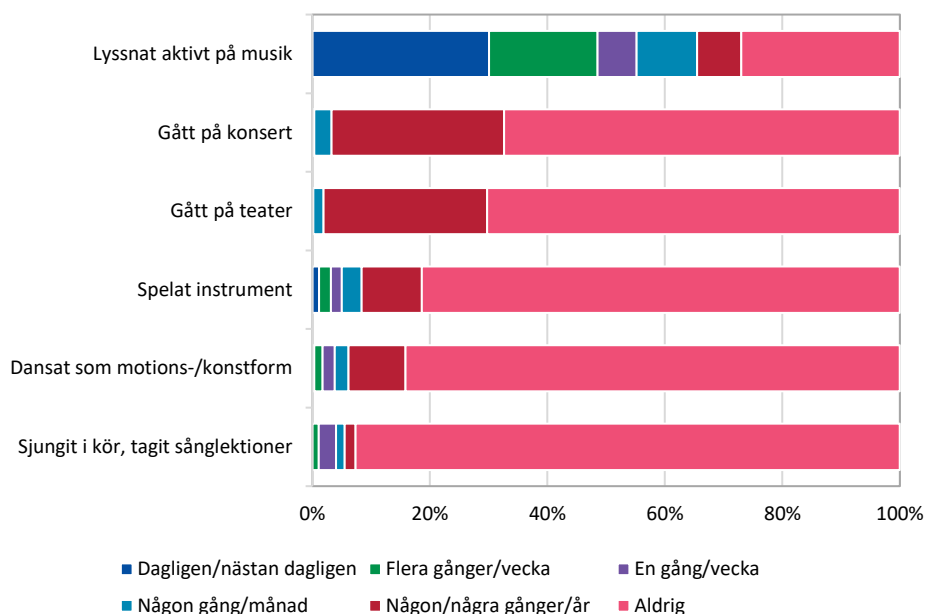
Till mer sällan utövade aktiviteter hör att gå på teater och konserter. Cirka en tredjedel av de svarande uppgav att de någon gång under perioden våren 2020 - våren 2021 *gått på konsert* medan cirka 30 procent uppgav att de *gått på teater*.

Att *spela instrument, dansa som motions- eller konstform* samt *sjunga i kör eller ta sånglektioner* har utövats av en mindre andel personer än de tidigare nämnda kategorierna (under 20 procent av de svarande). För dessa kategorier rör det sig dock om mer frekvent utövande än för teater- och konsertbesök.

Att lyssna på musik är den aktivitet som både kvinnor och män utövar oftast, men kvinnor lyssnar ändå signifikant oftare aktivt på musik än männen. Kvinnor är även aktivare när det gäller dans som motions- eller konstform, att sjunga i kör eller ta sånglektioner och att gå på teater.

Liksom i tidigare års undersökningar är musiklyssnandet särskilt populärt bland de yngre. Gruppen 16–24 åringar lyssnar avsevärt oftare på musik än övriga åldersgrupper, det aktiva musiklyssnandet under fritiden tenderar att minska med åldern. På regional nivå observerades inga signifikanta skillnader i utövandet av musik, dans och teater.

¹³ ÅSUB Rapport 2020:6

Figur 13. Musik, dans och teater (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

De restriktioner som varit i kraft under 2020 har begränsat människors möjlighet att ta del av evenemang, vilket även bekräftas av resultaten beträffande pandemins effekter på musik, dans och teater. Över hälften (53 procent) upplevde att utövandet av aktiviteter inom området musik, dans och teater minskat något eller mycket på grund av coronasituationen. En liten andel (sju procent) upplevde att utövandet ökat medan 40 procent uppgav att pandemin inte påverkat utövandet.

Särskilt kvinnor och äldre personer uppgav att deras utövande av aktiviteterna inom området musik, dans och teater har minskat på grund av pandemin. Cirka 64 procent av kvinnorna och 42 procent av männen uppgav att deras utövande av musik, dans och teateraktiviteter minskat på grund av pandemin. Andelen som uppgav att coronapandemin minskat på utövandet ökade också med åldern.

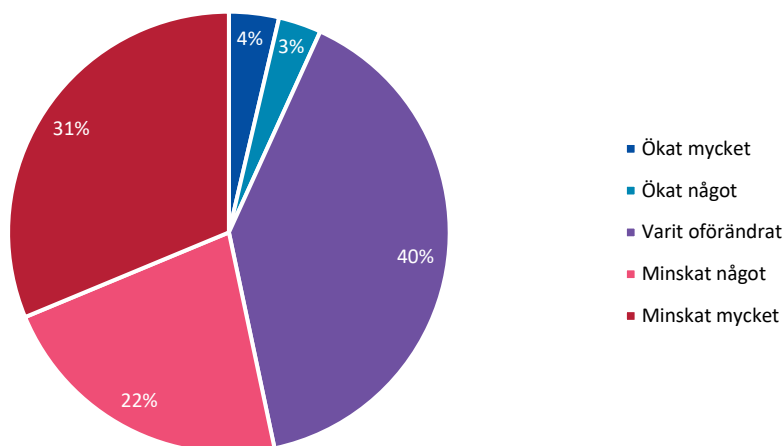
De kvalitativa svaren pekar tydligt på att det är teater- och konsertbesöken som påverkats negativt av pandemin. Liknande resultat har även observerats i Sverige¹⁴. Ett fåtal svarade att de gått på teater och lyssnat på musik mer än tidigare.

"Inställda körövningar, konserter och teaterföreställningar."

"Vi har inte varit på någon offentlig tillställning på grund av Corona vilket vi i vanliga fall går en par gånger per år."

¹⁴ Myndigheten för kulturanalys (2021)

Figur 14. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av aktiviteter inom musik, dans och teater? Andel svarande i procent.

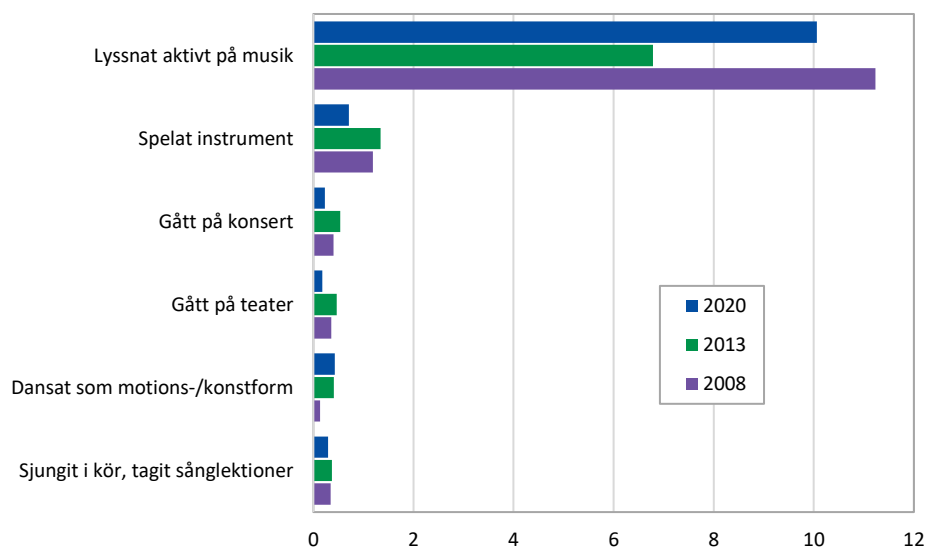

Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade

Med anledning av de restriktioner som varit införda under perioden väntades särskilt konsert- och teaterbesöken minska jämfört med tidigare undersökningars nivåer, vilket även var fallet. Båda dessa kategorier har mer än halverats jämfört med 2013. Att spela instrument låg också på en lägre nivå än i tidigare års undersökningar. Den enda kategorin där en tydlig ökning observeras är musiklyssnandet. Kategorin har ökat avsevärt från nivån 2013 men låg fortfarande något under 2008-års nivå.

Figur 15. Utövning av musik, dans och teater år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

Not: Talen är avrundade

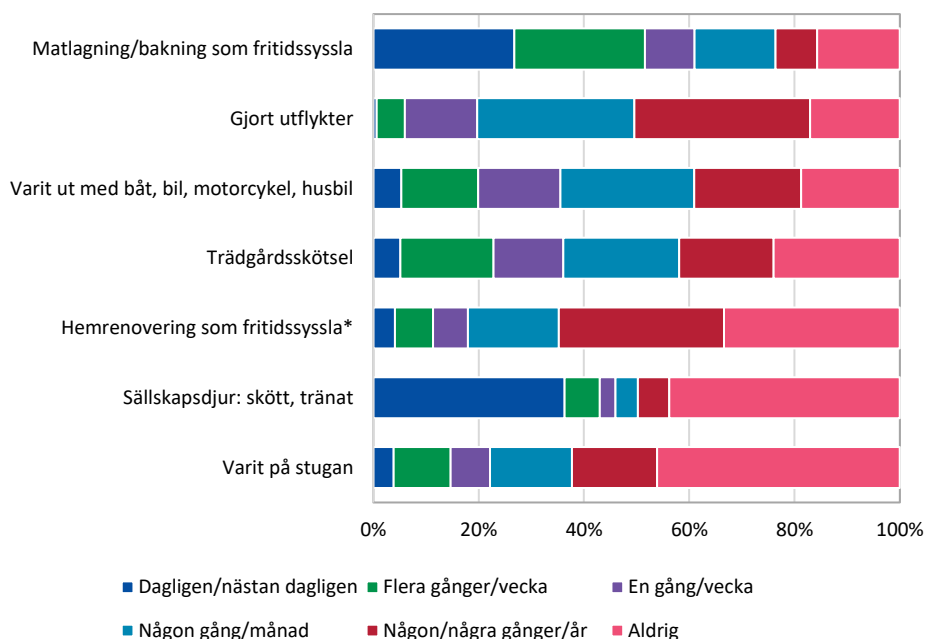
4.6 Hem- och familjeliv

Inom kategorin hem- och familjeliv utgör *matlagning/bakning som fritidssyssla* den populäraste aktiviteten. I årets undersökning inkluderades "matlagning" till beskrivningen av aktiviteten (tidigare hette kategorin "bakning som fritidssyssla"). Här kan givetvis de svarandes subjektiva tolkningar av vilken matlagning som är fritidssyssla variera.

Även *utflykter* och att *vara ute med båt, bil, motorcykel eller husbil* hör till populära aktiviteter. Över 80 procent av de svarande uppger att de under perioden våren 2020 – våren 2021 har gjort utflykter eller varit ute med båt, bil, motorcykel, husbil åtminstone någon gång. Även här kan de svarandes subjektiva tolkningar variera, exempelvis när det gäller vilken bilkörning som räknas som fritidsaktivitet.

Sällskapsdjursträning och -skötsel är givetvis starkt kopplat till om man äger ett eget djur. De svarande som har uppgett att de utövat detta över huvud taget ägnar sig ofta åt det dagligen eller åtminstone flera gånger i veckan.

Figur 16. Hem- och familjeliv (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Ny kategori. Har ej funnits med i ÅSUBs tidigare kult- och fritidsvaneundersökningar.

Även bland aktiviteterna i hem- och familjelivskategorin finns det tydliga skillnader mellan kvinnor och män när det gäller utövningsfrekvens. Kvinnorna har lagt mer tid på matlagning/bakning, sällskapsdjur samt trädgårdsskötsel än männen. Även männen har ganska ofta skött eller tränat sällskapsdjur, men inte i samma utsträckning som kvinnorna. Ser man på kategorin som helhet är kvinnorna i regel aktivare än männen.

Utövning av hem- och familjelsaktiviteter skiljer sig också mellan åldersgrupperna. Personer i åldern 25–44 hör till de som aktivast sysslar med hemrenovering och gör

utflykter under fritiden. Att sköta om eller träna sällskapsdjur är i sin tur vanligast bland personer i åldern 44–64. Att laga mat eller baka som fritidssyssla och att vara på stugan tenderar att öka med åldern. Båda aktiviteter är populärast bland personer 65 år och äldre. Slutligen tenderar personer i åldern 16–24 att mer sällan ägna sig hemrenovering och trädgårdsskötsel än övriga åldersgrupper. Det är tänkbart att livssituationen i stor utsträckning förklarar resultaten. Yngre personer kanske inte ännu är husägare, har egen trädgård eller stuga.

Även vissa regionala skillnader observeras. Att träna eller sköta om sällskapsdjur är vanligare bland personer bosatta på landsbygden och skärgården jämfört med Mariehamn, vilket kan tänkas återspegla att det är vanligare med sällskapsdjur i dessa regioner. Att vara ute med båt, bil, motorcykel eller husbil är vanligare bland personer bosatta i skärgården än bland bosatta på landsbygden och i Mariehamn.

Coronasituationen har för en majoritet av de svarande (59 procent) inte ändrat på utövandet av hem- och familjeaktiviteter. Cirka 21 procent upplevde att coronasituationen lett till ökade aktiviteter inom hem- och familjeliv medan en något mindre andel (19 procent) upplevde en minskning. Pandemin verkar ha påverkat de svarandes utövning av aktiviteterna på olika sätt: Vissa upplevde att deras utövande av en aktivitet hade ökat medan andra upplevde att deras utövande av samma aktivitet hade minskat.

Vissa signifikanta skillnader observeras bland de olika befolkningsgrupperna. En större andel kvinnor än män upplevde att coronasituationen ökat på deras utövning av hem- och familjelivsaktiviteter. Personer som bor i hushåll med barn upplevde också i genomsnitt oftare att coronasituationen lett till ökat utövande av hem- och familjelivsaktiviteter i jämförelse med personer som inte bor i hushåll med barn.

Sett till åldersgrupperna hade coronasituationen i genomsnitt en "positiv" inverkan på utövandet av hem- och familjeaktiviteterna för personer i åldern 16–64. Den äldsta åldersgruppen (65+ år) upplevde däremot att pandemin i genomsnitt lett till ett minskat utövande av hem- och familjeaktiviteter.

De som upplevde att pandemin minskat på utövningen av hem- och familjeaktiviteter lyfter särskilt att det är *utflykterna* och att *vara ute med båt, bil, motorcykel och/eller husbil* som har minskat.

"Har slutat göra utflykter med husbilen."

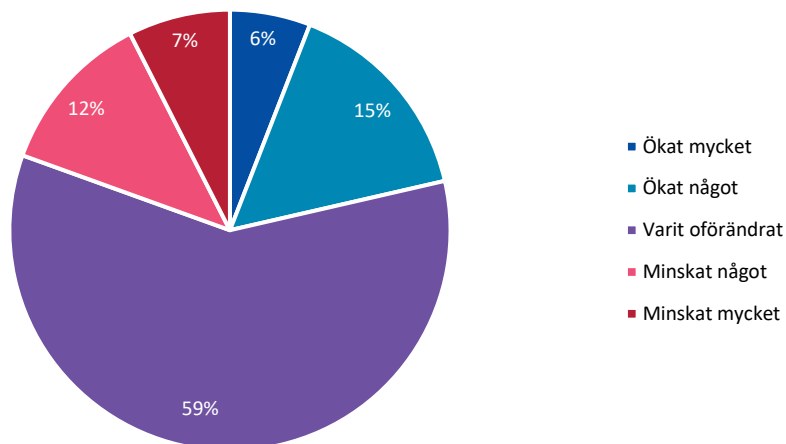
"Att få fara med husbilen till Sverige, alternativt Finland."

"Varit på stugan" och "gjort utflykter" nämndes återkommande vara hem- och familjelivsaktiviteter som ökat på grund av pandemin. Fler har svarat att utflykterna har ökat än de som svarat att utflykter minskat.

"Åkt på flera utflykter och båtturer än vanligt, pysslat mer i trädgården."

"Varit på stugan mer."

Figur 17. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av hem- och familjeaktiviteter? Andel svarande i procent.

Källa: ÅSUB

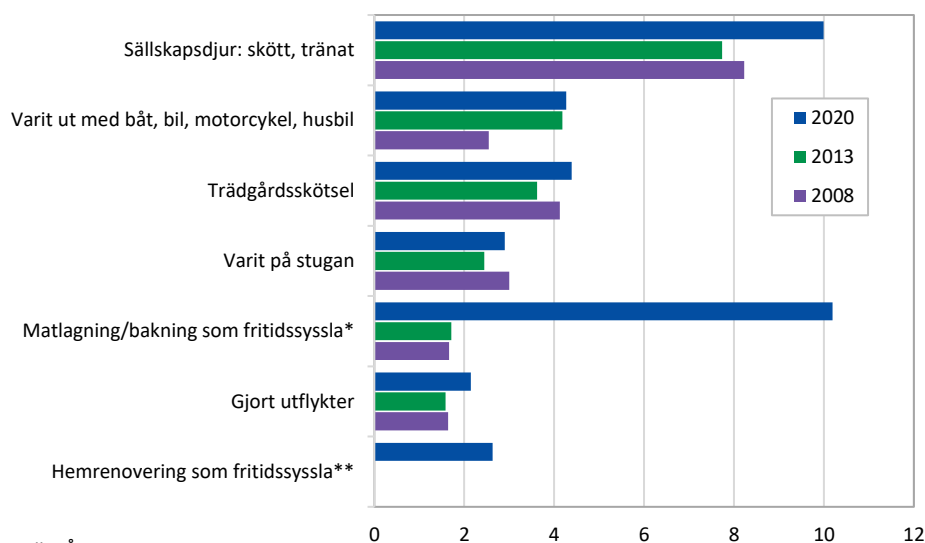
Not: Andelarna är avrundade.

Att vara ute med båt, bil, motorcykel och/eller husbil låg på ungefär samma nivå som 2013 då senaste undersökningen utfördes, trots att den nämndes ha minskat på grund av coronasituationen. Aktiviteten i fråga är dock bred och rymmer ett flertal färdmedel. Det är tänkbart att användningen av vissa färdmedel inom kategorin påverkats negativt medan andra har påverkats positivt, men det framkommer inte av svaren. Mindre ökningsfrekvenser i utövningen syns i de aktiviteter som uppgavs ha ökat på grund av coronasituationen (varit på stugan, gjort utflykter).

Andra aktivitetskategorier som ökat jämfört med 2013 är skötsel och träning av sällskapsdjur, trädgårdsskötsel och matlagning/bakning som fritidssyssla. Dessa tre kategorier låg även över nivån 2008.

Matlagning/bakning som fritidssyssla är en kategori som har upplevt den i särklass största ökningen jämfört med tidigare undersökningar. En delförklaring kan vara att kategorin i tidigare undersökningar inte inkluderade "matlagning" som är en väldigt vardaglig aktivitet. Om en person tolkar matlagningen som en fritidsaktivitet är subjektivt och det går inte att fastslå.

Figur 18. Utövning av hem- och familjelivsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad)

Källa: ÅSUB

*Kategorin hette "Bakning som fritidssyssla" 2013 och 2008.

**Ny kategori

4.7 Sociala aktiviteter

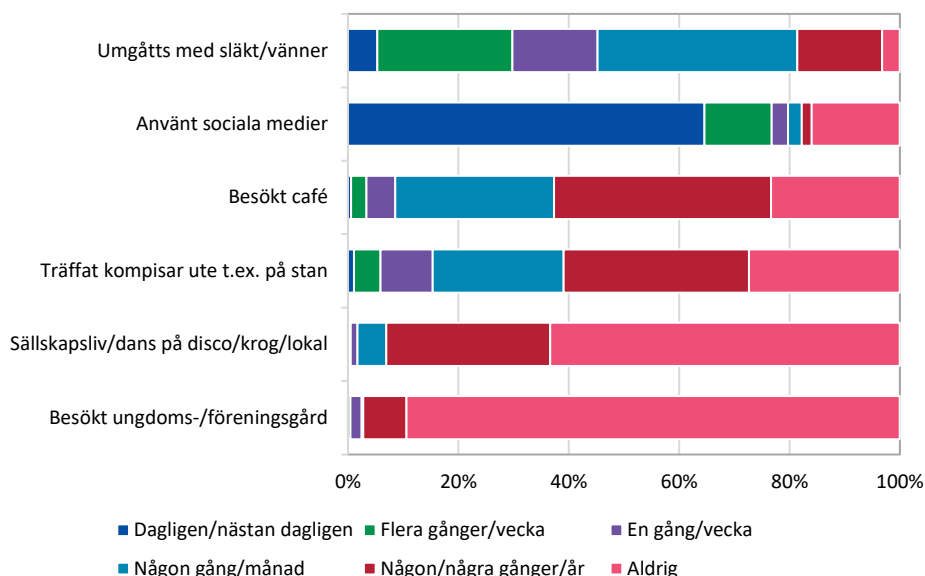
Att *umgås med släkt eller vänner* är mycket vanligt. Nästan alla (97 procent) av de svarande har under våren 2020 – våren 2021 umgåtts med släkt eller vänner. Pandemin ser däremot ut att ha påverkat hur ofta man umgåtts. I årets undersökning uppgav cirka 45 procent att de umgåtts med släkt eller vänner minst en gång per vecka medan motsvarande andel i ÅSUBs förra fritidsvaneundersökning (2013) var 61 procent.

Sociala mediernas framfart syns tydligt i denna undersökning. Nästan 65 procent använder sociala medier dagligen. Andelen som *använt sociala medier* minst någon gång i veckan var cirka 80 procent, vilket bekräftar den nivå som uppmättes i ÅSUBs studie *Medievanor på Åland 2020*¹⁵. Endast 16 procent uppgav att de inte ägnat sig åt sociala medier under den analyserade perioden. Det finns tydliga ålderssamband när det kommer till användningen av sociala medier.

Att *besöka caféer och träffa kompisar ute* hör till relativt vanliga aktiviteter. Nästan 77 procent har besökt caféer åtminstone någon eller några gånger per år. Motsvarande andel för de som träffat kompisar ute var cirka 73 procent.

Till aktiviteter som utövas mer sällan hör *sällskapsliv/dans på disco/krog/lokal* och att *besöka ungdoms- eller föreningsgård*. Dessa aktiviteter utövas i första hand någon gång/gånger per år. Den förstnämnda kategorin har påverkats av coronasituationen genom restriktioner som begränsat discons, krogars och lokalers öppenhållningstider under största delen av den analyserade perioden.

¹⁵ ÅSUB Rapport 2020:6

Figur 19. Sociala aktiviteter (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Att *använda sociala medier* är något vanligare bland kvinnor. Därutöver tenderar kvinnor något oftare att *umgås med släkt eller vänner* än vad männen gör.

Det sociala livet ser väldigt olika ut beroende på ålder. Att umgås med släkt och vänner samt träffa kompisar ute (till exempel på stan) är något som den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar) gör oftare än övriga åldersgrupper. Den yngsta gruppen ägnar sig även åt sällskapsliv, dans på disco, krog, lokal i större utsträckning än övriga grupper, även om denna aktivitet varken för de yngsta eller någon annan är lika vanlig som de tidigare nämnda aktiviteterna.

I många aktiviteter uppvisar den yngsta gruppen ett annat beteende än de övriga. När det gäller sociala medier använder de två yngre åldersgrupperna (16–24 åringar och 25–44 åringar) sociala medier oftast och i ungefär samma utsträckning. Användningen avtar sedan med åldern. Dessa resultat skiljer sig från resultaten i tidigare fritidsvaneundersökningar. År 2013 fanns en signifikant skillnad mellan dessa två grupper: 16–24 åringar var i särklass den mest aktivaste gruppen när det gällde sociala medier. Användandet av sociala medier har ökat i gruppen 25–44 år.

De sociala aktiviteterna är det området som påverkats mest negativt av coronasituationen. Hela 72 procent anger att de upplever att coronasituationen minskat på deras utövande av sociala aktiviteter, av vilka 42 procent anger att de sociala aktiviteterna *minskat mycket* på grund av pandemin. En liten grupp (motsvarande tolv procent) upplevde att coronasituationen ökat på deras utövning av sociala aktiviteter medan 16 procent upplevde att deras utövning inte påverkats.

Särskilt kvinnornas sociala aktiviteter har minskat på grund av pandemin. Nästan varannan kvinna (49 procent) och var tredje man (33 procent) upplevde att coronasituationen hade *minskat mycket* på deras utövning av sociala aktiviteter. Slår man ihop "minskat mycket" och "minskat något" blir de motsvarande andelarna 76 procent av kvinnorna och 68 procent av männen. En större del av männen än kvinnorna upplevde även att coronapandemin inte förändrat deras utövning av sociala aktiviteter: cirka 22 procent av männen och elva procent av kvinnorna. Andra signifikanta effekter som observeras av pandemin är att personer vars utbildning

motsvarar en högskoleexamen i större utsträckning upplevt att deras sociala aktiviteter begränsats på grund av pandemin jämfört med personer med gymnasial utbildning. Samtliga utbildningsgrupper upplevde däremot i genomsnitt att coronasituationen medfört att deras sociala aktiviteter minskat.

Den i särklass mest påverkade aktiviteten som nämns av de som upplevde att pandemin minskat på de sociala aktiviteterna är att *umgås med släkt och vänner*. Många lyfter även fram att *sällskapslivet/dans på disco/krog/lokal* och *cafébesöken* påverkats negativt av pandemin.

"Träffar nästan ingen annan än kärnfamiljen utanför arbetstid."

"Umgänget med släkt och vänner [har minskat]. Besök på Trobergshemmet [har minskat]. Även planerade kalas och resor har fått avbokas. Inte kunnat närvara vid flera begravningar."

"Allt har minskat förutom sociala medier som har ökat."

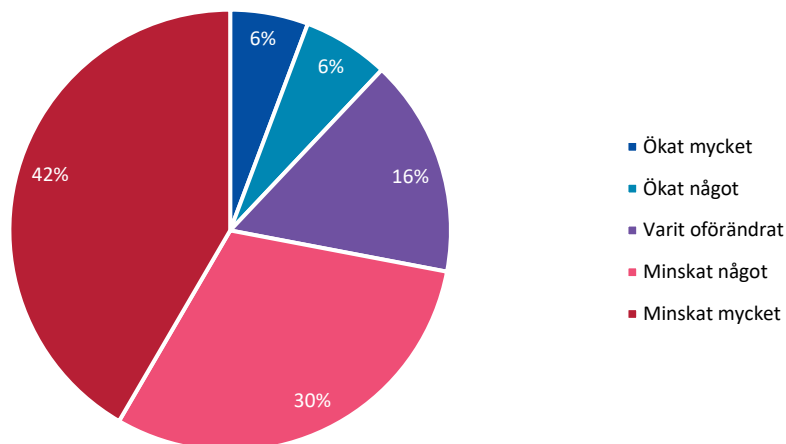
I THLs studie¹⁶ konstateras ett liknande samband: *"Många begränsningsåtgärder och rekommendationer har syftat till att minska kontakterna mellan människor, vilket har minskat det sociala umgänget och framför allt visat sig i form av färre kontakter med vänner och släktingar samt en ökad känsla av ensamhet"*. Ungefär två tredjedelar av de svarande i THLs undersökning uppgav att de minskat på kontakter med vänner och släktingar.

De som svarat att coronasituationen har ökat på deras utövande av sociala aktiviteter nämner att de *umgått mer med släkt eller vänner* och *använt sociala medier* i högre utsträckning än tidigare. Nämnas bör att ett stort antal svarande uppger under området "användning av medier och spel" att användning av sociala medier har ökat till följd av coronasituationen.

"Sociala medier ökat OCH träffat barn, släkt och vänner har ökat något."

¹⁶ Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 3/2021

Figur 20. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av sociala aktiviteter? Andel svarande i procent.

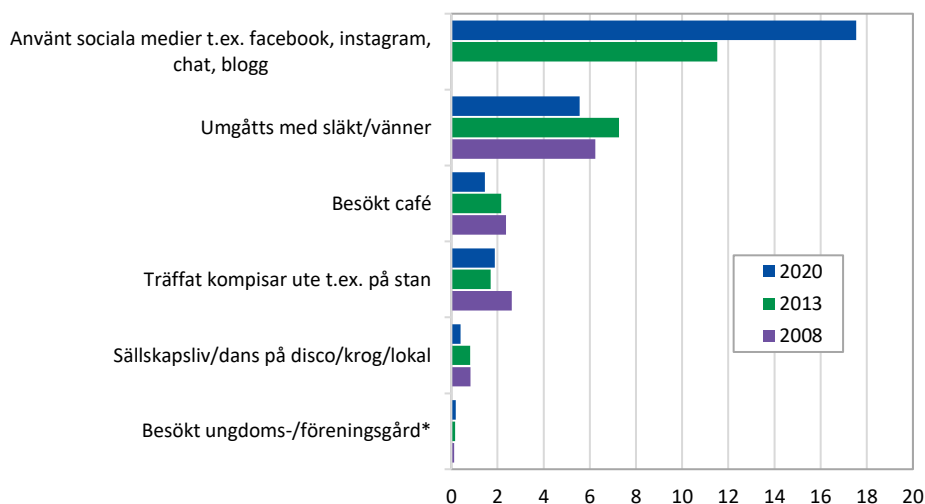
Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade

Av *Figur 21* framgår det tydligt att användningen av sociala medier i olika syften ökat betydligt jämfört med 2013. Utifrån de kvalitativa svaren kan åtminstone en del av ökningen förklaras av coronasituationen. Utöver det har sociala medier utvecklats en hel del sedan 2013 och användningen har i samtliga nordiska länder vuxit trendmässigt över tid¹⁷.

Kategorierna umgås med släkt eller vänner, besöka café och sällskapsliv/dans på disco/krog/lokal har tydligt minskat och låg på en lägre nivå än 2013 och 2008. Dessa tre kategorier nämndes återkommande som något som minskat av de svarande som upplevt att pandemin haft en negativ effekt på utövandet av sociala aktiviteter.

Figur 21. Utövning av sociala aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

*Kategorin hette "Besökt fritids-/ungdomsgård" 2013 och 2008.

¹⁷ Eurostat databas.

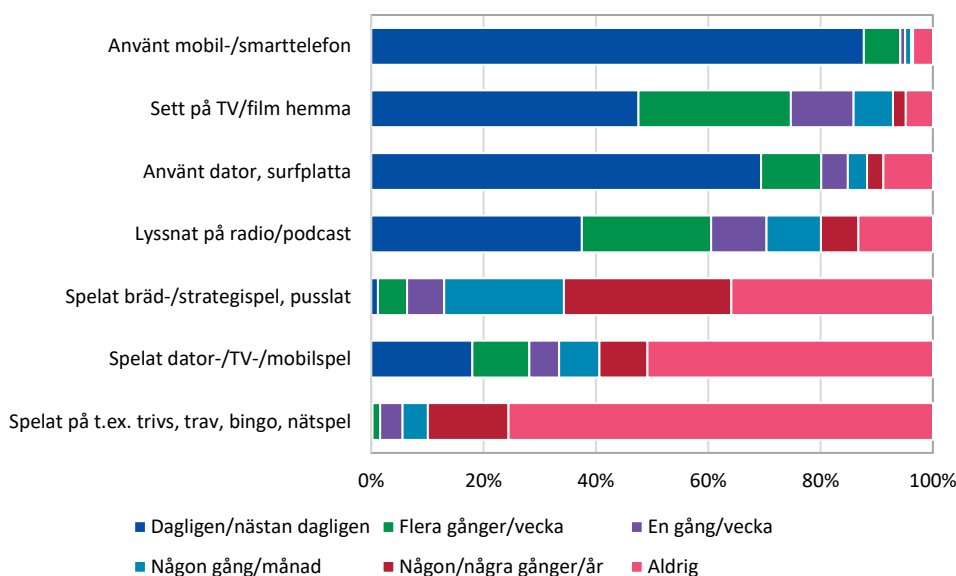
4.8 Användningen av medier, spel

På samma sätt som sociala mediernas stora roll syntes i kategorin sociala aktiviteter kan teknikens stora roll ses i kategorin användande av medier och spel. *Användande av mobil-/smarttelefon* är väldigt vanligt bland de svarande. Hela 96 procent av de svarande har använt mobil-/smarttelefon under perioden våren 2020 – våren 2021, och 91 procent har *använt dator eller surfplatta* under perioden. Det är även väldigt vanligt att användandet sker dagligen: cirka 88 procent uppgav att de använde mobil-/smarttelefon dagligen medan 69 procent använde dator eller surfplatta dagligen.

Att *titta på TV/film hemma* och att lyssna på radio eller podcasts är också mycket vanligt. Dessa aktiviteter är inte lika vanliga på daglig basis som användning av mobil-/smarttelefon och dator eller surfplatta, men sett till hur många som någon gång under våren 2020 - våren 2021 utövade dem är TV-/filmtittandet hemma mer vanligt än användningen av dator eller surfplatta. Hela 95 procent såg någon gång under perioden på TV/film hemma. Att *lyssna på radio/podcast* är i sin tur den fjärde mest utövade aktiviteten inom området medier och spel: cirka 87 procent av de svarande hade utövat aktiviteten någon gång under perioden.

Spelande i alla dess former är inte lika vanligt som medieanvändningen. Det finns även, liksom för medieanvändningen, vissa skillnader mellan åldersgrupper. Att åtminstone någon gång under en tolv månadersperiod *spela bräd-/strategispel eller lägga pussel* är ändå ganska vanligt: 64 procent uppgav att de utövat aktiviteten. Nära hälften (49 procent) uppgav att de *spelat dator-/TV-/mobilspe* åtminstone någon gång under perioden våren 2020 - våren 2021. Denna aktivitet var mer vanlig på daglig basis än bräd-/strategispel och pusslandet.

Figur 22. Användning av medier, spel (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Medievanorna skiljer sig inte särskilt mycket åt mellan könen. Kvinnor ägnar något mer tid åt att använda mobil-/smarttelefoner och se på TV/film hemma. Män spelar i sin tur oftare på tips, trav, bingo eller nätspe.

De som fyllt 65 år använder mobil-/smarttelefoner i mindre utsträckning än övriga åldersgrupper. Att lyssna på radio/podcast ökar däremot med åldern. Personer 65 år och äldre ser också mer på TV/film hemma än övriga grupper.

Att spela dator-/TV-/mobilspele är mycket vanligt bland den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar). Aktivitetsgraden tenderar sedan att avta med åldern. Spele på exempelvis tips eller trav är i sin tur vanligare bland personer i de två äldre åldersgrupperna (45–64 åringar och 65+ åringar) än bland personer i de två yngre åldersgrupperna.

Att kvinnor använder sociala medier i större utsträckning än männen noterades även i ÅSUBs studie *Medievanor på Åland 2020*¹⁸. Att en högre andel män än kvinnor spelar på exempelvis tips, trav, bingo eller nätspele framkommer även i ÅSUBs ANDTS-undersökning för 2021 (alkohol, narkotika, dopningspreparat och tobaksprodukter samt spelande), även om skillnaderna i penningspelandet har minskat¹⁹.

Få signifikanta skillnader mellan regionerna observeras när det kommer till användningen av medier och spele. Skärgårdsbor lyssnar signifikant mer på radio eller podcast än boende i övriga regioner. Personer bosatta i Mariehamn tenderar att använda mobil-/smarttelefon i något större utsträckning än skärgårdsbor.

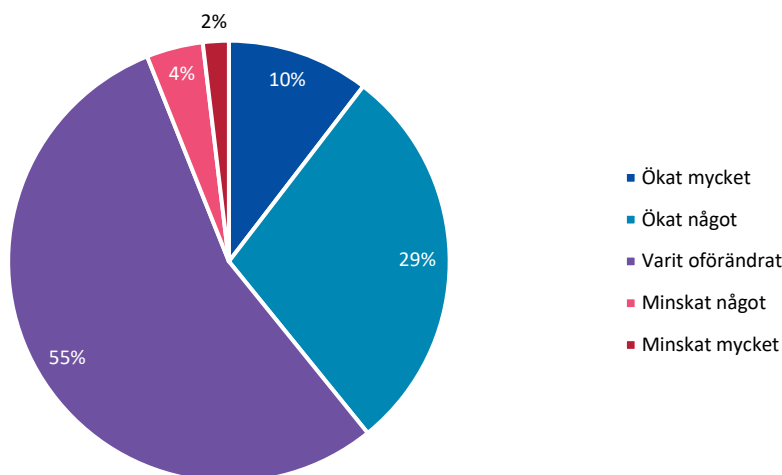
Coronasituationen har tydligt medfört en ökad användning av medier och spele. Medan en majoritet (cirka 55 procent) upplevde att pandemin inte ändrat deras bruk av medier och spele så uppgav 39 procent att användningen hade ökat.

Framför allt kvinnorna upplevde att deras användning av medier och spele ökat på grund av coronasituationen: 49 procent av kvinnorna upplevde att coronasituationen har lett till att användningen av medier och spele "ökat något" eller har "ökat mycket". Motsvarande andel för männen var 28 procent. Användningen av medier och spele ökade också i genomsnitt mer bland högskoleutbildade än bland personer med grundskole- eller gymnasial utbildning.

¹⁸ ÅSUB Rapport 2020:6

¹⁹ ÅSUB Rapport 2021:4

Figur 23. Hur har coronasituationen påverkat användningen av medier och spel? Andel svarande i procent.

Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade.

De som upplevt en ökning i användning av medier och spel nämner i första hand att TV- och filmtittandet i hemmet har ökat som följd av pandemin. Användningen av dator och surfplatta samt mobil-/smarttelefonen har också ökat på grund av coronapandemin. Som nämnts i föregående avsnitt har ett flertal även under denna kategori svarat att användningen av sociala medier har ökat i och med coronasituationen. Spelandet av både dator-/TV-/mobilspele samt bräd-/strategispel och pusslande uppges också av en del svarande ha ökat.

"På grund av distansstudier och Corona samt minskat socialt liv har det ökat med TV- och filmtittandet"

"Dator- och mobilanvändning har ökat mycket."

"Datorspel [har ökat] på grund av permittering."

"Mobilspele har ökat. Kontakt med vänner på sociala medier i stället för att fysiskt träffas."

Ytterst få konkreta svar på vilken användning av medier/spel som har minskat lyftes fram. De som upplevt att coronasituationen har medfört en minskad användning av medier och spel nämner i första hand att de spelat bräd-/strategispel eller pusslat mindre. I vissa fall tilläggs att detta beror på att spelkvällar med vänner och familj fallit bort i och med begränsningarna under pandemin. Nämnas bör också att fler upplevt att strategi/sällskapsspelandet eller pusslandet har ökat till följd av pandemin än de som upplevt att det minskat.

"Inga träffar med vänner/släkt och spela spel. Inga filmkvällar med vänner/släkt"

"Spelkväll med familj/släkt [har minskat]"

Nyare teknologiska enheters popularitet har ökat över tid. Användningen av mobil-/smarttelefoner och datorer eller surfplattor låg på en högre nivå än i tidigare år

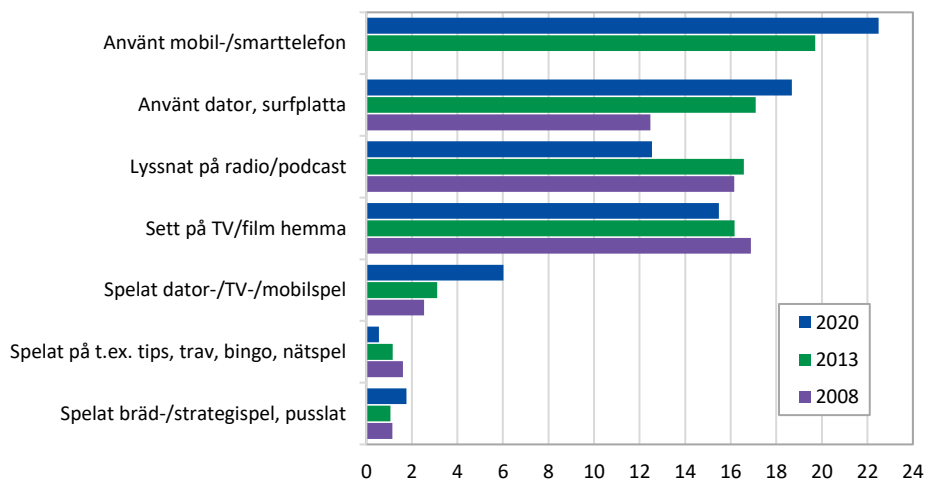
undersökningar. Användningen av båda dessa produkttyper nämndes ha ökat som följd av coronasituationen.

De två övriga kategorierna inom medier; lyssnat på radio/podcast och TV/film hemma, låg däremot på en lägre nivå än i tidigare fritidsvaneundersökningar. TV-/filmtittandet i hemmet nämndes ha ökat på grund av coronasituationen, vilket antyder att TV- och filmtittandet före pandemin låg på en ännu lägre nivå än nivån i *Figur 24*. Det är möjligt att populariteten av mer klassisk teknologi minskat i samband med att smarttelefoner och datorer utvecklats och blivit populärare.

Tittar man i stället på hur spelandet av olika slag ser ut jämfört med tidigare undersökningar observeras tydliga skillnader. De svarande spelar oftare dator-/TV-/mobilspel än tidigare år, vilket även nämndes delvis bero på coronasituationen. Ytterligare en orsak till ökningen kan vara infogandet av "mobilspel" i kategorin, något som inte fanns med i de tidigare undersökningarna.

Andra observationer beträffande spel är att användningen av bräd-/strategispel/pussel låg på en något högre nivå än i tidigare års undersökningar. Även aktiviteter inom denna kategori nämndes av en del svarande ha ökat på grund av coronasituationen. Slutligen kan det noteras att spelandet på exempelvis tips, trav, bingo eller nätspel fortsatte att minska. Denna trend observerades även i ÅSUBs ANDTS-undersökning för 2021²⁰. Även THL²¹ konstaterade att penningspelandet i Finland minskat under coronapandemin som en följd av att det finska spelbolaget Veikkaus stängt spelhallar, kasinon och spelautomater sedan mars 2020.

Figur 24. Användning av medier och spel år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

²⁰ ÅSUB Rapport 2021:4

²¹ Institutet för hälsa och välfärd (THL). Rapport 3/2021

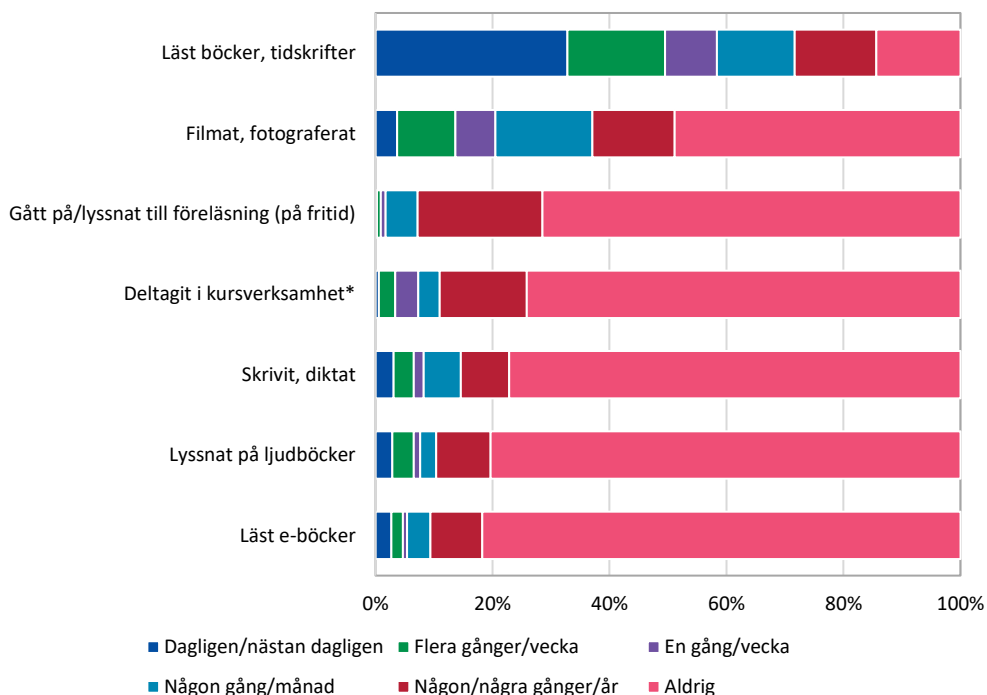
4.9 Studier och liknande

Att *läsa böcker eller tidskrifter* är den populäraste aktiviteten inom det övergripande området studier och liknande. Nära en tredjedel ägnar sig åt att läsa böcker eller tidskrifter dagligen. Cirka 86 procent av de svarande har ägnat sig åt detta åtminstone någon gång under den analyserade tidsperioden. Att *filma eller fotografera* är även det en vanlig fritidsaktivitet. Över hälften av de svarande uppgav att de hade filmat eller fotograferat åtminstone någon gång under året.

Att *gå på/lyssna till föreläsningar* och *delta i kursverksamhet* på fritiden är något som man oftare gör endast någon gång per månad eller någon gång per år. Andelen som någon gång under året utfört dessa aktiviteter var cirka 29 procent respektive 26 procent²².

Andelen som *skriver eller diktat*, *lyssnar på ljudböcker* och *läser e-böcker* har en ungefär lika stor andel dagliga utövare. Omkring tre procent av de svarande anger att de utför någon av dessa aktiviteter dagligen. De teknologiska alternativen till att läsa böcker verkar inte helt slagit igenom. Ungefär en femtedel av de svarande uppgav att de åtminstone någon gång under våren 2020 - våren 2021 lyssnat på ljudböcker, medan motsvarande andel för de som läst e-böcker var drygt 18 procent.

Figur 25. Studier och liknande (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Aktiviteten "Deltagit i kursverksamhet" har ett mindre antal observationer än övriga aktiviteter.

²² På grund av en miss i den elektroniska versionen av enkäten har analysen av denna aktivitet gjorts på ett underlag bestående av färre observationer, n=357.

Kvinnor utövar samtliga aktiviteter inom området studier och liknande oftare än männen. Signifikanta skillnader mellan könen observeras för aktiviteterna *läst böcker eller tidskrifter, filmat eller fotograferat, skrivit eller diktat samt deltagande i kursverksamhet*.

Att läsa böcker eller tidskrifter är mindre vanligt i de yngre åldersgrupperna, men blir vanligare med åldern. Den äldsta åldersgruppen i denna studie är den som läser mest medan den yngsta gruppen är den som läser minst. Regionala skillnader observeras inte inom någon av aktiviteterna inom området studier och liknande.

Samtliga aktiviteterna inom studier och liknande visar sig vara något vanligare bland personer med högskoleutbildning än bland personer med grundskole- eller gymnasial utbildning. Signifikanta skillnader observeras när det gäller att *lyssna på ljudböcker* och att *gå på/lyssna till föreläsningar på fritiden*. Dessa aktiviteter tenderar att öka med utbildningsnivån. Andra signifikanta skillnader är att högskoleutbildade *skriver eller diktat* oftare än personer med grundskoleutbildning och *filmade eller fotograferade* oftare än personer med gymnasial utbildning.

För de flesta (71 procent) har coronasituationen inte ändrat på fritidsvanorna inom området studier och liknande. Bland de som upplevde att coronasituationen påverkat deras utövande av studier och liknande aktiviteter handlade det oftare om en minskning i utövande framom en ökning. Cirka 20 procent upplevde att coronasituationen lett till minskat utövande av studier och liknande aktiviteter, medan tio procent upplevde att pandemin lett till ett ökat utövande.

Coronasituationen verkar särskilt ha minskat på de äldres aktivitet inom området studier och liknande aktiviteter: personer som fyllt 65 år upplevde oftare än andra åldersgrupper att coronasituationen minskat deras utövande av studier och liknande aktiviteter negativt.

Bland aktiviteter som ökat till följd av coronasituationen nämns oftast att *läsa böcker eller tidskrifter*. Också att *läsa e-böcker* och att *lyssna på ljudböcker* nämns som aktiviteter som ökat.

"Mer tid för att läsa böcker än på flera år."

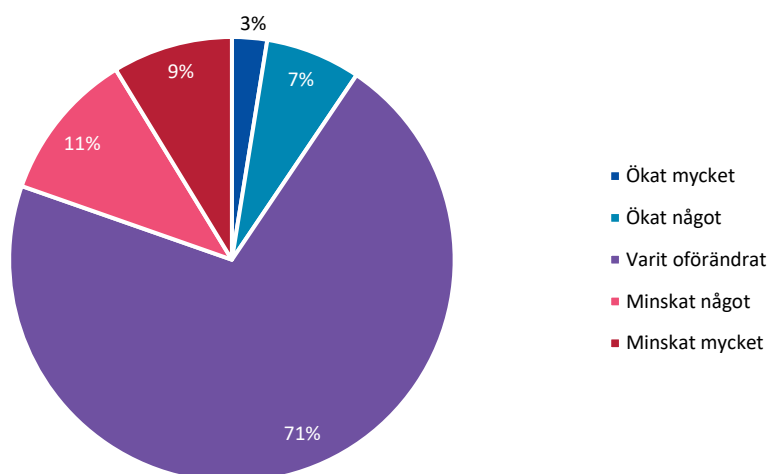
"Har blivit mer tid för läsande och skrivande."

Coronasituationen nämns dock ha minskat på *deltagandet i kursverksamhet* och att *gå på/lyssna till föreläsningar på fritiden*. De digitala alternativen verkar inte ha vägt upp för de inställda aktiviteterna på plats.

"Inställda kurser"

"Inga föreläsningar eller motsvarande."

Figur 26. Hur har coronasituationen påverkat utövandet av studier och liknande aktiviteter? Andel svarande i procent.

Källa: ÅSUB

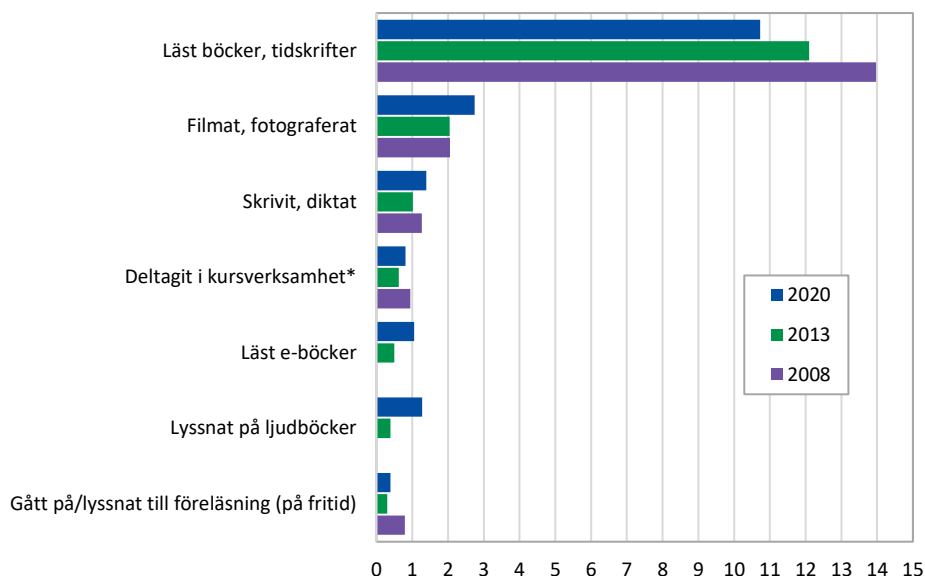
Not: Andelarna är avrundade. Analysen har gjorts på ett mindre underlag.

Trots att vissa uppgav att de under pandemin läst fler böcker eller tidskrifter har nivån minskat jämfört med 2013 och 2008. Minskningen har skett trots att flera nämnt att de läst mer på grund av coronasituationen, vilket kunde tolkas som att utvecklingen utan pandemin hade inneburit en ännu större minskning. Däremot har utövningsfrekvensen för att läsa e-böcker och lyssna på ljudböcker, som båda också uppgavs ha ökat som en följd av pandemin, ökat jämfört med tidigare studier. Här kan konstateras att även utbudet av digitala böcker ökat. Vidare kan det konstateras att filma eller fotografera samt att skriva eller dikta har ökat något i popularitet jämfört med nivåerna i tidigare studier.

Deltagandet i kursverksamhet låg på en marginellt högre nivå jämfört med år 2013 medan att gå på/lyssna till föreläsningar ökade något. Dessa kategoriers utövningsfrekvens uppgavs ha påverkats negativ av coronasituationen. Tänkbara förklaringar är att utövningsfrekvensen varit på en högre nivå innan coronapandemin. Utifrån svaren kan vi inte avgöra vilken typ av kursverksamhet det rör sig om. Ett antal svarande nämner exempelvis att de deltagit i kursverksamhet digitalt.²³

²³ Notera att analysen för kursverksamhet gjorts på ett underlag med färre observationer än övriga aktiviteter inom gruppen studier- och liknande aktiviteter, vilket också kan ha en effekt på utfallet.

Figur 27. Utövning av studie- och liknande aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

Not: Aktiviteten "Deltagit i kursverksamhet" har ett mindre antal observationer än övriga aktiviteter för år 2020.

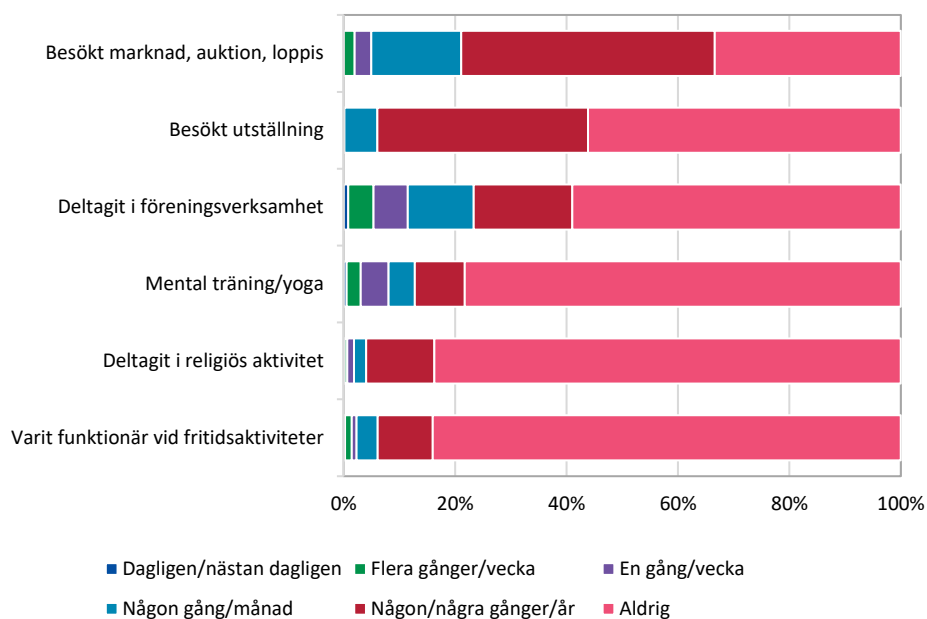
4.10 Besök och övriga aktiviteter

Att *besöka marknader, auktioner och loppmarknader* var den populäraste aktiviteten inom området besök och övriga aktiviteter. Ungefär två tredjedelar av de svarande hade besökt något av den här typen av evenemang åtminstone någon gång under våren 2020 - våren 2021.

Ungefär 44 procent har någon gång under perioden *besökt en utställning*. Resultaten tyder på att det är en aktivitet som personer ägnar sig mer sällan åt.

Att *delta i föreningsverksamhet* och *utövning av mental träning/yoga* görs lite oftare än övriga aktiviteter inom den övergripande kategorin. Cirka 41 procent av de svarande hade åtminstone någon gång under perioden deltagit i föreningsverksamhet, varav cirka tolv procent svarade att de deltog minst en gång i veckan. Cirka 22 procent av de svarande hade utövat mental träning/yoga åtminstone någon gång under perioden, varav åtta procent minst en gång i veckan. En del av respondenterna har även svarat att de klassat yogautövningen som gruppträning i stället, vilket kan innebära att andelen utövare för denna aktivitet är något underskattad.

Respondenterna har även haft möjligheten att skriva in övriga aktiviteter som de utövat som inte funnits listade i enkäten. Till de aktiviteter som nämndes i denna sektion hör hundsporter (exempelvis agility eller rallylydnad), vinterbad och curling. Dessa aktiviteter nämndes av tre respondenter vardera. Att delta i bokcirkel och att utöva fågelskådning/-inventering nämndes av två respondenter vardera.

Figur 28. Besök och övriga aktiviteter (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Kvinnor är generellt sett aktivare än männen även när det gäller fritidsaktivitetsområdet "besök och övriga aktiviteter". Särskilt stor skillnad i utövningsfrekvens observeras i kategorin *mental träning/yoga*. Kvinnor besöker också *marknader, auktioner eller loppmarknader* och *deltar i religiös verksamhet* något oftare än männen.

Skillnader bland åldersgrupperna varierar, men det ser ut som att personer i åldern 25–64 utövar yoga/mental träning något oftare än 16–24 åringar. Som nämnts tidigare kan det dock finnas ett visst bortfall i denna kategori vilket gör estimaten något osäkra. Personer som fyllt 65 tenderar besöka utställningar något oftare än övriga grupper. Det verkar däremot inte vara lika vanligt för personer 65 år och äldre att agera funktionär vid fritidsaktiviteter.

Personer som bor i hushåll med barn visar sig oftare agera funktionär vid fritidsaktiviteter än personer som bor i hushåll utan barn.

Möjligheten att besöka olika slags evenemang har under coronapandemin varit väldigt begränsad vilket även bekräftas av hur de svarande upplevt att coronasituationen har påverkat aktiviteter inom gruppen besök och övriga aktiviteter. Över hälften (57 procent) upplevde att coronasituationen har lett till minskade besök och deltagande i övriga aktiviteter. Endast en lite andel (sju procent) upplevde att pandemin haft en positiv inverkan på deras utövning av besök och övriga aktiviteter. Cirka 37 procent uppgav att deras utövning av besök och övriga aktiviteter varit oförändrad trots coronasituationen.

Även här verkar kvinnorna i större utsträckning än männen upplevt att coronasituationen begränsat deras utövning: 61 procent av kvinnorna och 48 procent av männen upplevde att coronasituationen minskat på deras utövning av besök och övriga aktiviteter. Coronasituationen verkar även ha påverkat stadsbornas utövande av aktiviteterna inom gruppen besök och övriga aktiviteter något mer negativt än personer bosatta i övriga regioner.

Av åldersgrupperna upplevde personer i den äldsta åldersgruppen (65+ år) i större utsträckning än övriga grupper att coronasituationen minskat på deras utövande av aktiviteterna inom gruppen besök och övriga aktiviteter. Skillnaden var signifikant mot de två yngsta åldersgrupperna (16–24 år och 25–44 år).

De som upplevde att coronasituationen medfört en minskning av aktiviteter inom gruppen besök och övriga aktiviteter nämnde de flesta *marknads-, auktions- eller loppmarknadsbesöken* som den aktivitetskategorin som påverkats mest av coronasituationen. Att *besöka utställningar* och att *delta i föreningsverksamhet* nämndes också återkommande som aktiviteter som minskat på grund av pandemin.

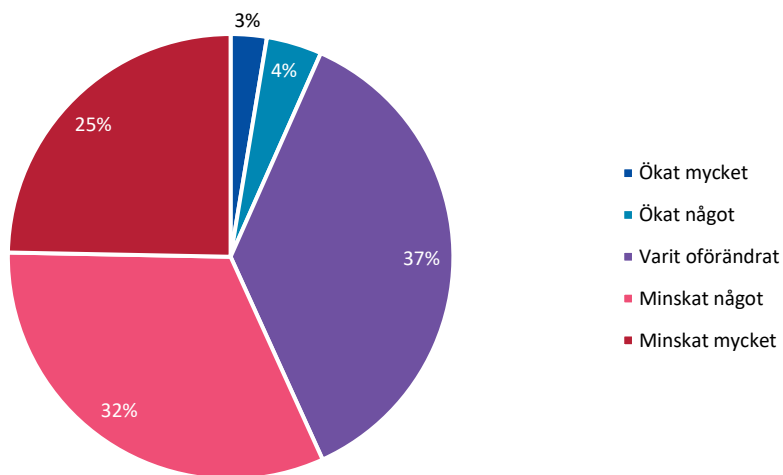
"Marknader och utställningar har ställts in."

"Allt [har minskat]. Håller mig hemma."

De som upplevde att coronasituationen påverkat utövningen av besök och övriga aktiviteter positivt nämner mental träning/yoga och marknads-, auktions- eller loppmarknadsbesök har ökat. Det är dock fler som menar att coronasituationen påverkat utövning negativ än positivt.

"Mediterat mer och haft mer tid till föreningsliv."

Figur 29. Hur har coronasituationen påverkat besök och övriga aktiviteter? Andel svarande i procent.

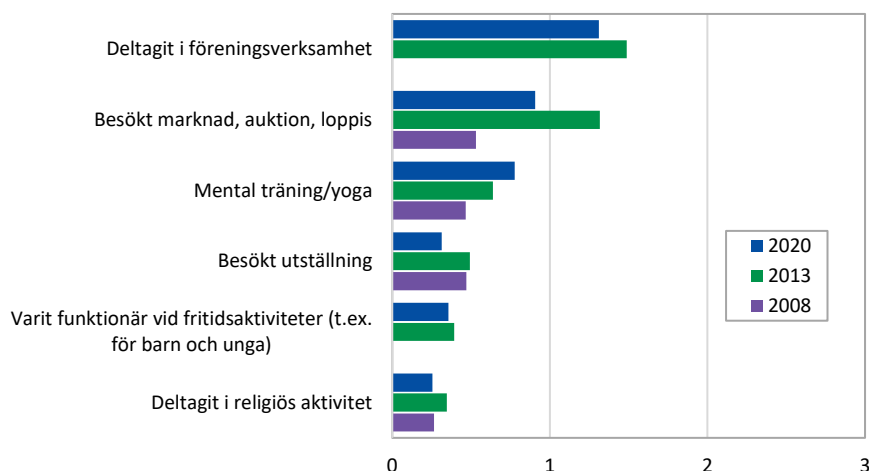
Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade.

Endast utövningen av *mental träning/yoga* har ökat jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar. Det är möjligt att ökningen är naturlig och beror på att mental träning/yoga blivit populärare sedan 2013, eftersom fler upplevde att pandemin minskat på utövningen av mental träning/yoga än de som upplevde att det ökat.

Minskningen är störst vad det gäller *besök av marknader, auktioner eller loppmarknader* och *besök av utställningar*. Båda nämndes av flera ha minskat som följd av coronasituationen. Att *delta i föreningsverksamhet*, som även det ofta nämndes ha minskat på grund av pandemin, minskar inte i samma utsträckning.

Figur 30. Besök och utövning av övriga aktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

4.11 Anläggningar

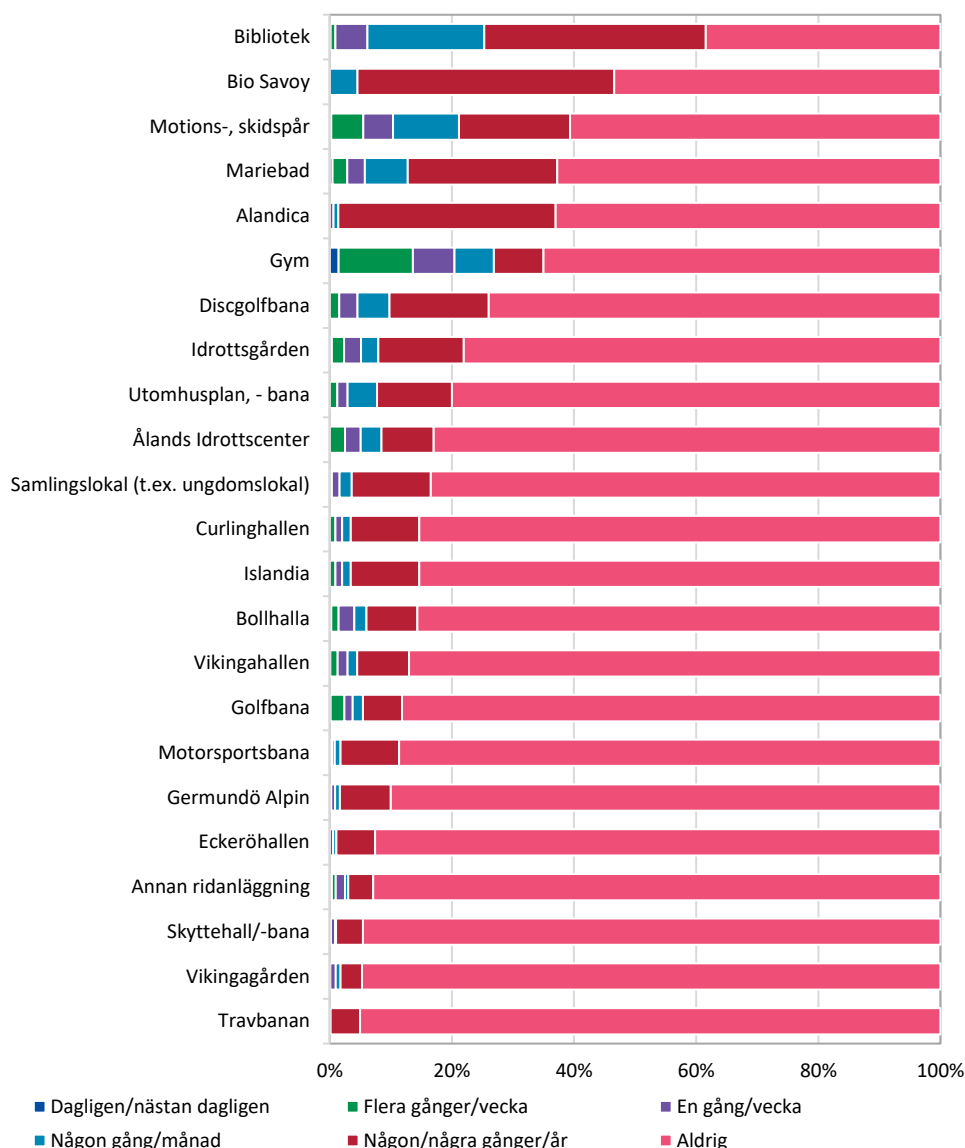
Till näst lämnar vi aktiviteterna och analyserar besöksfrekvensen för olika anläggningar och anläggningstyper. Som tidigare nämnts har både evenemang och anläggningar varit tvungna att stänga ner under perioder, främst under 2020, på grund av smittläget.

Någon särskild fråga om hur coronasituationen påverkat besök vid specifika anläggningar har inte ställts i enkäten. Däremot kan man utifrån tidigare avsnitts pandemieffekter bilda sig en uppfattning om vilka lokalers/anläggningars besöksantal som torde ha påverkats av pandemin.

De flesta besöker *bibliotek* i någon utsträckning. Nästan 62 procent av de svarande besökte ett bibliotek under våren 2020 – våren 2021, 25 procent besökte ett bibliotek minst en gång i månaden.

Det är även förhållandevis vanligt att ha besökt *Bio Savoy*, *Motions-/ skidspår*, *Mariebad och Alandica*, åtminstone någon gång under året. Cirka 47 procent hade under den analyserade perioden besökt Bio Savoy medan motsvarande andel för motions- och skidspår var 39 procent. Mariebad och Alandica hade vardera besökts av 37 procent av de svarande.

Gym hör till de fritidsanläggningar som besöks oftare än andra: En femtedel av de svarande har besökt ett gym åtminstone en gång per vecka under den analyserade perioden och 35 procent av de svarande hade besökt ett gym åtminstone någon under perioden.

Figur 31. Besök av lokaler och anläggningar (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Ett antal signifikanta skillnader mellan könen observeras när det gäller anläggningsbesöken. Kvinnor besöker *motions- och skidspår* samt *bibliotek* oftare än män. Männen besöker däremot oftare *discgolfbanor* och *skyttehallar/-banor* än kvinnor.

Flera av anläggningarna besöks i mindre utsträckning av äldre personer än yngre. *Discgolfbanor* besöks främst av yngre personer: de två yngre åldersgrupperna spenderar mer tid vid dessa anläggningar/banor än de två äldre.

Liknande tendenser som med discgolfbanorna observeras när det gäller idrottsanläggningarna. Personer i åldrarna 16–44 besöker *Bollhalla*, *Islandia*, *Vikingagården* samt *Vikingahallen* oftare än personer som är 45 år eller äldre. Till sist kan det konstateras att gymbesöken tenderar att minska med åldern. Den yngsta åldersgruppen besöker gymmen markant oftare än övriga åldersgrupper.

Regionala skillnader är tydliga när det gäller anläggningarnas användning: De som bor i regionen där anläggningen finns tenderar att i de flesta av fallen besöka anläggningen

oftare. De anläggningar som ligger i Mariehamn har oftare besökts av mariehamnare än av personer bosatta utanför Mariehamn. Mariehamnare tenderar även använda *utomhusplaner/-banor* oftare än personer bosatta i övriga regioner.

På samma sätt tenderar anläggningar på landsbygden att besökas oftare av personer som bor på landsbygden. *Golfbanorna* tenderar däremot att oftast besökas av personer bosatta i Mariehamn. Här är det skäl att påpeka att medan Mariehamn har egna idrottshallar så finns det ingen golfbana i staden.

Medan merparten av de signifikanta skillnaderna pekar på att skärgårdsbor besöker anläggningar i mindre utsträckning än andra, verkar skärgårdsbor oftare besöka samlingslokaler. Här är sambandet mot landsbygden dock inte statistiskt signifikant.

Som framgått i tidigare avsnitt har coronapandemin i flera fall hämmat utövandet av ett flertal kultur- och fritidsaktiviteter. Detta återspeglas även i anläggningarnas månatliga besöksfrekvenser när de jämförs över tid.

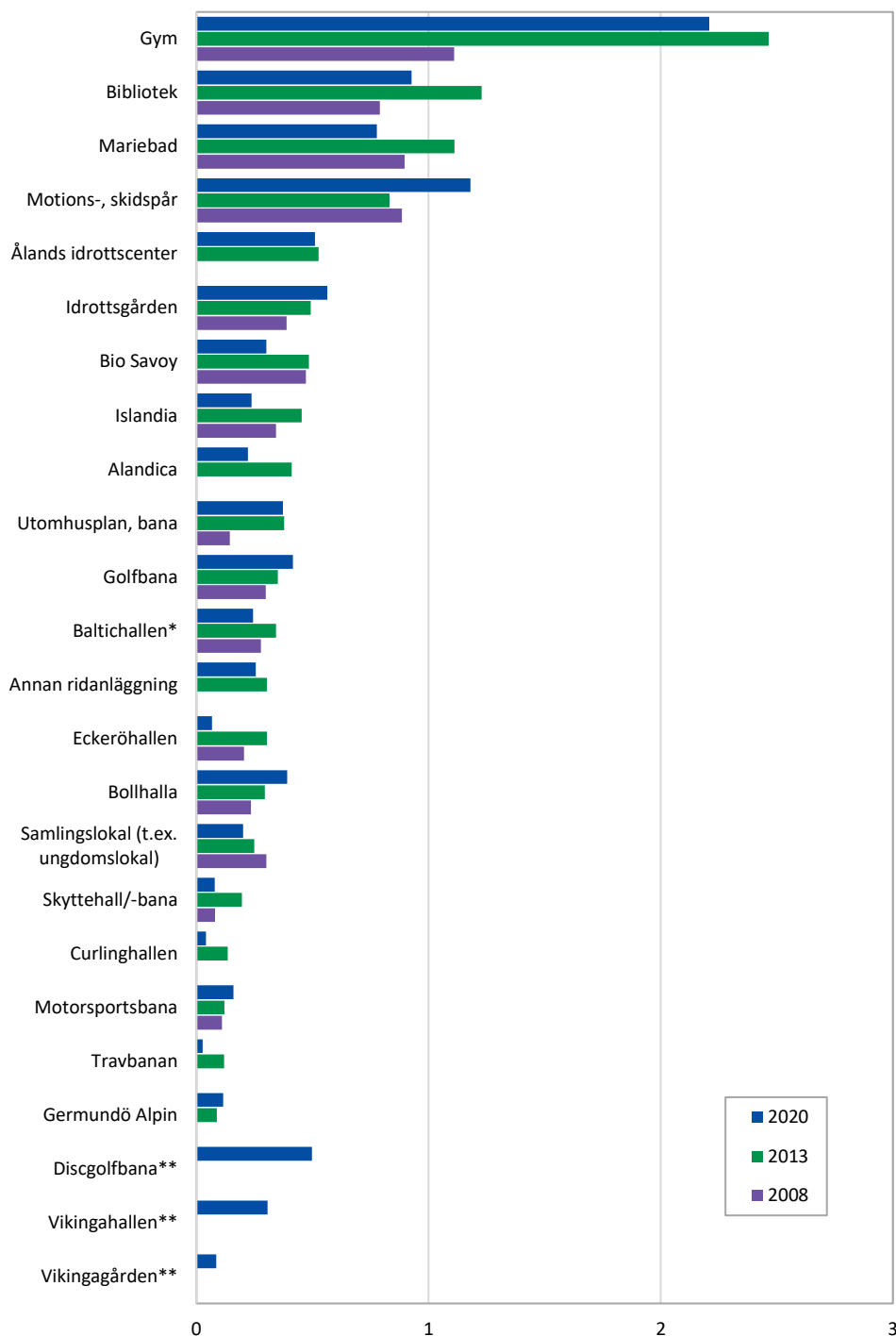
Gymmen och *Mariebad* besöktes i genomsnitt färre gånger per månad jämfört med undersökningen för 2013. Särskilt här kan pandemin ha haft en påverkan. Styrketräning (exempelvis på gym), gruppträning och simning/vattengymnastik uppges ha påverkats negativt av coronasituationen. I övrigt har besök på anläggningar med inomhusverksamhet i de flesta av fallen minskat jämfört med nivån 2013 medan anläggningar med utomhusverksamhet inte uppvisar samma tapp. Restriktioner har påverkat hur anläggningarna har fått hålla öppet och hur många som fått vistas på samma plats, vilket i sin tur begränsat möjligheten att utöva fritidsaktiviteter i anläggningarna.

Andra anläggningar som under vissa perioder varit stängda är bibliotek och Bio Savoy. De svarandes genomsnittliga besök per månad till dessa anläggningar minskade något jämfört med nivåerna år 2013. Biblioteksbesöken låg dock på en högre nivå än år 2008 medan besöken till Bio Savoy låg under nivån i de två tidigare studierna. Att biobesöken minskat under 2020 var även fallet i Sverige²⁴.

Användningen av motions- och skidspår har däremot ökat jämfört med 2013 och 2008. Utövningen av aktiviteterna *promenera/stavgång* och *längdskidor/utförsåkning* hade ökat vilket kan ha bidragit till ökad användning av motions- och skidspår.

²⁴ Myndigheten för kulturanalys (2021)

Figur 32. Besök av lokaler och anläggningar år 2020, 2013 och 2008 (antal gånger per månad).

Källa: ÅSUB

*Baltichallens värde för 2020 är framräknat utifrån förändringen i besökarantal från 2013 till 2020 (cirka - 29 procent) som redovisas i Mariehamns stad bokslut för respektive år. På grund av en teknisk miss fanns Baltichallen inte med som ett alternativ i enkäten.

**Nya kategorier

4.12 Föreningsverksamhet

Till näst följer en kort granskning över föreningsverksamheten och hur föreningsaktiva ålänningarna är. I enkäten fick respondenterna svara på om de är medlemmar i en förening eller inte och hur många föreningar de är medlemmar i. De ombads även uppge vilken typ av förening de engagerat sig i utifrån ett antal färdigt givna alternativ. Utöver det gavs även möjligheten att själv skriva in egna alternativ.

Ungefär 57 procent av de svarande var medlem i en förening. Att vara medlem i en förening var något vanligare bland kvinnorna än bland männen. Föreningsmedlemskap verkar även vara vanligare bland personer som fyllt 65 än i övriga åldersgrupper. På regional nivå är en större andel skärgårdsbor föreningsmedlemmar än personer bosatta i Mariehamn eller på landsbygden.

Förutom att kvinnor oftare är medlemmar i föreningar än män är även antal föreningar de är medlemmar i genomsnitt högre än för männen. Sannolikheten att man är medlem i en förening samt antalet föreningar en person är medlem i tenderar att öka med åldern. Detta samband bekräftas av statistisk signifikans.

Tabell 2. Andel svarande som är medlemmar i en förening samt det genomsnittliga antalet föreningsmedlemskap efter kön, åldersgrupp och boenderegion.

	Andel föreningsaktiva	Antal föreningar
Totalt	57 %	3
Kvinnor	61 %	3
Män	53 %	2
16-24 år	38 %	2
25-44 år	54 %	2
45-64 år	57 %	2
65+ år	67 %	3
Mariehamn	57 %	3
Landsbygden	56 %	2
Skärgården	61 %	3

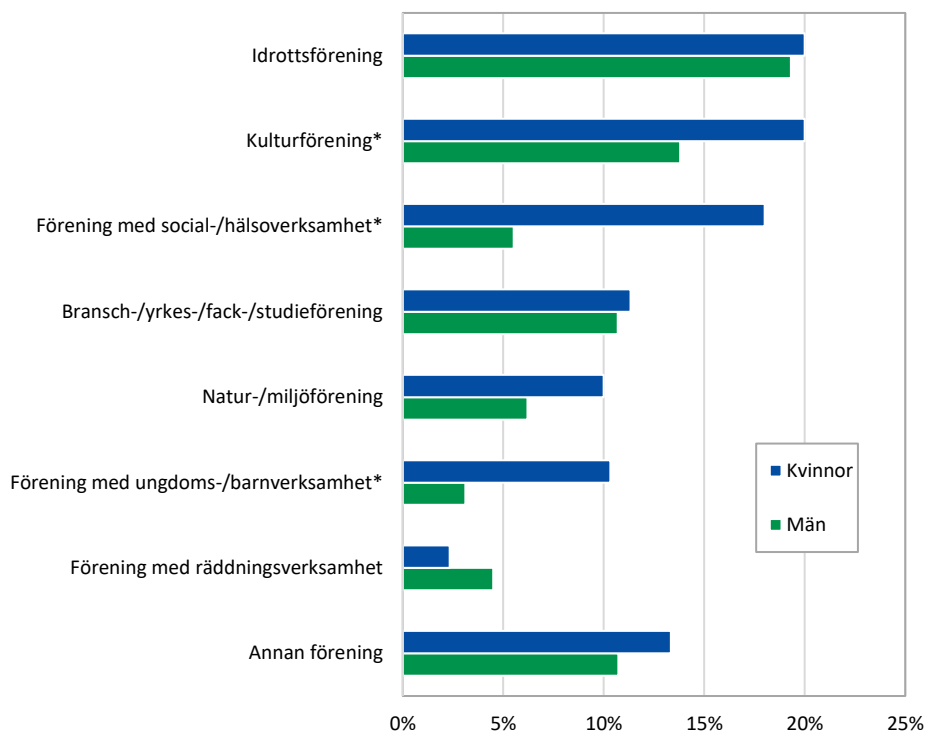
Källa: ÅSUB

Not: Andelarna och talen är avrundande.

Vissa typer av föreningar är vanligare än andra. Idrottsföreningar är den vanligaste föreningstypen: nästan 20 procent av båda könen uppgav att de är medlemmar i en idrottsförening. Även medlemskap i en kulturförening är vanligt, men här är medlemskapet signifikant vanligare bland kvinnor.

I enkäten gavs även möjligheten att kryssa för alternativet "Annan förening" och specificera vilken typ av förening det var frågan om. Ett stort antal föreningar av olika slag lyftes fram. Olika bil-/motorcykelföreningar, jaktvårdsföreningar, pensionärsföreningar och ordenssällskap hörde till de föreningskategorier som nämndes mest.

Figur 33. Föreningsmedlemskap efter föreningskategori (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

Vissa signifikanta skillnader kan ses mellan könen då det kommer till vilken typ av föreningar och föreningsverksamhet de svarande engagerat sig i. Kvinnor är i högre utsträckning än männen med i *kulturföreningar*, *föreningar med social-/hälsoverksamhet* och *föreningar med ungdoms-/barnverksamhet*. En större andel män än kvinnor är i sin tur med i *föreningar med räddningsverksamhet*, men sambandet är inte statistiskt signifikant bekräftat.

Vissa mönster går att urskilja när föreningsmedlemskapen granskas utifrån åldersgrupper. Personer som är 65 år eller äldre är oftare medlemmar i *kulturföreningar* och *föreningar med social-/hälsoverksamhet* än övriga åldersgrupper. Utöver det verkar *natur-/miljöföreningar* locka äldre i större utsträckning än yngre. Personer som är 65 år eller äldre är oftare medlemmar i dessa föreningar än personer i åldern 16–44. Yngre åldersgrupper är däremot oftare medlemmar i *idrottsföreningar* än de två äldre åldersgrupperna. Särskilt 25–44 åringar är statistiskt bekräftat oftare medlemmar i idrottsföreningar än personer som är 65 år eller äldre.

När det gäller signifikanta skillnader mellan regionerna kan det konstateras att personer bosatta i Mariefhamn eller på landsbygden i högre utsträckning är medlemmar i *idrottsföreningar* än personer bosatta i skärgården.

Vissa skillnader observeras även mellan de som bor i hushåll med barn och de som inte gör det. Personer som bor i hushåll med barn tenderar att oftare vara medlemmar i *idrottsföreningar* och *föreningar med ungdoms-/barnverksamhet* än övriga. De som bor i hushåll utan barn är å sin sida oftare medlemmar i kulturföreningar och föreningar med social-/hälsoverksamhet. Slutligen kan framhållas att personer som bor ensamma mer sällan var medlemmar i idrottsföreningar än personer som bor tillsammans med någon.

5. Deltagande i evenemang och museibesök

I detta kapitel undersöktes ålänningarnas deltagande i evenemang av olika slag samt museibesök. De svarande ombads svara på vilka evenemang som de besökt under perioden våren 2020 – våren 2021. Evenemangen delades upp i fem kategorier:

Sportevenemang

Teaterföreställningar

Musikevenemang

Övriga evenemang

Museum

I detta kapitel granskas först de fem kategorierna för sig varefter en jämförelse med tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar görs.

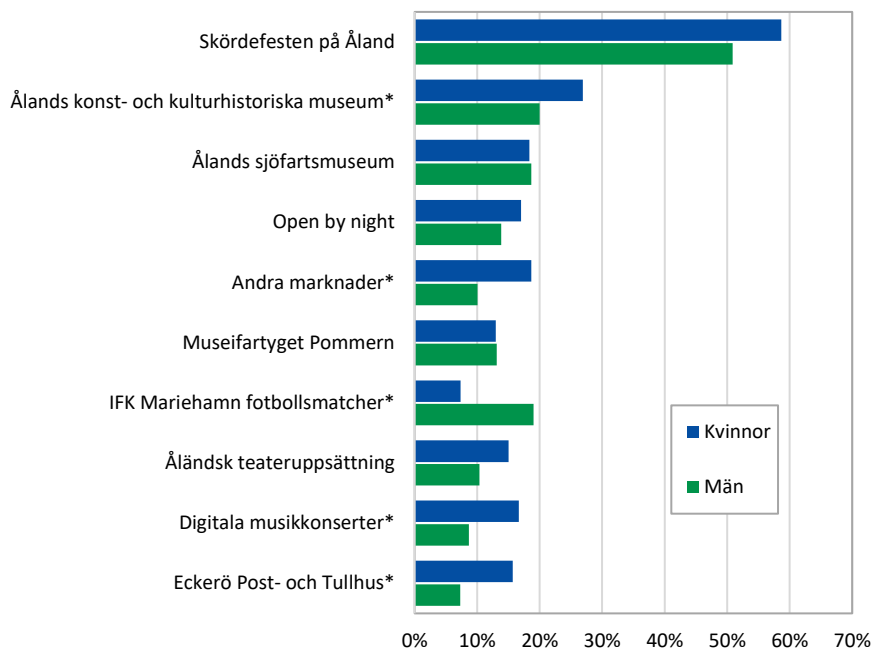
Under våren 2020-våren 2021 har ett stort antal evenemang varit tvungna att ställas in på grund av coronasituationen och de evenemang som genomfördes var få till antal och präglades ofta av någon form av restriktioner, exempelvis begränsningar i tillåtet deltagarantal. På grund av det ringa antalet evenemang som genomfördes under perioden har det inom vissa områden, som musikevenemang och övriga evenemang, använts mer övergripande kategorier. Återkommande evenemang som funnits med i tidigare enkäter har inkluderats i den uträkning det har varit möjligt. De svarande gavs även möjligheten att ange evenemang utanför de listade alternativen.

I *Figur 34* presenteras de mest besökta evenemangen/museerna under våren 2020 - våren 2021. Skördefesten var, liksom tidigare år, det evenemang som störst andel av de svarande hade deltagit i, evenemanget besöktes av 59 procent av kvinnorna och 51 procent av männen.

Ålands konst- och kulturhistoriska museum var i sin tur det mest besökta museet under perioden. Cirka 27 procent av kvinnorna och 20 procent av männen hade besökt museet i fråga. En signifikant skillnad observerades könen emellan.

Till näst följer en mer djupgående analys av de fem evenemangskategorierna och skillnader mellan de olika befolkningsgrupperna.

Figur 34. De tio mest besökta evenemangen eller museer under våren 2020 - våren 2021 (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

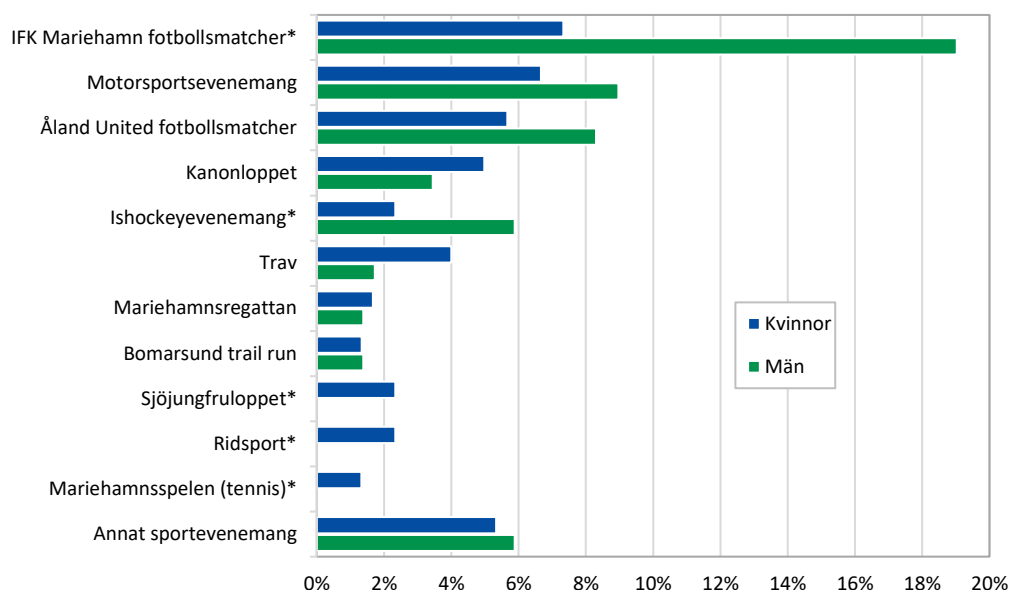
5.1 Sportevenemang

Antalet sportevenemang som färdigt angavs på enkäten var färre än i enkäten år 2013. Orsaken till detta var främst att ett antal sportevenemang varit tvungna att inhiberas eller genomföras i annat format på grund av coronasituationen, bland annat *Alandia Cup* och *Åland Marathon*. Alternativen på sportevenemang i enkäten var *IFK Mariehamns fotbollsmatcher*, *Åland Uniteds fotbollsmatcher*, *Trav*, *Mariehamnsspelen*, *Mariehamnsregattan*, *Ridsport*, *Sjöjungfruloppet*, *Kanonloppet*, *Bomarsund trail run*, *Ishockeyevenemang* samt *Motorsportsevenemang*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat sportevenemang, och även nämna vilket sportevenemang det var.

Liksom i ÅSUBs tidigare fritidsvaneundersökningar var IFK Mariehamns fotbollsmatcher det mest besökta sportevenemanget, även om andelen som besökt matcherna minskat avsevärt från nivån 2013. Den genomsnittliga andelen som hade deltagit i IFK Mariehamns fotbollsmatcher var cirka 13 procent av samtliga svarande: 19 procent av männen och sju procent av kvinnorna. Åland Uniteds fotbollsmatcher var i sin tur det tredje mest besökta sportevenemanget: sju procent hade besökt Åland Uniteds fotbollsmatcher.

Motorsportsevenemang var näst mest besökta sportevenemanget och hade besökts av åtta procent av de svarande. Det populäraste löpevenemanget var *Kanonloppet*, som fyra procent av de svarande deltagit i.

Ungefär fem procent av kvinnorna och sex procent av männen uppgav att de besökt eller tagit del av något annat sportevenemang, bland annat olika *innebandy*-, *gymnastik*-, *fotbolls*-, *djursports*- och *simningsevenemang* nämndes. Även andra löp/motionsevenemang rapporterades, till exempel *Käringsundsloppet*, *Nyårsruset* och *Together 4 life*.

Figur 35. Sportevenemang (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

Männen besökte IFK Mariehamns fotbollsmatcher i betydligt större utsträckning än kvinnorna. Män deltog också oftare i ishockeyevenemang. Sjöjungfruloppet, ridsportsevenemang och Mariehamnsspelen besöktes däremot uteslutande av kvinnor. Eftersom Sjöjungfruloppet under vanliga år då restriktioner inte tillämpas är ett evenemang riktat till kvinnor så är det naturligt att deltagarna är kvinnor. I undersökningen för 2013 var intresset för dessa tre evenemang lågt bland männen.

Motorsporter tenderar liksom tidigare år främst locka yngre besökare. Personer som bor på landsbygden tenderar att oftare besöka motorsportsevenemang än personer bosatta i Mariehamn. Andra signifikanta regionala skillnader observeras inte.

Åland Uniteds fotbollsmatcher verkar särskilt locka den äldsta åldersgruppen (65+ år). Cirka tolv procent av de som fyllt 65 år hade besökt Åland Uniteds fotbollsmatcher under våren 2020 - våren 2021 åtminstone en gång, vilket var den högsta andelen bland åldersgrupperna. Deltagandet bland personer som fyllt 65 var signifikant mot deltagandet i åldersgruppen 45–64, av vilka fyra procent uppgav att de gått på en Åland United fotbollsmatch under perioden.

IFK Mariehamns fotbollsmatcher, Kanonloppet samt Motorsportsevenemang var populärare bland personer som bor i hushåll med barn än de som bor i hushåll utan barn. Det kan även konstateras att personer som bor ensamma besöker sportevenemang betydligt mer sällan än personer som bor tillsammans med någon.

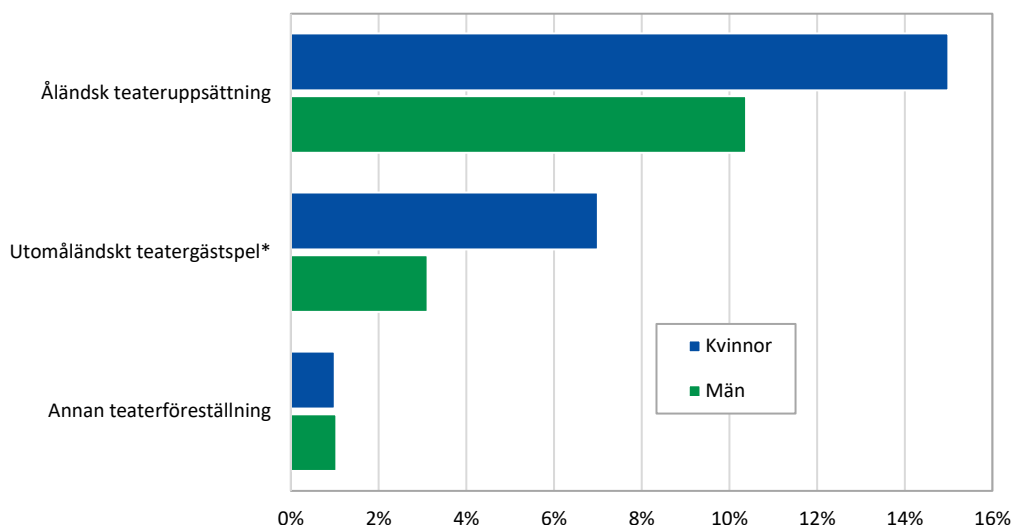
5.2 Teaterföreställningar

Teaterbesöken konstaterades tidigare ha påverkats starkt negativt av coronasituationen vilket bekräftas ytterligare av svaren i detta avsnitt. Många föreställningar och gästspel fick skjutas fram, ställas in eller genomföras med begränsat antal besökare. I årets undersökning ligger andelen som deltagit i olika teaterföreställningar på en betydligt lägre nivå än tidigare år (mera om detta i avsnitt 5.6).

Alternativen som de svarande hade att välja mellan var de samma som i den senaste kultur- och fritidsvaneundersökningen: *Åländsk teateruppsättning*, *Utomåländskt teatergästspel* samt *Annan teaterföreställning*. Även här gavs möjligheten att beskriva vilken annan teaterföreställning det var frågan om.

De åländska teateruppsättningarna var liksom tidigare år de vanligaste bland de svarande. Ungefär 13 procent av de svarande hade sett en åländsk teateruppsättning under perioden våren 2020 – våren 2021, vilket är långt under andelen i 2013 års studie (32 procent). Endast fem procent uppgav att de sett ett utomåländskt teatergästspel under perioden.

Figur 36. Teaterföreställningar (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

Teaterbesökarna är oftast kvinnor, både när det gäller åländska och utomåländska uppsättningar. Skillnaden män och kvinnor emellan är dock inte statistiskt bekräftad när gäller de åländska teateruppsättningarna medan det finns en signifikant skillnad mellan könen när det gäller deltagandet i de utomåländska teatergästspelen.

Det är främst äldre personer som har besökt utomåländska teatergästspel. Personer som fyllt 65 år tenderar att besöka utomåländska teatergästspel oftare än de två yngsta åldersgrupperna (16–24 och 25–44 åringar). Några signifikanta regionala skillnader observerades inte.

Både åländska som utomåländska teateruppsättningar var populärare bland personer som bor i hushåll utan barn än bland personer som bor i hushåll med barn.

5.3 Musikevenemang

Alternativen inom musikevenemang har minskat avsevärt på grund av coronasituationen. Ett flertal av de musikevenemang som inkluderades i enkäten för år 2013 ställdes in, däribland *Rockoff Festivalen*. Ett evenemang som återfanns i enkäten 2013 ordnas inte längre. På grund av det ringa antalet musikevenemang som faktiskt ordnades under den analyserade perioden användes i årets enkät mera övergripande

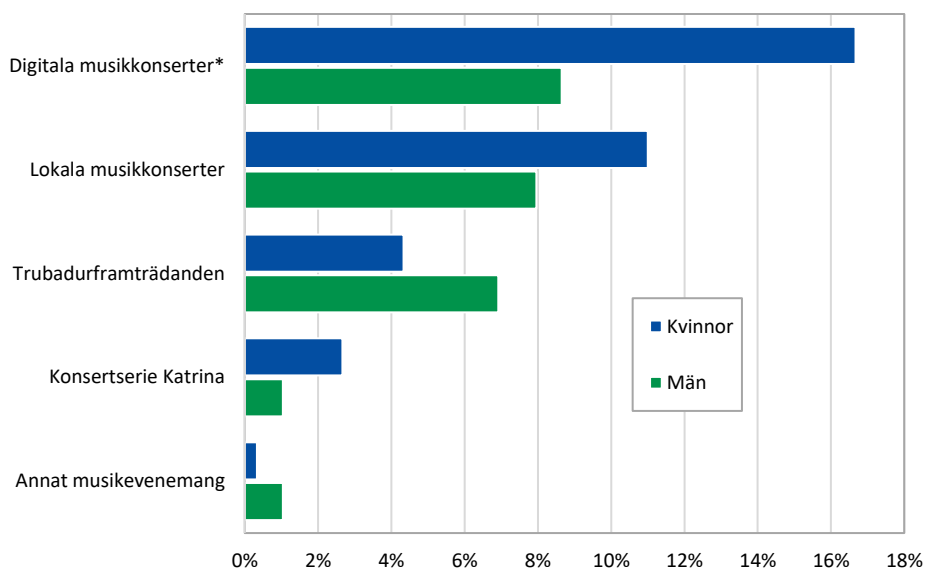
kategorier. De musikevenemang som angavs i enkäten var: *Konstserien Katrina*, *Lokala musikkonserter*, *Digitala musikkonserter* samt *Trubadurframträdanden*. Utöver det har de svarande haft möjlighet att kryssa för *Annat musikevenemang*, samt ange vilket musikevenemang det är frågan om.

Digitala musikkonserter uppgavs vara den typ av musikevenemang som flest personer av de svarande tagit del av: cirka 17 procent av kvinnorna och nio procent av männen uppgav att de tagit del av digitala musikkonserter under våren 2020-våren 2021. Kategorin var ny för årets undersökning.

Endast elva procent av kvinnorna och åtta procent av männen hade under perioden tagit del av lokala musikkonserter. Konsertbesöken har återkommande nämnts som en aktivitet som påverkats negativt av coronasituationen (se avsnitt 4.5). Drygt fyra procent av kvinnorna och knappt sju procent av männen hade närvarat på trubadurkvällar, även det var en ny kategori för årets undersökning, vid något tillfälle under våren 2020 - våren 2021.

De två kvarvarande kategorierna hade ett genomsnittligt deltagande på under två procent av de svarande. Andra musikevenemang som nämndes var bland annat kyrkokonserter.

Figur 37. Musikevenemang (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

En större andel kvinnor än män har under perioden tagit del av *digitala musikkonserter*. Männen har å sin sida i större utsträckning tagit del av trubadurframträdanden än kvinnorna men skillnaden går inte att bekräfta statistiskt.

De *lokala musikkonserterna* har under perioden som analyserats varit populärare bland de två äldre åldersgrupperna än de två yngre. En tänkbar förklaring är att Rockoff Festivalen, som i tidigare undersökningar varit det populäraste musikevenemanget och särskilt bland just de yngre åldersgrupperna, inhiberades. Kategorins formulering är också väldigt bred och kan omfatta nästan vilken typ av lokalt musikevenemang som helst, vilket kan påverka utfallet.

Vissa skillnader observeras utifrån familjesituation och vilka musikevenemang man deltar i. Lokala musikevenemang förefaller i högre grad locka personer som bor i hushåll utan barn än de som bor i hushåll med barn. Trubadurframträdanden var populärare bland de som bor ensamma framför de som bor tillsammans med någon.

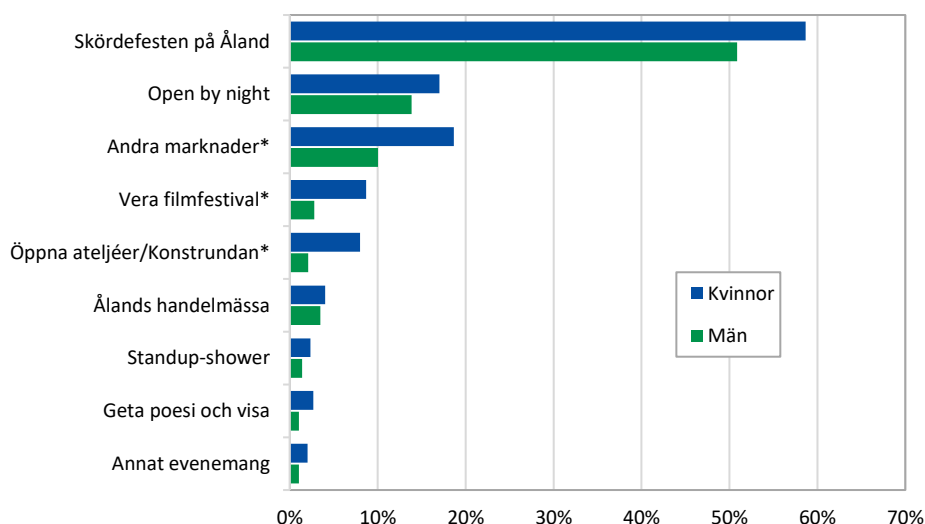
5.4 Övriga evenemang

På samma sätt som för musikevenemangen har även de alternativ som tagits med under *övriga evenemang* i vissa fall anpassats och presenterats på en mera övergripande nivå. Anledningen till detta är, som i de tidigare fallen, att flera evenemang som ingick i den förra enkäten inhyllades på grund av pandemin. De färdiga alternativen som gavs på övriga evenemang var: *Vera filmfestival*, *Geta poesi och visa*, *Öppna Ateljéer/Konstrundan*, *Open by night*, *Standup-shower*, *Ålands handelsmäss*a, *Skördefesten på Åland* samt *Andra marknader*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat evenemang och även namnge detta. Nya alternativ i årets enkät var *Standup-shower* och *Ålands handelsmäss*a. *Andra marknader* var också en ny och mera övergripande kategori i årets enkät.

Liksom tidigare år var *Skördefesten* det absolut mest besökta evenemanget: Cirka 55 procent av de svarande hade besökt evenemanget. *Skördefesten 2020* ordnades under en vecka då coronaläget var relativt mildt och gränsrestriktionerna hade lättats.

Open by night och den övergripande kategorin *andra marknader* hade båda besökts av en ungefär lika stor andel av de svarande, 15 procent respektive 14 procent. *Vera filmfestival* och *Öppna ateljéer/konstrundan* hade i sin tur besökts av sex respektive fem procent av de svarande. De övriga färdigt angivna evenemangsalternativen hade besökts av under fem procent av de svarande.

Figur 38. Övriga evenemang (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

En del skillnader observeras mellan könen. Kvinnorna besökte *andra marknader*, *Vera filmfestival* samt *öppna ateljéer/konstrundan* oftare än männen. Betraktar man

kategorin övriga evenemang som helhet verkar det vara vanligare bland kvinnor att ta del av evenemangen än männen.

Skördefesten är populär bland alla åldersgrupper men är särskilt populär bland personer i åldersgruppen 25–44. Cirka 63 procent av de svarande i åldern 25–44 år hade besökt skördefesten. Den äldsta åldersgruppen hade i sin tur besökt *Vera filmfestival* i större utsträckning än de två yngsta åldersgrupperna.

Skördefesten är även populär oavsett boenderegion, men personer bosatta i Mariehamn och på landsbygden tog del av evenemanget i större utsträckning än skärgårdsbor.

En stor del av de listade evenemangen ordnas i Mariehamn, vilket troligtvis är en delförklaring till att det är vanligare bland personer bosatta i Mariehamn att besöka evenemangen jämfört med personer bosatta i de övriga regionerna. Detta är exempelvis fallet när det gäller *Open by night*, där en signifikant skillnad av detta slag observeras.

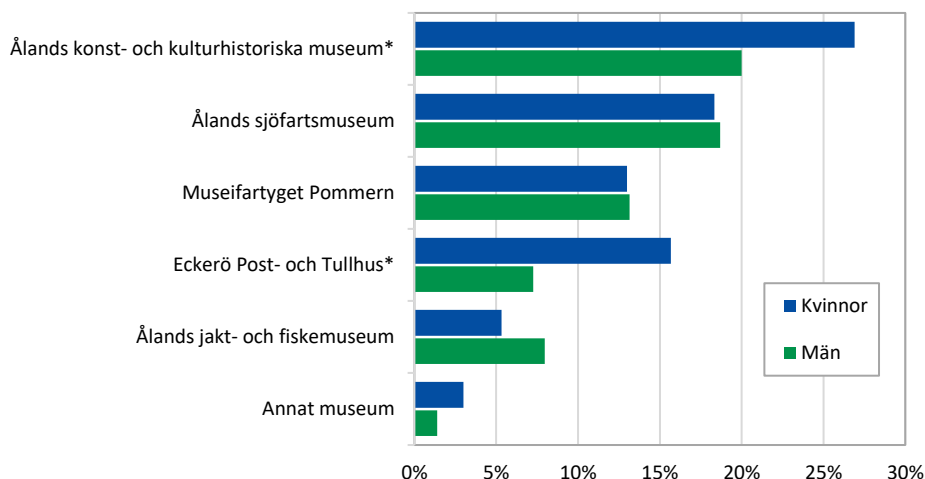
Utifrån de svarandes familjesituationer ser man att en större andel av personer som bor i hushåll med barn har deltagit i *skördefesten* och *Open by night* än personer som inte bor i hushåll med barn. Personer som bor tillsammans med någon har också i större utsträckning besökt *skördefesten* och *andra marknader* än personer som bor ensamma.

5.5 Museum

Det finns ett stort antal muséer på Åland. I samråd med uppdragsgivaren angavs följande färdiga alternativ för museum i enkäten: *Ålands Konst- och Kulturhistoriska museum*, *Ålands Sjöfartsmuseum*, *Museifartyget Pommern*, *Eckerö Post- och Tullhus* samt *Ålands Jakt- och Fiskemuseum*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat museum och även ange vilket.

Under våren 2020 - våren 2021 har *Ålands konst- och kulturhistoriska museum* besökts av cirka 24 procent av de svarande. *Ålands sjöfartsmuseum* hade i sin tur besökts av 19 procent av de svarande och *Museifartyget Pommern* av 13 procent av de svarande.

Andra museum som uppgavs av de svarande var bland annat hembygdsmuseum på olika orter (exempelvis Kökar och Sottunga), Jan Karlsgården och Önningebymuseet.

Figur 39. Museum (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Signifikanta skillnader mellan könen

De signifikanta skillnaderna i museibesök mellan könen tyder på att kvinnor i högre utsträckning besökte *Ålands konst- och kulturhistoriska museum* och *Eckerö post- och tullhus*.

I allmänhet är det vanligare bland äldre personer än bland yngre att besöka museum. En större andel av åldersgruppen 65+ år hade besökt *Ålands konst- och kulturhistoriska museum* under våren 2020 - våren 2021 än övriga åldersgrupper. Personer som fyllt 65 år hade även besökt *Eckerö post- och tullhus* i högre utsträckning än de två yngsta åldersgrupperna (personer inom åldersspannet 16–44 år). Det är även populärare bland de två äldre åldersgrupperna att besöka *Ålands jakt- och fiskemuseum* än för 16–24 åringar. Slutligen var *Ålands sjöfartsmuseum* ett populärare besöksmål bland personer i åldern 25–44 än bland personer i åldern 45–64 år.

Ålands konst- och kulturhistoriska museum tenderar även vara ett populärare besöksmål bland Mariehamnare än personer bosatta i övriga regioner. Det är tänkbart att skillnaden beror på tillgänglighet, eftersom museet i fråga finns i Mariehamn.

Sett till familjesituation var *Ålands sjöfartsmuseum* ett populärare besöksmål bland personer som bor i hushåll med barn än bland personer som inte bor i hushåll med barn. Personer som inte bor i hushåll med barn hade däremot i större utsträckning besökt *Eckerö- post- och tullhus* än barnfamiljer.

Ålands sjöfartsmuseum var också ett populärare bland personer som bor tillsammans med någon än bland personer som bor ensamma.

5.6 Besök på evenemang och museer jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar

För att få en bättre bild över hur de ovannämnda besöken förändrats sedan den senaste kultur- och fritidsvaneundersökningen, inte minst på grund av pandemin, har resultaten jämförts med resultaten från år 2013 och 2008. På grund av ett större bortfall av evenemang är det i ett flertal fall inte möjligt att göra direkta jämförelser. Det går däremot att se andra mönster som tyder på att evenemangsbesöken varit på en betydligt lägre nivå än i tidigare undersökningar.

Medan andelen av de svarande som besökt Skördefesten låg mellan nivåerna för 2013 och 2008 hade besöken tydligt minskat för andra evenemang. En observation som bekräftar att 2020 varit ett väldigt annorlunda år är att det näst-populäraste evenemanget 2020 endast hade besökts av 15 procent av de svarande. Det näst-populäraste evenemanget år 2013 hade besökts av 49 procent och år 2008 var motsvarande andel 43 procent. Evenemanget i fråga var i år *Open by night*, som i tidigare undersökningar varit det femte populäraste evenemanget. I årets undersökning hade dessutom andelen som angett att de besökt *Open by night* nästan halverats jämfört med nivåerna år 2013 och 2008.

Utöver det ligger andelen besökare på åländska teateruppsättningar och IFK Mariehamns fotbollsmatcher på en lägre nivå än 2013. Teaterbesöken förefaller ha påverkats särskilt negativt av coronasituationen (se avsnitt 4.5).

Tabell 3. De tio populäraste evenemangen år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).

2020	2013	2008
Skördefesten på Åland	53 % Skördefesten på Åland	63 % Skördefesten
Open by night	15 % Ålands Sjödagar	49 % Rockoff Festival
Andra marknader	14 % Rock Off Festival	39 % Ålands Sjödagar
IFK Mariehamn fotbollsmatcher	13 % Åländsk teateruppsättning	32 % Köpmanna-/Godbymässan
Åländsk teateruppsättning	13 % Open by Night	29 % Open by Night
Digitala musikkonserter	13 % Vikingamarknaden	29 % Sommartheater
Lokala musikkonserter	9 % Ålandsmässan/Godbymässan	27 % Vikingamarknad
Åland United fotbollsmatcher	7 % Kulturnatten	27 % Ligafotbollsmatcher*
Motorsportevenemang	8 % IFK Mariehamn fotbollsmatcher	25 % Övr. åländska teaterupps.
Vera filmfestival	6 % Röda Kors-Marknad	15 % Kulturnatten

Källa: ÅSUB

*Inkluderade IFK Mariehamns och Åland Uniteds hemmamatcher

Andra exempel på att evenemangsbesöken minskat avsevärt under 2020 är att de övergripande kategorierna "Andra marknader" och "Lokala musikkonserter" har besökts av en relativt låg andel av de svarande: 14 respektive nio procent. Evenemang som kunde platsat inom dessa kategorier, exempelvis Vikingamarknaden och Rockoff festivalen, hade bara de besökts av 29 procent respektive 39 procent år 2013.

I *Tabell 4* redogörs för alla de evenemang från årets undersökning som kunnat jämföras med undersökningarna för år 2013 och 2008. Med undantag från *motorsportsevenemang* och *Vera filmfestival* hade samtliga evenemang en lägre besökarandel än i den senaste fritidsvaneundersökningen från 2013.

Tabell 4. Evenemang som funnits med i undersökningarna från 2013 och 2008 (andel svarande i procent).

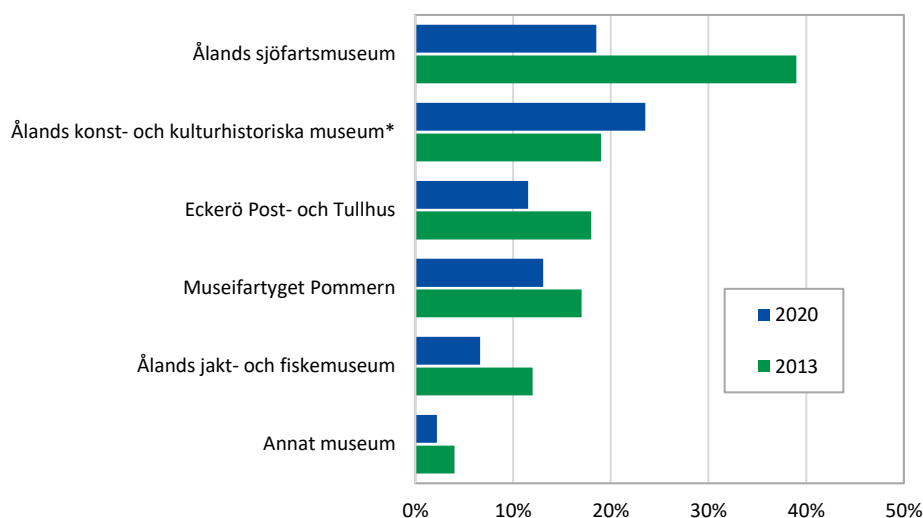
	2020	2013	2008
Skördefesten på Åland	53 %	63 %	46 %
Ålands Sjödagar		49 %	39 %
Rock Off Festival		39 %	43 %
Vikingamarknaden		29 %	24 %
Open by Night	15 %	29 %	27 %
Kulturnatten		27 %	20 %
Ålandsmässan/Godbymässan		27 %	38 %
IFK Mariehamn fotbollsmatcher	13 %	25 %	24%*
Röda Korsmarknaden		15 %	17 %
Ishockeyevenemang	4 %	9 %	7 %
Motorsportevenemang	8 %	8 %	14 %
Utomåländskt teatergästspel	5 %	8 %	8 %
Kanonloppet	4 %	7 %	7 %
Öppna ateljéer/Konstrundan	5 %	7 %	8 %
Visor så in i Norden		6 %	4 %
Vera filmfestival	6 %	6 %	6 %
Mariehamns litteraturdag		6 %	7 %
Postrodden		6 %	6 %
Viking Line Dogshow		6 %	7 %
Alandia Cup		5 %	5 %
Ålands Orgelfestival		4 %	3 %
Alandia Jazz Festival		4 %	5 %

Källa: ÅSUB

*Bestod 2008 av både IFK Mariehamns och Åland Uniteds hemmamatcher.

Besök på museum inkluderades första gången i undersökningen för år 2013, varför årets resultat endast jämförs med det året. Andelen som besökt de olika museerna har också i de flesta fall minskat från 2013.

Andelen av de svarande som besökt Ålands sjöfartsmuseum har minskat med 20 procentenheter, från 39 procent i undersökningen för år 2013 till 19 procent i årets undersökning, vilket är den största minskningen bland museerna. Ålands konst- och kulturhistoriska museum har däremot besökts av en större andel av de svarande jämfört med resultatet år 2013. I enkäten 2013 benämndes museet *Ålands museum*. Andelen av de svarande som besökt Eckerö post- och tullhus samt Ålands jakt- och fiskemuseum har minskat med omkring fem procentenheter från undersökningen för år 2013.

Figur 40. Museibesök år 2020 och 2013 (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

*Kategorin hette "Ålands museum" i år 2013 undersökning.

Avslutningsvis kan framhållas att man även i Sverige sett minskningar under år 2020 när det gäller kulturdeltagandet inom samma områden som diskuterats ovan: andelen som besökt konserter, teater och museum i Sverige minskade märkbart från föregående år²⁵.

6. Utövandet av fritidsaktiviteter utanför Åland

Förutom de fritidsaktiviteter som utövas på Åland frågades även de svarande om deras fritidsaktiviteter utanför Åland. Frågans syfte har varit att ge en mer komplett bild över hur ålänningarna spenderar sin fritid. Det aktuella undersökningsåret har dock utövandet av fritidsaktiviteter utanför Åland sett mycket annorlunda ut.

Perioden våren 2020 – våren 2021 har präglats av gränsrestriktioner och olika rekommendationer om restriktioner med anledningen av coronasituationen. Restriktionerna har varierat något under perioden. Det kan noteras att coronasituationen varit mildare under vissa perioder, exempelvis sommaren 2020, under vilka resande utanför Åland i fritidssyfte inte begränsats i lika hög grad som under våren 2020. I första hand är det resor utanför landet som berörts.

I årets enkät var det även möjligt att kryssa för alternativet *"Jag har inte varit utanför Åland under perioden"*. Av de svarande hade 44 procent inte varit utanför Åland under våren 2020 – våren 2021. Flera av de svarande har skrivit att utlandsresor, framför allt till Sverige, är något som fallit bort under pandemin och något som saknas.

"Utrikesresor omöjliga på grund av corona, saknar det mest."

"Corona har minskat ner mina aktiviteter rejält. vanligt åker jag till Sverige ca 10–15 ggr per år då jag har barn där. Inte varit till Sverige på över ett år nu."

²⁵ Myndigheten för kulturanalys (2021)

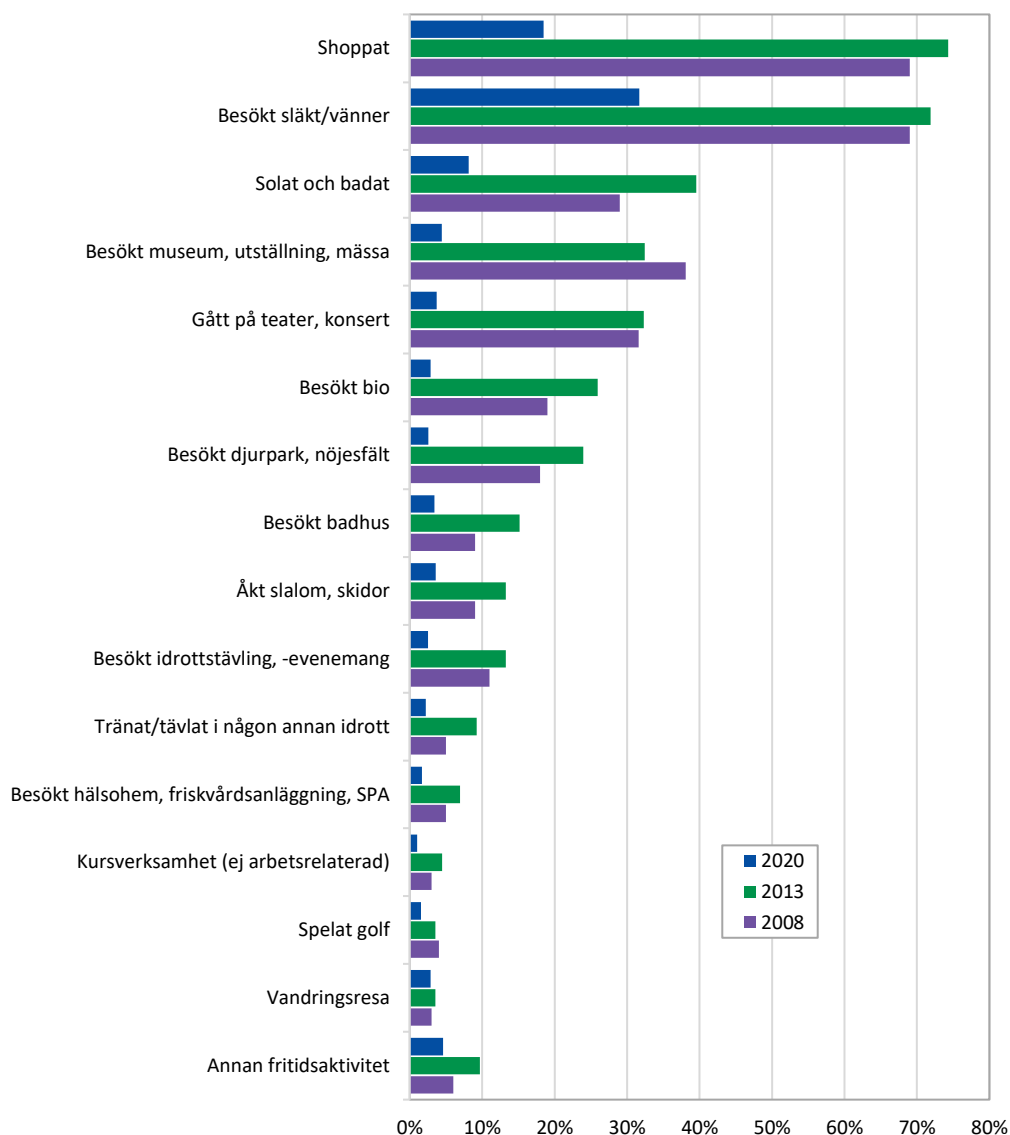
"Jag känner mig instängd då jag inte kan resa, kryssa eller dansa!"

De flesta som utövat fritidsaktiviteter utanför Åland har träffat släkt eller vänner (cirka 32 procent). Därefter har den vanligaste utövade fritidsaktiviteten varit shopping. Det bör framhållas att hur ofta personer rest utanför Åland under perioden är okänt.

"Besökte min dotter i Linköping (studier där) + min sjuka far i Stockholm (1 gång) i september då karantänen tillfälligt togs bort för en vecka."

"Besökt släktens sommarstuga i Österbotten."

Figur 41. Fritidsaktiviteter utanför Åland år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent). Rangordnat efter de populäraste aktiviteterna år 2013.

Källa: ÅSUB

Att personer rest utanför Åland i betydligt mindre utsträckning under perioden våren 2020 – våren 2021 än tidigare år är väldigt tydligt. För samtliga aktiviteter, förutom *vandringsresor*, rör det sig om minst en halvering av utövningen jämfört med år 2013.

Även inom denna kategori gavs möjligheten att lyfta fram egna aktiviteter som utövats utanför Åland under perioden. Här nämns i första hand jakt- eller fiskeresor och besök och underhåll av egen fastighet (exempelvis sommarstuga). Utöver det nämns begravningar, föreningsärenden, båt/seglingsfärder samt att hämta hem husdjur.

7. Ålänningars inställning till sin fritid

I den sista delen av enkäten fick de svarande utvärdera både sin egen fritid och de förutsättningar som ges för fritidsutövande på Åland. Detta kapitel fokuserar på ålänningarnas inställning till den egna fritiden medan analysen i kapitel 8 är inriktad på inställningen till fritidsutbudet.

Kapitlet inleds med att analysera hur nöjda ålänningarna är med den egna fritiden utifrån ett flertal bakgrundsvariabler. Därefter granskas hur mycket pengar ålänningar spenderar på den egna fritiden samt olika faktorer som begränsar utövandet av fritiden. Avslutningsvis jämförs inställningarna till den egna fritiden med resultaten från ÅSUBs tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar för år 2013 och 2008.

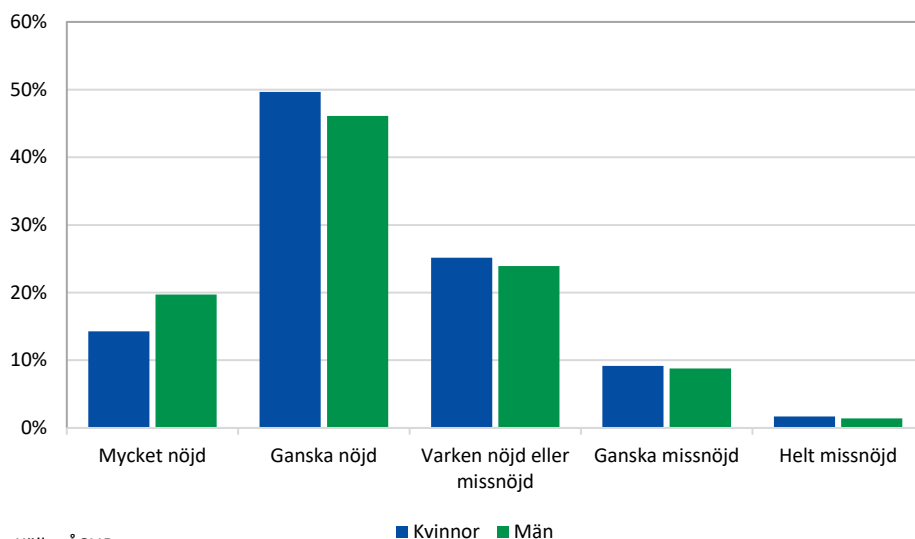
De svarande fick bedöma hur nöjda de är med sin egen fritid och vilken eller vilka faktorer som eventuellt begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter. I kapitlet inkluderas även vissa citat från de övriga kommentarerna i slutet av enkäten som de svarande gett.

7.1 Hur nöjda är ålänningarna med den egna fritiden?

De svarande ombads svara på frågan "Hur nöjd är du med din fritid?". Den svarande fick välja mellan fem alternativ: mycket nöjd, ganska nöjd, varken nöjd eller missnöjd, ganska missnöjd samt helt missnöjd. I genomsnitt uppgav 65 procent av de svarande att de antingen var "mycket nöjda" eller "ganska nöjda" med den egna fritiden.

Det är svårt att se några större skillnader mellan olika befolkningsgrupper i hur nöjd man är med sin fritid. Könen betygsätter sin fritid väldigt lika. Om man till exempel slår ihop alternativen "mycket nöjd" och "ganska nöjd" för att se hur stor andel som var nöjda ser man att cirka 64 procent av kvinnorna och 65 procent av männen var nöjda med sin fritid.

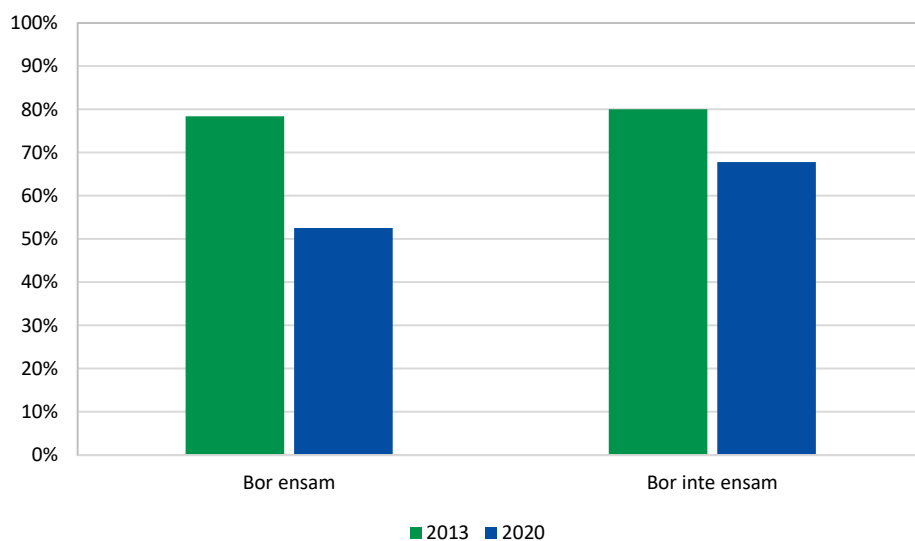
Figur 42. Hur nöjda ålänningar är med den egna fritiden (andel svarande i procent).

En signifikant skillnad i hur nöjd man är med den egna fritiden observeras mellan de som bor ensamma och de som inte bor ensamma. Cirka 68 procent av de som bor tillsammans med någon var åtminstone ganska nöjda med den egna fritiden medan motsvarande andel bland de som bor ensamma var 53 procent. Även andelen som var missnöjd med den egna fritiden skiljde sig åt mellan dessa grupper: cirka 19 procent av de som bor ensamma var antingen "ganska missnöjd" eller "helt missnöjd" med den egna fritiden, jämfört med åtta procent av de som bor tillsammans med någon.

En jämförelse med materialet från ÅSUBs förra fritidsvaneundersökning år 2013 nivåer tyder på att andelen nöjda minskat kraftigare bland personer som bor ensamma än personer som bor tillsammans med någon. År 2013 var skillnaden väldigt liten dessa grupper emellan: 80 procent av de som bodde tillsammans med någon var ganska nöjd eller helt nöjd med den egna fritiden medan motsvarande andel för personer som bodde ensamma var 78 procent.

Figur 43. Andel nöjda med den egna fritiden bland personer som bor/inte bor ensamma år 2013 och 2020 (andel svarande i procent).

Situationen för personer som flyttat från platser utanför Norden eller inte talar ett nordiskt språk är av särskilt intresse, men som nämnts tidigare är antalet svarande inom gruppen begränsat. Då man jämför hur personer födda utanför Norden eller med icke-nordiska språk som modersmål med övriga svarande skiljer sig åsikterna om den egna fritiden något åt. Svaren är i genomsnitt något mer negativa för dessa grupper men skillnaderna är små och bör därför tolkas med försiktighet. Resultatet kan ändå fungera som en indikator för hur situationen ser ut.

7.2 Hur mycket pengar spenderas på fritiden?

Förutom att bedöma hur nöjd man är med den egna fritiden ombads de svarande även att uppskatta hur många euro de spenderar på sina egna fritidsaktiviteter varje månad. De svarande ombads att inte inkludera sådana kostnader som är relaterade till exempelvis båt och stuga i sin uppskattning. Den genomsnittliga summan som personer spenderade per månad visade sig vara cirka 98 euro. Som framgår av tabellen nedan spenderar männen betydligt mera än kvinnorna. Medan skillnaden könen emellan är signifikant, är skillnaderna mellan åldersgrupperna inte statistiskt säkerställda.

Tabell 5. Hur mycket man spenderar på den egna fritiden per månad, efter kön och åldersgrupp.

Kön, ålder	Euro/månad
Totalt	98
Kvinnor	72
Män	125
Totalt	98
16-24	61
25-44	104
45-64	109
65+	95

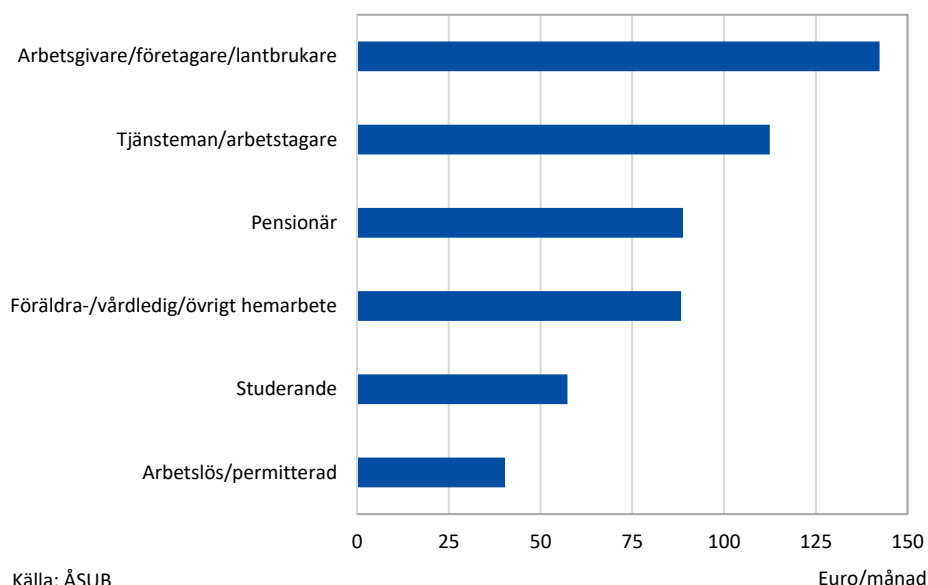
Källa: ÅSUB

Skillnaderna kan till viss del förklaras av att vissa fritidsaktiviteter generellt sett är dyrare att utöva än andra. Statistiskt bekräftat har personer som spenderat över genomsnitt i större utsträckning än andra ägnat sig åt att *vara ute med båt, bil, motorcykel eller husbil, hemrenovering som fritidssyssla, gjort utflykter, fiskat eller sportfiskat, åkt längdskidor eller utförsåkning, jagat, spelat tennis, bordtennis, badminton eller andra racketsporter samt ridit eller utövat hästsport*. Ett flertal av dessa aktiviteter var även populärare bland männen, vilket i sin tur förklarar en del av skillnaden mellan könen när det gäller hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna per månad.

Om man delar in utgifterna på de egna fritidsaktiviteterna per månad efter socioekonomisk ställning observeras också ett antal skillnader. Personer inom gruppen arbetsgivare/företagare/lantbrukare spenderar i genomsnitt mest på de egna fritidsaktiviteterna, cirka 142 euro per månad. Personer som är arbetslösa eller

permitterade var de som spenderade minst på fritidsaktiviteter, ungefär 40 euro per månad.

Figur 44. Utgifter på de egna fritidsaktiviteterna efter socioekonomisk ställning (antal euro per månad).

Vissa statistiskt säkerställda samband mellan hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna och socioekonomisk ställning går att identifiera. Gruppen tjänstemän/arbetstagare spenderar kanske inte helt överraskande mer på de egna fritidsaktiviteterna än studerande och arbetslösa/permitterade. Även pensionärer spenderar signifikant mer än personer som är arbetslösa eller permitterade.

7.3 Vad begränsar utövandet av fritidsaktiviteter?

I detta avsnitt analyseras vilka faktorer som begränsar utövandet av fritidsaktiviteter och i vilken utsträckning de hämmar utövningen. Medan den mest begränsande faktorn för år 2020 har varit pandemin och de restriktioner som vidtagits för att minska på smittspridningen, finns det även ett flertal andra faktorer som också under normala förhållanden hämmar en persons utövande av fritidsaktivitet.

I *Tabell 6* har de i enkäten färdiga alternativen på begränsande faktorer sammanställts. De svarande hade även möjlighet att ange egna alternativ.

Hela 77 procent av de svarande uppgav att coronasituationen har begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter. Även tidsbrist (28 procent) och brist på pengar (13 procent) var något vanligare orsaker än andra faktorerna. Endast sju procent uppgav att ingenting begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter.

"Är rätt nöjd, men corona har ju gjort vissa aktiviteter omöjliga. Har varit försiktig då jag tillhör riskgrupp"

"Studierna tar den mesta tiden och energin man har att ge. Då jag arbetade heltid hade man väldigt mycket mer fritid samt pengar man kunde gynna sig av på fritiden."

En större andel av kvinnorna än männen upplevde att coronasituationen begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter. När det gäller åldersgrupperna så upplevde särskilt de yngre åldersgrupperna att coronasituationen begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter: hela 91 procent av personer i åldern 16–24 och 82 procent av personer i åldern 25–44 år uppgav detta som en begränsande faktor. Om indelningen görs efter boenderegion kan det konstateras att 82 procent av personer bosatta i Mariehamn upplevde att coronasituationen begränsat deras utövning av fritidsvanor. Motsvarande andel för personer bosatta på landsbygden och i skärgården var lägre, 75 respektive 64 procent. En signifikant skillnad observeras mellan personer bosatta i Mariehamn och personer bosatta i skärgården.

Ingen signifikant skillnad observerades mellan personer som bor ensamma och personer som bor tillsammans med någon när det gällde coronasituationen. Cirka 78 procent av personer som bor ensamma upplevde att coronasituationen begränsat deras utövande av fritidsaktiviteter medan motsvarande andel för personer som bor tillsammans med någon var 77 procent.

Utöver coronasituationen finns det andra skillnader mellan befolkningsgrupperna när det kommer till faktorer som begränsar utövningen av fritidsaktiviteter. Särskilt tydliga är sambanden mellan ålder och de begränsande faktorerna. De statistiskt signifikanta skillnaderna presenteras i styckena under tabellen.

Tabell 6. Faktorer som begränsar fritidsutövandet efter kön, åldersgrupp och region (andel svarande i procent).

Kön, ålder, region	Corona-situationen	Tidsbrist	Utbud	Pengar	Umgänge	Hälsan	Fysisk tillgäng.	Info. om aktiviteter	Egna svenska-kunskaperna	Annat	Ingenting
Totalt	77 %	28 %	9 %	13 %	10 %	10 %	3 %	4 %	1 %	3 %	7 %
Kvinnor	83 %	28 %	10 %	13 %	10 %	13 %	4 %	3 %	1 %	5 %	5 %
Män	70 %	28 %	9 %	13 %	10 %	7 %	2 %	4 %	1 %	2 %	10 %
Totalt	77 %	28 %	9 %	13 %	10 %	10 %	3 %	4 %	1 %	3 %	7 %
16-24	91 %	47 %	12 %	21 %	26 %	6 %	0 %	6 %	0 %	6 %	3 %
25-44	82 %	47 %	17 %	20 %	14 %	5 %	3 %	8 %	1 %	4 %	2 %
45-64	72 %	25 %	7 %	12 %	7 %	11 %	3 %	1 %	1 %	3 %	13 %
65+	72 %	4 %	3 %	3 %	4 %	16 %	5 %	2 %	1 %	2 %	8 %
Totalt	77 %	28 %	9 %	13 %	10 %	10 %	3 %	4 %	1 %	3 %	7 %
Mariehamn	82 %	26 %	11 %	14 %	13 %	10 %	3 %	5 %	1 %	4 %	7 %
Landsbygden	75 %	29 %	8 %	12 %	8 %	11 %	3 %	3 %	0 %	4 %	8 %
Skärgården	64 %	34 %	11 %	12 %	12 %	9 %	3 %	0 %	3 %	0 %	5 %

Källa: ÅSUB

Kvinnor begränsas av hälsorelaterade faktorer i högre utsträckning än männen. Männen har däremot i högre utsträckning än kvinnorna svarat att ingenting begränsar deras utövning av fritidsaktiviteter.

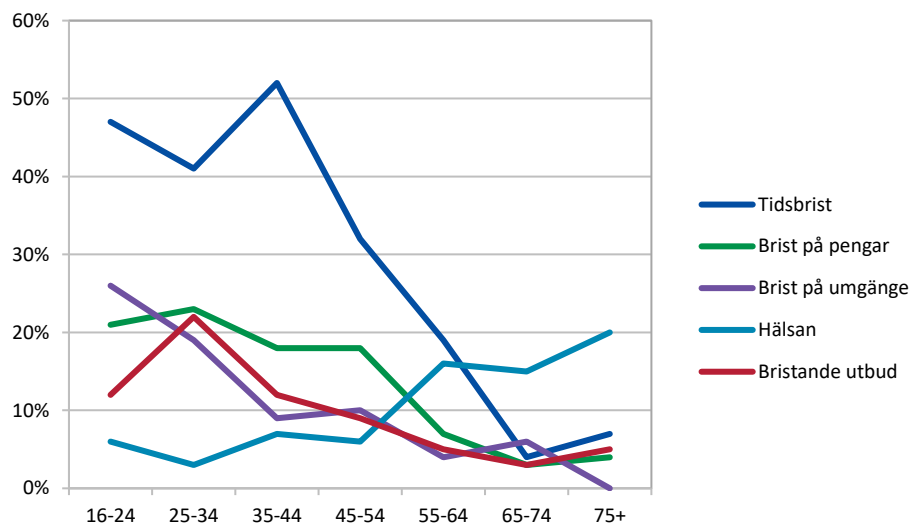
Tydliga åldersmönster observeras när det gäller faktorer som begränsar utövningen av fritidsaktiviteter. Tidsbrist är exempelvis en begränsande faktor som är vanligare bland de två yngre åldersgrupperna än inom de två äldre. Även brist på pengar är en faktor vars begränsande effekt tenderar att minska med åldern: Personer som fyllt 65 nämnde penningbrist som en begränsande faktor i klart mindre utsträckning än övriga åldersgrupper. Hälsan och bristande fysisk tillgänglighet var i stället oftare begränsande faktorer för de som fyllt 65 år.

Brist på utbud angavs oftast av 25–44 åringar och det fanns en signifikant skillnad mot det två äldre åldersgrupperna. Även bristande information om aktiviteter uppfattades oftare av åldersgruppen 25–44 som en begränsande faktor.

Man kan även se att yngre i betydligt större utsträckning än äldre uppfattar brist på umgänge som en begränsande faktor. Att uppleva brist på umgänge som en begränsande faktor var betydligt vanligare bland 16–24 åringar än andra åldersgrupper. Skillnaden mellan den yngsta och de två äldsta åldersgrupperna var statistiskt signifikant.

Figur 45 visar på de tydliga livscykliska mönster som finns bland de (utöver pandemin) fem vanligaste begränsande faktorerna. Tidsbristen är som störst för åldersgruppen 35–44 men tenderar sedan att minska ju närmare pensionen man kommer. Medan brist på pengar, umgänge och utbud gradvis minskar över tid, så växer i stället den begränsande hälsofaktorn.

Figur 45. De fem vanligaste begränsande faktorerna utöver coronasituationen, efter sju åldersgrupper (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Flera skillnader kan ses mellan de som bor i hushåll med barn och personer som inte gör det. Personer som inte bor i hushåll med barn upplevde oftare att ingenting begränsade deras utövning av fritidsaktiviteter än personer som bor i hushåll med barn. De som bor i hushåll utan barn upplevde däremot oftare att hälsan och bristande fysisk tillgänglighet vara begränsande faktorer. Äldre personer upplevde liknande begränsande faktorer, vilket kan vara en förklaring: äldre bor mer sällan i hushåll med barn. Personer som bor i hushåll med barn uppfattar i stället tidsbrist och brist på pengar som begränsningar.

De som bor ensamma anger i högre utsträckning brist på umgänge som begränsande faktor jämfört med de som bor tillsammans med någon. Personer som bor tillsammans med någon begränsas i sin tur oftare av tidsbrist jämfört med de som bor ensamma.

De vanligaste begränsande faktorerna, förutom coronasituationen, för personer födda utanför Norden var brist på pengar, bristande utbud samt bristande kunskaper i svenska. Svarmaterialet är dock litet vilket ökar osäkerheten. ÅSUB har i en tidigare

utredning²⁶ som fokuserat på inflyttade till Åland identifierat *tidsbrist, att man inte kan svenska tillräckligt bra samt brist på information om aktivitetsmöjligheter* som de tre vanligaste begränsande faktorerna bland personer som flyttat in från länder utanför Norden.

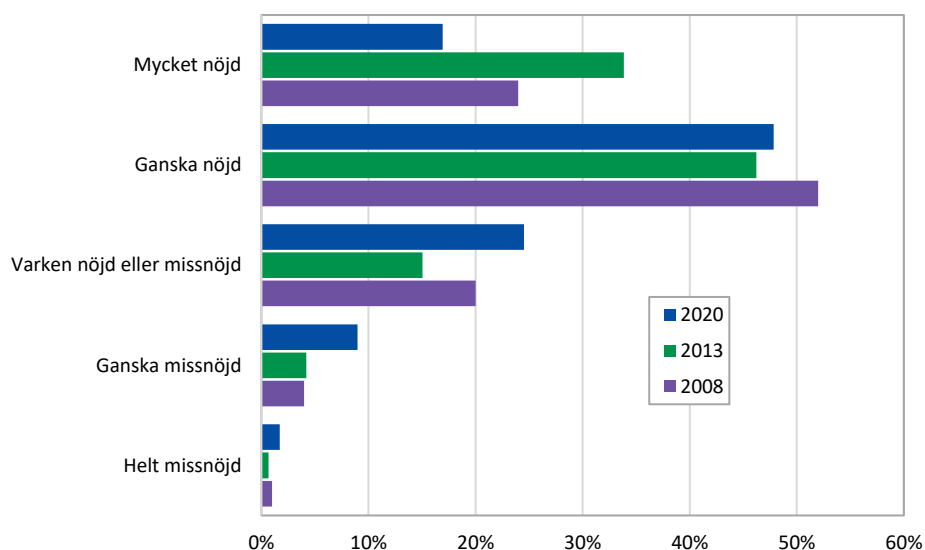
Bland andra begränsande faktorer som lyfts fram var en majoritet relaterade till ork, trötthet, motivation, intresse, ångest och eget engagemang. Andra begränsande faktorer som nämndes av flera än en person var *graviditet, familjesituation och trafikförbindelser*.

7.4 Inställningar till den egna fritiden jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar

Andelen som var nöjda med den egna fritiden låg på en betydligt lägre nivå än vad som uppmättes i ÅSUBs fritidsvaneundersökningar för år 2013 och år 2008. Som tidigare nämnts uppgav 65 procent av de svarande i årets undersökning att de var *mycket nöjda* eller *ganska nöjda* med den egna fritiden. Motsvarande andelar i de tidigare undersökningarna var 80 procent år 2013 och 76 procent år 2008.

I *Figur 46* tydliggörs att det främst är andelen personer som är mycket nöjda med sin fritid som har minskat avsevärt (-17 procentenheter jämfört med år 2013). Andelen personer som var antingen *ganska missnöjda* eller *helt missnöjda* var elva procent. Motsvarande andel var fem procent år 2013 och 2008. Andelen som var *varken nöjda eller missnöjda* ökade till 25 procent.

Figur 46. Hur nöjda är ålänningar med den egna fritiden, år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Antalet euro som de svarande i genomsnitt spenderade på de egna fritidsaktiviteterna minskade avsevärt i jämförelse med 2013 och 2008. Jämfört med 2013 minskade den genomsnittliga summan de svarande spenderade på fritidsaktiviteter per månad med

²⁶ ÅSUB Rapport 2020:3

19 procent. Det handlar om en fortsatt minskning, eftersom summan minskade redan från 2008 till 2013 med i genomsnitt åtta procent.

Om de svarande delas in efter kön och ålder kan man se att kvinnor och 16–24-åringar är de som i genomsnitt spenderar minst på de egna fritidsaktiviteterna. Det är även bland dessa grupper som det månatliga beloppet som läggs på fritidsaktiviteter minskat mest jämfört med 2013, både absolut och procentuellt sett. Beloppet som kvinnor månatligen spenderar på de egna fritidsaktiviteterna minskade med 27 procent jämfört med 2013. Beloppet som personer i åldern 16–24 månatligen lägger ut minskade med 45 procent jämfört med 2013, vilket är nära en halvering.

Tabell 7. Hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna år 2020, 2013 och 2008 (antal euro per månad, i 2020 års priser).

	2020	2013	2008
Totalt	98	121	132
Kvinnor	72	99	100
Män	125	141	159
Totalt	98	121	132
16-24	61	110	107
25-64	106	115	136
65+	95	126	136

Källa: ÅSUB

När det gäller faktorer som begränsar utövningen av fritidsaktiviteter såg vi att coronasituationen dominerade årets undersökning. Eftersom faktorn är unik för årets undersökning läggs fokus i första hand på de övriga, jämförbara begränsande faktorerna i följande tabell.

Tabell 8. Begränsande faktorer år 2020, 2013 och 2008 efter kön (andel svarande i procent).

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2020	2013	2008	2020	2013	2008	2020	2013	2008
Coronasituationen	77 %			83 %			70 %		
Tidsbrist	28 %	47 %	42 %	28 %	44 %	44 %	28 %	49 %	41 %
Utbud	9 %	8 %	9 %	10 %	8 %	10 %	9 %	7 %	9 %
Pengar	13 %	24 %	22 %	13 %	25 %	24 %	13 %	22 %	20 %
Umgänge	10 %	10 %	8 %	10 %	9 %	9 %	10 %	10 %	6 %
Hälsan	10 %	13 %	15 %	13 %	15 %	10 %	7 %	11 %	9 %
Fysisk tillgäng.	3 %	5 %		4 %	4 %		2 %	5 %	
Info. om aktiviteter	4 %	3 %		3 %	4 %		4 %	2 %	
Egna svenskakunskaperna	1 %	1 %		1 %	2 %		1 %	0 %	
Annat	3 %	6 %		5 %	8 %		2 %	5 %	
Ingenting	7 %	26 %	27 %	5 %	27 %	27 %	10 %	25 %	27 %

Källa: ÅSUB

Resultatet i årets undersökning innehåller ett antal förändringar jämfört med 2013. Tidsbrist och brist på pengar, som hörde till de vanligaste begränsande faktorerna i de

tidigare undersökningarna, har minskat avsevärt. Båda faktorerna ökade från 2008 till 2013. Den enda faktorn som ökade i årets undersökning från resultaten år 2013 var bristande utbud. Det är möjligt att ökningen delvis har en koppling till pandemin. En tänkbar förklaring till att tidsbristen inte upplevs som en lika begränsande faktor som tidigare är att distansarbete medfört mindre restider och indragna fritidsaktiviteter har inneburit mer fritid för exempelvis föräldrar och även andra. Eftersom pandemin har inneburit så omfattande begränsningar för utövandet av fritidsaktiviteter, är det också möjligt att andra faktorer inte upplevs lika begränsande i jämförelse.

Männens brist på umgänge har i tidigare undersökningar identifierats vara en stigande trend. I årets undersökning ökade däremot inte andelen män som upplevde brist på umgänge som en begränsande faktor, utan låg nivå med år 2013 (tio procent).

8. Ålänningarnas inställning till fritidsaktivitetsutbudet

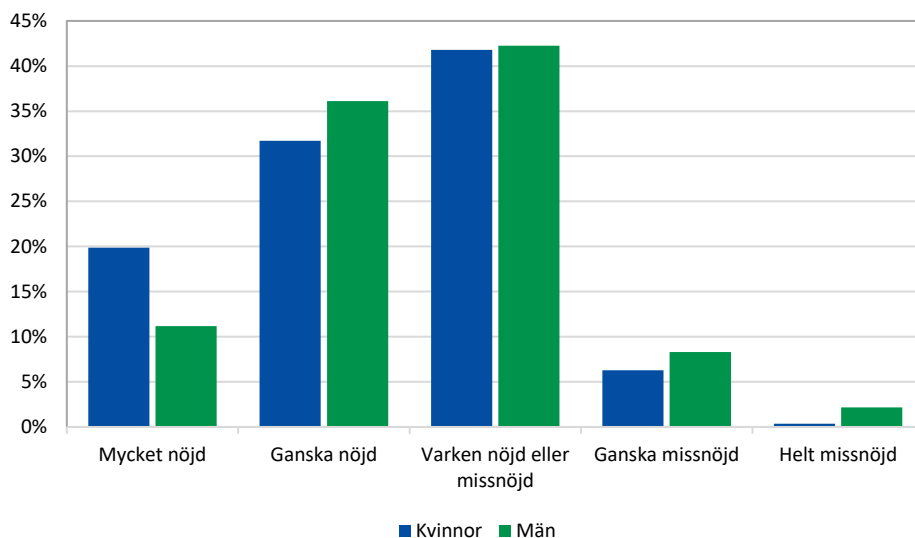
Förutom att bedöma sin personliga fritid fick de svarande även komma med synpunkter på hur utbudet av fritidsaktiviteter upplevs. De fick dels bedöma hur nöjda de är med kommunens utbud av fritidsaktiviteter, dels ge förslag på förbättringar och vad för slags aktiviteter det borde satsas mer resurser på.

De svarande fick även möjligheten att kommentera fritidsutbudet i öppna frågor. Citat från dessa svar finns återgivna i detta kapitel för att ytterligare ge en uppfattning av de åsikter som fanns bland de svarande.

8.1 Hur nöjd är man med fritidsutbudet i den egna kommunen?

Ålänningarna verkar vara relativt nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter, även om svaren på frågan "Hur nöjd är du med utbudet av fritidsaktiviteter i din kommun?" var något negativare än omdömet av den egna fritiden. Kvinnor tenderar i genomsnitt oftare vara nöjda med hemkommunens utbud av fritidsaktiviteter än männen: cirka 52 procent av kvinnorna var nöjda med utbudet och 47 procent av männen. Skillnaden mellan könen var dock inte signifikant.

Figur 47. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter (andel svarande i procent).

Om man slår ihop "mycket nöjd" och "ganska nöjd" observeras vissa signifikanta skillnader mellan åldersgrupper och framför allt regionerna.

När det gäller åldersgrupperna tenderar personer som fyllt 65 år i genomsnitt vara nöjdare med den egna kommunens utbud än övriga åldersgrupper. Av personer som fyllt 65 år uppgav cirka 57 procent av de svarande att de åtminstone var ganska nöjda med den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter. Det signifikanta sambandet gäller mellan åldersgruppen i fråga och 45–64 åringar, som i sin tur har den lägsta andelen nöjda respondenter (cirka 43 procent).

Signifikanta skillnader regionerna emellan observeras också. Personer bosatta i Mariehamn är generellt nöjdare med utbudet av fritidsaktiviteter än personer bosatta på landsbygden eller i skärgården. Här bör också framhållas att de två senare regionerna består av en uppsättning kommuner och utbudet kan variera från kommun till kommun.

Mariehamn har både en högre andel personer som är nöjda med utbudet och även den lägsta andelen personer som är missnöjda med utbudet. Personer på landsbygden tenderar att vara ganska neutrala i sitt omdöme av den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter: hälften upplevde att de var varken nöjda eller missnöjda med utbudet. Skärgårdsbefolkningen svarade i sin tur i högre utsträckning antingen att de var nöjda (46 procent) eller missnöjda (13 procent).

"Min kommun är redan så liten att det är ganska svårt att få ihop organiserad fritidsverksamhet, för få personer, för små ekonomiska resurser och svårt att hitta eldsjälar som drar. Detta år med Corona har mer eller mindre satt all verksamhet på paus och jag hoppas vi lyckas komma i gång igen."

"Det finns inte så mycket att göra för vuxna. Barnens aktiviteter är också mest i stan."

Tabell 9. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter, efter region (andel svarande i procent).

Omdöme	Mariehamn	Landsbygden	Skärgården	Totalt
Mycket nöjd	22 %	11 %	13 %	15 %
Ganska nöjd	43 %	27 %	33 %	34 %
Varken nöjd eller missnöjd	32 %	50 %	43 %	42 %
Ganska missnöjd	4 %	9 %	13 %	7 %
Helt missnöjd	0 %	2 %	0 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: ÅSUB

Not: Andelarna är avrundade.

Som nämndes i avsnitt 7.1 kommer resultaten för de personer som har ett icke-nordiskt modersmål eller ett hemland utanför Norden att presenteras kortfattat, trots att det låga antalet svar innebär att det råder osäkerhet kring siffrornas tillförlitlighet.

Svaren kring den egna kommunens utbud från denna grupp visar en liknande tendens som i fallet med den egna fritiden. Svaren liknar det övriga svarsmonstret men är i genomsnitt något negativare. Även i detta fall är skillnaderna så små att med tanke på det låga svarsantalet bör skillnaderna tolkas med försiktighet.

8.2 Vad bör man satsa mer på?

De svarande ombads kryssa i vad de ansåg att beslutsfattarna borde satsa mer resurser på när det gäller fritidsaktiviteter. Alternativen i enkäten var *Ungas fritidsaktiviteter*, *Vuxnas fritidsaktiviteter* samt *Äldres fritidsaktiviteter*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange något annat som beslutsfattarna borde satsa på när det gäller fritidsaktiviteter. Det var möjligt att kryssa i ett eller flera alternativ. De svarande gavs även möjligheten att ge förslag inom vilka områden och på vilket sätt resurserna kunde användas.

"Alla barn skall få ekonomisk möjlighet att testa på och utöva idrott."

"Tror nog det finns bra utbud för alla åldrar när det gäller fritidsaktiviteter på Åland."

Cirka 68 procent av de svarande uppgav att de önskade sig mer satsningar på fritidsaktiviteter av något slag. Som kan ses i *Tabell 10* nedan var det satsningar på ungas fritidsaktiviteter som störst andel av de svarande önskade sig: 48 procent av männen och 45 procent av kvinnorna önskade satsningar på ungas fritidsaktiviteter. Ungefär 27 procent av de svarande önskade ytterligare satsningar på äldres fritidsaktiviteter medan motsvarande andel som önskade satsningar på vuxnas fritidsaktiviteter var 22 procent. Inga signifikanta skillnader observerades mellan könen.

Fem procent har även önskat satsningar av andra slag. Satsningar på *motorsport* och *aktiviteter anpassade för alla åldrar* nämns av fem personer vardera. Övriga exempel som har lyfts fram av fler än en person är satsningar på *fritidsaktiviteter för personer med fysiska begränsningar och andra hälsorelaterade begränsningar*, *utegym*, *cykelvägar*, *vandringsleder och underhåll av grönområden*, *kvinnors fritidsaktiviteter* samt *inkluderande aktiviteter för personer med olika bakgrunder*.

"Mera motorsport, då det finns väldigt stort intresse för det bland unga och äldre på Åland."

"Gärna mera åldersblandade aktiviteter för att minska känslan av utanförskap bland äldre till exempel."

Tabell 10. Önskemål om satsningar på olika målgruppers fritidsaktiviteter efter kön, åldersgrupp och region (andel svarande i procent).

	Ungas	Vuxnas	Äldres	Annat
Totalt	47 %	22 %	27 %	5 %
Kvinnor	45 %	20 %	29 %	5 %
Män	48 %	23 %	25 %	5 %
Totalt	47 %	22 %	27 %	5 %
16-24	68 %	34 %	29 %	0 %
25-44	49 %	37 %	21 %	6 %
45-64	54 %	19 %	28 %	6 %
65+	27 %	5 %	32 %	4 %
Totalt	47 %	22 %	27 %	5 %
Mariehamn	43 %	26 %	26 %	3 %
Landsbygden	50 %	20 %	27 %	5 %
Skärgården	43 %	14 %	28 %	5 %

Källa: ÅSUB

Ett antal tendenser observeras då man ser på hur åldersgrupperna svarat på denna fråga. För det första tycks rangordningen variera något beroende på vilken åldersgrupp man tittar på. Tyngdpunkten tenderar att ligga på önskemål om satsningar på den "egna" åldersgruppen. Exempelvis önskar sig personer som fyllt 65 år satsningar på äldres fritidsaktiviteter proportionellt sätt mer än andra, medan samma gäller för 16–24 åringar och satsningar på ungas aktiviteter samt 25–44 åringar och satsningar på vuxnas aktiviteter. För det andra tycks andelen som har önskemål om satsningar överhuvudtaget minska med åldern.

Om man ser på satsningsönskemålen efter region observeras mindre skillnader. Önskemål om satsningar på ungas fritidsaktiviteter var vanligast bland personer bosatta på landsbygden. I Mariehamn önskades i högre utsträckning satsningar på vuxnas fritidsaktiviteter medan det i skärgården marginellt var vanligast att efterfråga satsningar på äldres fritidsaktiviteter. Skillnaderna mellan regionerna var dock inte signifikanta.

Personer som bor i hushåll med barn önskar i högre grad satsningar på framför allt ungas, men även vuxnas, fritidsaktiviteter jämfört med personer som bor i hushåll utan barn. De som bor i hushåll utan barn önskade i sin tur oftare satsningar på de äldres fritidsaktiviteter. De har även i mindre utsträckning önskat sig någon form av satsningar än personer som bor i hushåll med barn.

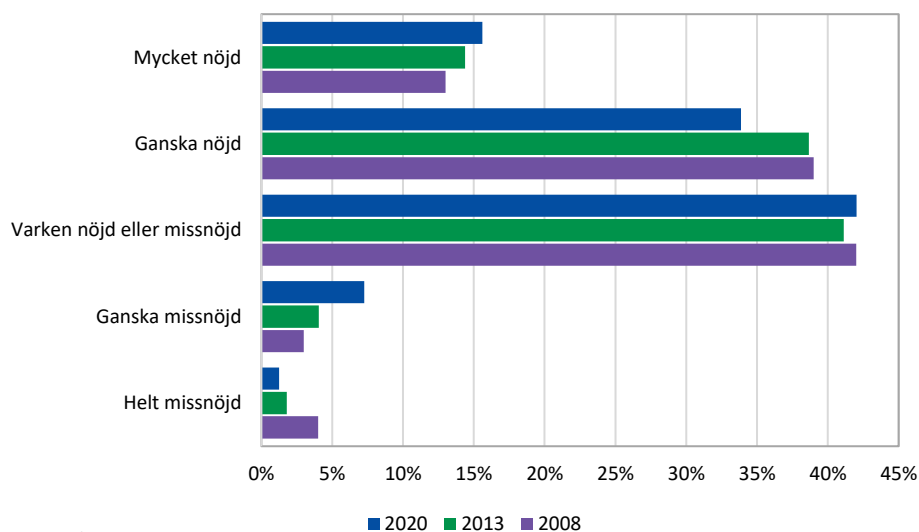
"När det gäller ungas fritid, satsa också på "smalare", kanske sådant som kan ses som lite udda intresseområden. För de äldre sådant som främjar den mentala och fysiska livskvaliteten. Detta gäller förstås i hög grad de ungas aktiviteter också."

"Open-air markets every week with different theme (not two times in a year...), open-air concerts and recreational and leisure activities on the beach" ("Utomhusmarknader med olika teman varje vecka (inte två gånger per år...), utomhuskonserter och rekreations- och fritidsaktiviteter på stranden." (Redaktörens översättning))

8.3 Inställningen till utbudet jämfört med tidigare fritidsvaneundersökningar

Andelen av de svarande som var nöjda med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter skiljer sig något från hur man rankade den egna fritiden. Andelen personer som är *mycket nöjda* med den egna kommunens utbud har stigit från föregående undersökningars nivåer (till cirka 16 procent) i årets undersökning samtidigt som andelen *helt missnöjda* minskat (till cirka två procent). Å andra sidan har andelen *ganska nöjda* minskat samtidigt som andelen *ganska missnöjda* har ökat.

Figur 48. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter år 2020, 2013 och 2008 (andel svarande i procent).

Källa: ÅSUB

Om man ser till helheten, det vill säga de som är ganska eller mycket nöjda och de som är ganska eller helt missnöjda kan det konstateras att andelen nöjda minskat medan andelen missnöjda ökat jämfört med nivåerna i tidigare års undersökningar. Cirka 49 procent var nöjda med kommunens utbud av fritidsaktiviteter i årets undersökning, vilket är en minskning från 53 procent år 2013. Samtidigt var cirka nio procent av de svarande missnöjda, vilket är en ökning från sex procent år 2013.

Utvecklingen som beskrivs ovan syns som tydligast bland personer bosatta på landsbygden. Bland dessa personer minskade andelen nöjda från 45 procent år 2013 till 38 procent i årets undersökning samtidigt som andelen missnöjda steg från åtta procent år 2013 till elva procent. Även i Mariehamn ökade andelen som var missnöjda med kommunens utbud av fritidsaktiviteter men andelen nöjda ökade också något. Bland skärgårdsbor var utvecklingen den motsatta: andelen som var nöjda med den

egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter minskade men det gjorde även andelen som var missnöjda.

Önskemål om någon form av satsningar låg generellt på en lägre nivå i årets undersökning (68 procent) jämfört med år 2013 (73 procent). Det finns däremot områden där satsningsönskemålen är på en högre nivå än 2013. Efterfrågan av satsningar på äldres och vuxnas fritidsaktiviteter var på en högre nivå än 2013, samtidigt som andelen som önskade satsningar på ungas fritidsaktiviteter var lägre än 2013.

9. Ålänningarnas tidsanvändning

De svarande ombads uppskatta hur mycket tid de per vecka lägger på *förvärvsarbete/studier* och *obetalt arbete* av olika slag. Obetalt arbete har delats in i tre undergrupper: *utför hemarbete* (inklusive omsorg av barn), *tar hand om anhöriga* (till exempel äldre, sjuka) samt *utför frivilligarbete* (till exempel föreningsverksamhet).

Försiktighet bör iakttas då man utläser resultaten i detta kapitel. Uppskattningar av tiden kan vara svåra att göra i efterhand och flera svaranden har i tidigare undersökningar påpekat svårigheterna med att besvara denna fråga. Med detta i beaktande presenteras resultaten kring de svarandes tidsanvändning nedan.

9.1 Förvärvsarbete och studier

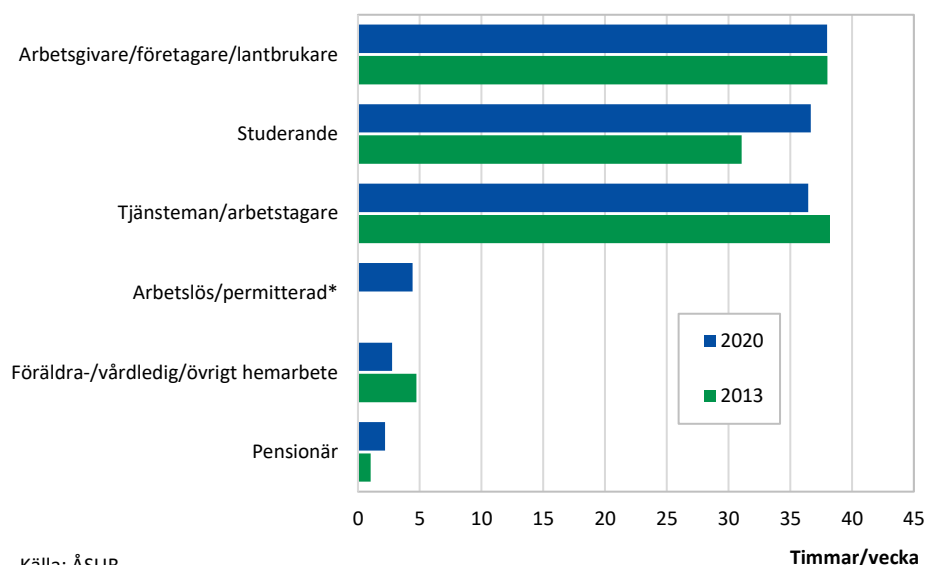
I enkäten fick de svarande uppskatta hur många timmar de i genomsnitt förvärvsarbetar eller studerar. Någon uppdelning mellan de två aktiviteterna gjordes inte i enkäten, vilket innebär att antalet timmar som angetts innehåller endast förvärvsarbete för vissa, endast studier för andra men även blandningar av arbete och studier för en del av de svarande.

I genomsnitt har de svarande uppgett att de spenderat 25 timmar i veckan på att förvärvsarbета eller studera. Männen spenderade mer tid än kvinnorna på dessa aktiviteter: genomsnittet för män var 27 timmar medan genomsnittet för kvinnor var 23 timmar. Skillnaden var dock inte signifikant.

Tjänstemän/arbetstagare har i genomsnitt angett 36 timmar, vilket även grovt motsvarar en normal veckoarbetstid för en heltidsanställning. Gruppen arbetsgivare/företagare/lantbrukare har i genomsnitt angett 38 timmar. Studerande har å sin sida angett 37 timmar i veckan. Personer som är föräldra-/vårdlediga/hemarbetande, pensionärer och arbetslösa/permitterande har av naturliga skäl uppgett betydligt lägre antal timmar än övriga.

Tiden som studerande lade på förvärvsarbete eller studier ökade med sex timmar från den angivna nivån år 2013, vilket är den största förändringen bland de socioekonomiska grupperna. För övriga grupper observerades mindre eller inga förändringar.

Figur 49. Genomsnittligt antal timmar per vecka som läggs på förvärvsarbete eller studier år 2020 och 2013, efter socioekonomisk ställning.

Källa: ÅSUB

*Ny kategori i årets undersökning.

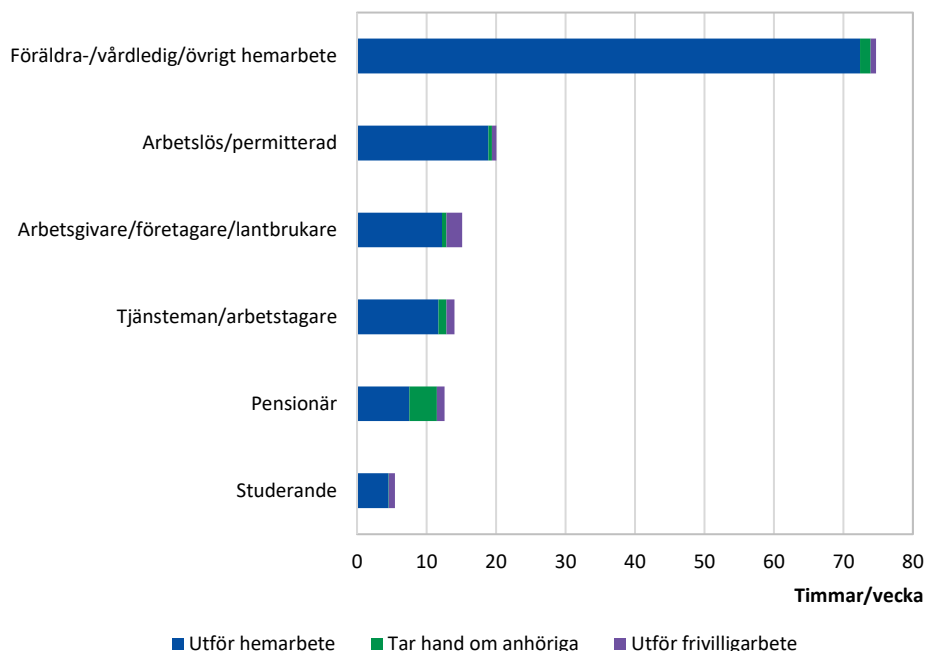
9.2 Obetalt arbete

Det obetalda arbetet delades i enkäten in i aktiviteterna *utför hemarbete, tar hand om anhöriga* samt *utför frivilligarbete*. Av dessa utgör hemarbete den största delen av det obetalda arbetet. I genomsnitt uppgav respondenterna att de per vecka har satt 12 timmar på hemarbete, två timmar på att ta hand om anhöriga och cirka en timme på att utföra frivilligarbete. Det finns tydliga skillnader mellan befolkningsgrupper i antalet timmar man lägger på de olika aktiviteterna.

Den överlägset största delen av det obetalda arbetet utgörs av hemarbete. Inom kategorin observeras tydliga skillnader mellan könen. Kvinnor utförde hemarbete i genomsnitt 16 timmar per vecka medan genomsnittet för männen var cirka sju timmar per vecka.

Då man ser på olika socioekonomiska grupper verkar studerande ägna mindre tid på att utföra hemarbete än övriga grupper: cirka fem timmar i veckan. De som uppgav *föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete* som huvudsysselsättning uppgav dock att de spenderar cirka 72 timmar i veckan på att utföra hemarbete, vilket är betydligt mer än de övriga grupperna, även om man skulle addera de övriga gruppernas hemarbete med tiden de lägger på förvärvsarbete/studera per vecka. Skillnaden är signifikant mot alla grupper förutom *arbetslös/permitterad*. Antalet svarande i gruppen *föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete* på denna specifika fråga var dock lågt, varför resultaten bör tolkas försiktigt.

Figur 50. Det genomsnittliga antalet timmar per vecka som läggs på obetalt arbete, efter socioekonomiska grupper.

Källa: ÅSUB

Bland de olika åldersgrupperna kan man se att den yngsta åldersgruppen (16–24 åringar) spenderar mindre tid på hemarbete än övriga grupper. Personer mellan 25 och 44 år spenderar mer tid än någon annan grupp på hemarbete, sammanlagt cirka 20 timmar i veckan.

Antalet timmar en person lägger på hemarbete skiljer sig även åt beroende på familjesituation. Personer som bor i hushåll med barn spenderar tydligt mer tid på hemarbete än personer som bor i hushåll utan barn. Även samboende spenderar betydligt mer tid än ensamboende på hemarbete.

Det finns anledning att tro att tiden som läggs ner på hemarbete har underskattats bland de svarande. Att uppskatta genomsnittlig tid man lagt ner på hemarbete kan anses vara mera svårbedömt än exempelvis förvärvsarbete/studier. Några exakta tider finns inte, vilket ofta är fallet för förvärvsarbete, vilket kan leda till att variationer är stora från vecka till vecka. Liksom tidigare år har ett flertal respondenter lämnat frågan obesvarad, vilket tyder på att den är svårbesvarad och ökar osäkerheten i resultatet.

Att ta hand om anhöriga är ingenting som någon av de olika grupperna lägger särskilt mycket tid på i veckan. Kvinnor spenderar dock dubbelt mer tid på att ta hand om anhöriga än männen. De två äldre åldersgrupperna (45 år och äldre) tenderar även att spendera mer tid på att ta hand om anhöriga än de två yngre åldersgrupperna (16–44 år). Personer som fyllt 65 år lade mest tid på att ta hand om anhöriga, i genomsnitt fyra timmar per vecka. Den enda signifikanta effekten som observeras är att personer som inte har barn i hushållet lägger mer tid på att ta hand om anhöriga än de som bor i hushåll med barn. Detta kan delvis hänga ihop med att äldre mer sällan bor i hushåll med barn.

I genomsnitt lägger de svarande ungefär en timme i veckan på att utföra frivilligarbete inom till exempel föreningsverksamhet. Några signifikanta skillnader mellan de olika

befolkningsgrupperna kan inte noteras då det kommer till tiden man lägger på frivilligarbete.

9.3 Jämställdhet och totalt arbete

Arbetsmarknaden är central för kvinnor och mäns ekonomiska situation. En persons förvärvsinkomst avgör inte bara den nuvarande inkomsten, utan ligger även till grund för sjukersättningar och framtida pensioner.

Samtidigt som förvärvsarbetet är centralt för en persons ekonomi är en stor del av det totala arbetet som utförs obetalt. Detta även om det obetalda arbetet, likt det betalda förvärvsarbetet, är av avgörande betydelse för familjers och samhällets välfärd. Hur uppdelningen av den totala arbetsbördan ser ut blir då avgörande.

Bland den åländska jämställdhetspolitikens delmål återfinns bland annat *ekonomisk jämställdhet samt jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet*²⁷. Med dessa delmål i åtanke är skillnaderna i arbetstid mellan könen intressanta att undersöka även om, som påpekats i början av detta kapitel, de exakta timantalen i denna rapport bör tolkas med försiktighet.

Eftersom svaren inte separerade förvärvsarbete och studier måste ett par antaganden göras i analysen av relationen mellan förvärvsarbete och obetalt arbete. De som uppgav att deras huvudsysselsättning var att studera har inte tagits med i denna analys. Eftersom rätt få tonåringar har både ett arbete och ett eget hem att ta hand om och personer som fyllt 65 år inte så ofta arbetar i någon högre grad kommer vi då vi behandlar fördelningen av den totala arbetsbördan att fokusera på 20–64 åringar. Detta var även metoden i ÅSUBs fritidsvaneundersökning för år 2013, vilket då även möjliggör en jämförelse.

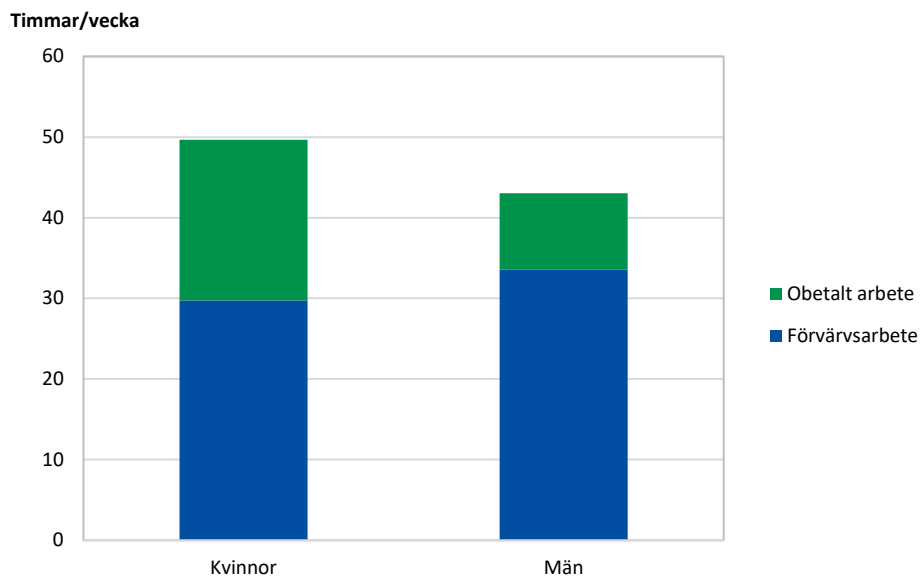
I medeltal uppgav de svarande som är mellan 20 och 64 år att de förvärvsarbetar 32 timmar i veckan. Männens förvärvsarbetar klart mer än kvinnorna: männens medeltal är 34 timmar, medan kvinnornas är 30 timmar.

Den totala arbetstiden av betalt och obetalt arbete var i genomsnitt 46 timmar i veckan. Kvinnorna arbetar totalt i medeltal 49 timmar i veckan och männen 43 timmar. Även om kvinnorna tenderar att arbeta mer än männen så kan emellertid inte någon statistisk signifikant skillnad mellan könen påvisas när det gäller totala arbetstiden. Det finns däremot en signifikant skillnad mellan kvinnor och män när det gäller tiden man lägger på obetalt arbete (utför hemarbete, tar hand om anhöriga och utför frivilligarbete). Kvinnor läde i genomsnitt dubbelt mer tid (cirka 20 timmar i veckan) på obetalt arbete än männen (cirka tio timmar i veckan). *Figur 51* visar att fördelningen mellan obetalt och betalt arbete ser väldigt olika ut mellan könen. Det kan konstateras att männen får betalt för sitt arbete i högre utsträckning än kvinnorna, ett mönster som är väl känt internationellt²⁸.

²⁷ ÅSUB och Ålands landskapsregering (2021)

²⁸ Charmes (2019).

Figur 51. Fördelning mellan förvärvsarbete och obetalt arbete bland svarande i åldern 20–64 år, efter kön (exkluderar studerande).

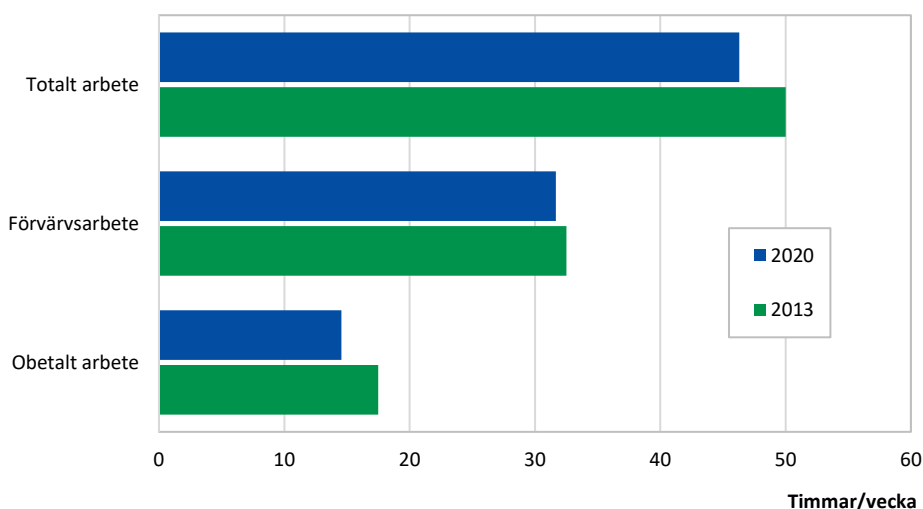

Källa: ÅSUB

Fördelningen liknar den som presenterades i ÅSUBs kultur- och fritidsvaneundersökning från 2013. Det genomsnittliga antalet timmar i veckan som lades på betalt och obetalt arbete är däremot något lägre än i studien för 2013, då genomsnittet var 50 timmar i veckan. Både kvinnornas och männens totala antal timmar i veckan som de lägger på arbete har minskat (-4 timmar jämfört med år 2013).

Männen förvärvsarbetade i genomsnitt en timme mindre i veckan jämfört med nivån år 2013, medan kvinnornas förvärvsarbete i veckan var oförändrat. Genomsnittet för antalet timmar i veckan man lagt på obetalt arbete minskade med tre timmar från år 2013. Kvinnornas genomsnitt minskade med tre timmar och männens med två timmar.

Figur 52. Antal timmar i veckan man lagt på betalt och obetalt arbete år 2020 och 2013 efter kön (svarande mellan 20 och 64 år, exkluderar studerande).

Källa: ÅSUB

Referenser

Eurostat databas – Internet use: participating in social networks [Besökt den 2.12.2021]

Charmes, J. (2019). The Unpaid Care Work and the Labour Market. An analysis of time use data based on the latest World Compilation of Time-use Surveys. International Labour Office–Geneva: ILO.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) (2021), *Effekterna av coronaepidemin i välfärd, servicesystemet och ekonomin*. Expert utvärdering, våren 2021.

Mariehamns stads bokslut för år 2013 och 2020

Myndigheten för kulturanalys (2021), *Kulturvanor i pandemins tid – Fördjupande analys av invånarnas kulturvanor 2020*. Promemoria.

ÅSUB Rapport 2020:3. Att leva och bo som inflyttad på Åland – Utomnordiska och nordiska erfarenheter av åländskt samhällsliv.

ÅSUB Rapport 2020:6. Medievanor på Åland 2020.

ÅSUB Rapport 2021:4. Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2021.

ÅSUB & Ålands landskapsregering (2021). På tal om jämställdhet – Åland 2021.

Bilagor

Bilaga 1. Enkäten "Undersökning om ålänningarnas kultur och fritidsvanor"

Undersökning om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt)! Tack!

Grunduppgifter

1. Ditt födelseår?
2. Ditt juridiska kön? ☐ Kvinna ☐ Man
3. Var bor du? ☐ I Mariehamn ☐ På landsbygden ☐ I skärgården
4. Vilket är ditt modersmål? ☐ Svenska ☐ Annat nordiskt språk ☐ Icke nordiskt språk
5. Var är du född? ☐ Åland ☐ Övriga Finland ☐ Sverige ☐ Övriga Norden ☐ Övriga Europa ☐ Övriga världen
6. Din huvudsakliga sysselsättning?
 - ☐ Studerande
 - ☐ Tjänsteman/arbetstagare
 - ☐ Arbetsgivare/företagare/lantbrukare
 - ☐ Pensionär
 - ☐ Föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete
 - ☐ Arbetslös/permittent
 - ☐ Annat
7. Din högsta utbildning?
 - ☐ Grundskola/folkskola/mellanskola
 - ☐ Yrkesskola/institut/gymnasium
 - ☐ Universitet/högskola
8. Antal personer i ditt hushåll (inkl. dig själv)? av vilka är under 18 år
9. Uppskatta hur många timmar per vecka som du i snitt förvärvsarbetar eller studerar (inkl. restid till och från):
 Fyll i "0" om du inte alls utövar någon aktivitet!

Föreningsverksamhet och obetalt arbete

10. Är du medlem i någon/några föreningar? ☐ Ja ☐ Nej Om "Ja", i hur många föreningar?
11. Om du har deltagit i föreningsverksamhet under de senaste 12 månaderna, i vilken/vilka föreningar?
 - ☐ Kulturförening
 - ☐ Idrottsförening
 - ☐ Förening med social-/hälsoverksamhet
 - ☐ Förening med ungdoms-/barnverksamhet
 - ☐ Natur-/miljöförening
 - ☐ Förening med räddningsverksamhet
 - ☐ Bransch-/yrkes/fack-/studieförening
 - ☐ Annan förening, vilken? _____

Flera kryss möjliga!
12. Uppskatta hur många timmar per vecka (inkl. restid till/från aktivitet) som du i snitt utför följande obetalda arbeten:
 Fyll i "0" om du inte alls utövar någon aktivitet!
 - utför hemarbete (inkl. omsorg om barn)
 - tar hand om anhöriga (t.ex äldre, sjuka)
 - utför frivilligarbete (t.ex föreningsverksamhet)

5399237558

7153237558

Utövande av fritidsaktiviteter

13. Hur ofta har du utövat följande fritidsaktiviteter under de senaste 12 månaderna (eller om det är frågan om säsongssaktiviteter under den senaste säsongen)? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

Fyll i ett kryss per rad! Lämna inte tomt, tack!

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Idrotts-/motionsutövning						
Promenerat/stavgång	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Joggat/sprungit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cyklat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat fotboll	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat innebandy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat padel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat tennis, bordtennis, badminton, annan racketsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat annan bollsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bowlad, boule	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat golf	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat discgolf	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat kampsporter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat gymnastik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grupptränat (t.ex. boxercise, spinning, pilates, zumba)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Simmat, vattengymnastiserat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styrketränat (t.ex. på gym)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Friidrottat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seglat, rott, vindsurfat, paddlat kajak/SUP-bräda	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ridit, utövat hästsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat skytte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat motorsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Åkt skateboard, kickbike	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat ishockey	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Åkt skridskor, långfärdsskridskor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Åkt längdskidor, utförsåkning	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hur har coronasituationen påverkat din utövning av idrotts-/motionsaktiviteter under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

	Ökat mycket	Ökat något	Varit oförändrat	Minskat något	Minskat mycket	Kan inte säga
Vilken/Vilka idrotts-/motionsaktiviteter har påverkats mest?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gånger/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gånger/år	Aldrig
Friluftaktiviteter						
Fiskat, sportfiskat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jagat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogsarbete som fritidssyssla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vandrat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plockat bär, svamp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur har coronasituationen påverkat din utövning av <u>friluftaktiviteter</u> under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!						
	Ökat mycket ☐	Ökat något ☐	Varit oförändrat ☐	Minskat något ☐	Minskat mycket ☐	Kan inte säga ☐
Vilken/Vilka friluftaktiviteter har påverkats mest?						
	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gånger/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gånger/år	Aldrig
Hantverk, teknik						
Handarbetat, stickat, vävt, slöjdat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat konstnärligt hantverk (t.ex. målat, tecknat, skulpterat)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meckat, modellbyggt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur har coronasituationen påverkat din utövning av <u>hantverks- och teknikaktiviteter</u> under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!						
	Ökat mycket ☐	Ökat något ☐	Varit oförändrat ☐	Minskat något ☐	Minskat mycket ☐	Kan inte säga ☐
Vilken/Vilka hantverks- och teknikaktiviteter har påverkats mest?						
	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gånger/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gånger/år	Aldrig
Musik, dans, teater						
Spelat instrument	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjungit i kör, tagit sånglektioner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat aktivt på musik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på konsert	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dansat som motions-/konstform	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på teater	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hur har coronasituationen påverkat din utövning av <u>musik, dans och teater</u> under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!						
	Ökat mycket ☐	Ökat något ☐	Varit oförändrat ☐	Minskat något ☐	Minskat mycket ☐	Kan inte säga ☐
Vilken/Vilka aktiviteter inom musik, dans och teater har påverkats mest?						

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Hem- och familjeliv						
Sällskapsdjur: skött, tränat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Matlagning/bakning som fritidssyssla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hemrenovering som fritidssyssla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsskötsel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit på stugan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit ut med båt, bil, motorcykel, husbil	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjort utflykter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hur har coronasituationen påverkat din utövning av hem- och familjeaktiviteter under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

	Ökat mycket	Ökat något	Varit oförändrat	Minskat något	Minskat mycket	Kan inte säga
Vilken/Vilka hem- och familjelivsaktiviteter har påverkats mest?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Sociala aktiviteter						
Umgåtts med släkt/vänner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt ungdoms-/föreningsgård	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt café	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Träffat kompisar ute tex på stan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sällskapsliv/dans på disco/ krog/lokal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Använt sociala medier tex facebook, instagram, chat, blogg	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hur har coronasituationen påverkat din utövning av sociala aktiviteter under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

	Ökat mycket	Ökat något	Varit oförändrat	Minskat något	Minskat mycket	Kan inte säga
Vilken/Vilka sociala aktiviteter har påverkats mest?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Användning av medier, spel						
Använt dator, surfplatta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Använt mobil-/smarttelefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat dator-/TV-/mobilspele	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sett på TV/film hemma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat på radio/podcast	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat på t.ex. tips, trav, bingo, nätspel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat bräd-/strategispel, pusslat	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6426237550

9481237554

Hur har coronasituationen påverkat din användning av medier och spel under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

Vilken media- och spelanvändning har påverkats mest?

Ökat mycket ☐ Ökat något ☐ Varit oförändrade ☐ Minskat något ☐ Minskat mycket ☐ Kan inte säga ☐

Studier och liknande

	Dagligen/nästan dagligen	Flera gånger/vecka	En gång/vecka	Någon gång/månad	Någon/några gånger/år	Aldrig
Läst e-böcker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat på ljudböcker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Läst böcker, tidskrifter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skrivit, diktat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deltagit i kursverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på/lyssnat till föreläsning (på fritiden)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Filmat, fotograferat	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hur har coronasituationen påverkat din utövning av studie- och liknande aktiviteter under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

Vilken/Vilka studie- och liknande aktiviteter har påverkats mest?

Ökat mycket ☐ Ökat något ☐ Varit oförändrade ☐ Minskat något ☐ Minskat mycket ☐ Kan inte säga ☐

Besök, övriga aktiviteter

	Dagligen/nästan dagligen	Flera gånger/vecka	En gång/vecka	Någon gång/månad	Någon/några gånger/år	Aldrig
Besökt marknad, auktion, loppis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt utställning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mental träning/yoga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deltagit i religiös aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deltagit i föreningsverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit funktionär vid fritidsaktiviteter (tex för barn och unga)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har utövat annan fritidsaktivitet. Vilken?						

Hur ofta har du utövat den aktiviteten? ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Hur har coronasituationen påverkat dina besök och övriga aktiviteter under de senaste 12 månaderna? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

Vilken/Vilka besök och övriga aktiviteter har påverkats mest?

Ökat mycket ☐ Ökat något ☐ Varit oförändrade ☐ Minskat något ☐ Minskat mycket ☐ Kan inte säga ☐

Anläggningar på Åland

14. Hur ofta har du besökt följande lokaler/anläggningar (själv utövat/varit åskådare) under de senaste 12 månaderna eller säsongen? Fyll i ett kryss per rad! Lämna inte tomt, tack!

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Bibliotek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bio Savoy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alandica	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samlingslokal (t.ex. ungdomslokal)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mariebad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Idrottsgården	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bollhall	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Islandia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vikingagården	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vikingahallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eckeröhallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Curlinghallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ålands Idrottscenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skyttehall/-bana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gym	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Golfbana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Discgolfbana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Travbanan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan ridanläggning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motorsportsbana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motions-, skidspår	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Germundö Alpin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utomhusplan, -bana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan anläggning, vilken?						
Hur ofta?	☐	☐	☐	☐	☐	

Evenemang och aktivitetsutbud på Åland

15. Har du under de senaste 12 månaderna tagit del av något/några av följande evenemang/museer på Åland? *Flera kryss möjliga!*

Sportevenemang

- ☐ IFK Mariehamn fotbollsmatcher
- ☐ Åland United fotbollsmatcher
- ☐ Trav
- ☐ Mariehamnsspelet (tennis)
- ☐ Mariehamnsregattan
- ☐ Ridsport (nationell hopptävling)
- ☐ Sjöjungfruloppet
- ☐ Kanonloppet
- ☐ Bomarsund trail run
- ☐ Ishockeyevenemang
- ☐ Motorsportsevenemang
- ☐ Annat, vilket? _____

Teaterföreställningar

- ☐ Åländsk teateruppsättning
- ☐ Utomåländskt teatergästspel
- ☐ Annat, vilken? _____

Musikevenemang

- ☐ Konsertserie Katrina
- ☐ Lokala musikkonserter
- ☐ Digitala musikkonserter
- ☐ Trubadurframträdanden
- ☐ Annat, vilket? _____

9709237557

Fråga 15 fortsätter på följande sida!

1976237555

Övriga evenemang

- ☐ Vera filmfestival
☐ Geta poesi och visa
☐ Öppna Ateljéer/Konstrundan
☐ Open by night
☐ Annat, vilket? _____
- ☐ Standup-shower
☐ Ålands handelsmässan
☐ Skördefesten på Åland
☐ Andra marknader

Museum

- ☐ Ålands konst- och kulturhistoriska museum
☐ Ålands sjöfartsmuseum
☐ Museifartyget Pommern
☐ Eckerö Post- och Tullhus
☐ Ålands jakt- och fiskemuseum
☐ Annat, vilket? _____

Utövande av fritidsaktiviteter utanför Åland
16. Kryssa för de fritidsaktiviteter som du under de senaste 12 månaderna har utövat utanför Åland!

- ☐ Jag har inte varit utanför Åland under perioden
☐ Besökt släkt/vänner
☐ Gått på teater, konsert
☐ Besökt museum, utställning, mässan
☐ Besökt bio
☐ Besökt djurpark, nöjesfält
☐ Shoppat
☐ Kursverksamhet (ej arbetsrelaterad)
☐ Annan fritidsaktivitet, vilken? _____
- ☐ Vandringsresa
☐ Solat och badat
☐ Besökt badhus
☐ Besökt hälsobesök, friskvårdsanläggning, SPA
☐ Åkt slalom, skidor
☐ Spelat golf
☐ Tränat/tävlats i någon annan idrott
☐ Besökt idrottstävling, -evenemang

Utvärdering
17. Hur nöjd är du med din fritid?

- ☐ Mycket nöjd ☐ Ganska nöjd ☐ Varken nöjd eller missnöjd ☐ Ganska missnöjd ☐ Helt missnöjd

18. Vilka faktorer begränsar ditt utövande av fritidsaktiviteter?
Flera kryss möjliga!

- ☐ Coronasituationen
☐ Tidsbrist
☐ Bristande utbud
☐ Brist på pengar
☐ Brist på umgänge
☐ Hälsan
☐ Bristande fysisk tillgänglighet
☐ Bristande information om aktiviteter
- ☐ Mina bristande svenskakunskaper
☐ Annan, vilken? _____
☐ Ingenting begränsar mitt utövande av fritidsaktiviteter

19. Hur mycket pengar lägger du uppskattningsvis ned på dina egna fritidsaktiviteter i snitt per månad?

(exkl. kostnader tex för båt, stuga)

|_|_|_|_|

euro/månad

20. Vilken fritidsaktivitet skulle du vilja ägna dig åt, men som inte erbjuds på Åland?
21. Vad tycker du att beslutsfattarna borde satsa mer resurser på, då det gäller våra fritidsaktiviteter?

- ☐ Ungas fritidsaktiviteter
☐ Vuxnas fritidsaktiviteter
☐ Äldres fritidsaktiviteter
☐ Annat, vad? _____

22. Hur nöjd är du med utbudet av fritidsaktiviteter i din kommun?

- ☐ Mycket nöjd ☐ Ganska nöjd ☐ Varken nöjd eller missnöjd ☐ Ganska missnöjd ☐ Helt missnöjd

På sista sidan har du möjlighet att ge ytterligare kommentarer till fråga 21 och 22 samt lämna övriga kommentarer.

1612237552

Utrymme för svar på frågorna 21 och 22 samt egna kommentarer!**21b. Ge gärna förslag inom vilka områden och på vilket sätt resurserna kunde användas!****22b. Om du är missnöjd med utbudet av fritidsaktiviteter, berätta gärna varför du är det!****Övriga kommentarer?****Stort tack för din medverkan!****Vill du vara med i vår webbpanel?****Vill du få fler möjligheter att göra din röst hörd?**

ÅSUB håller på att bygga en webbpanel, dvs. ett register med personer som är intresserade av att delta i undersökningar online, framför allt när ÅSUB vill samla in information extra snabbt. Vill du vara med i vår webbpanel och på så sätt få fler möjligheter att dela dina erfarenheter och synpunkter, ange då din e-postadress nedan eller i formuläret på www.asub.ax/webbpanel

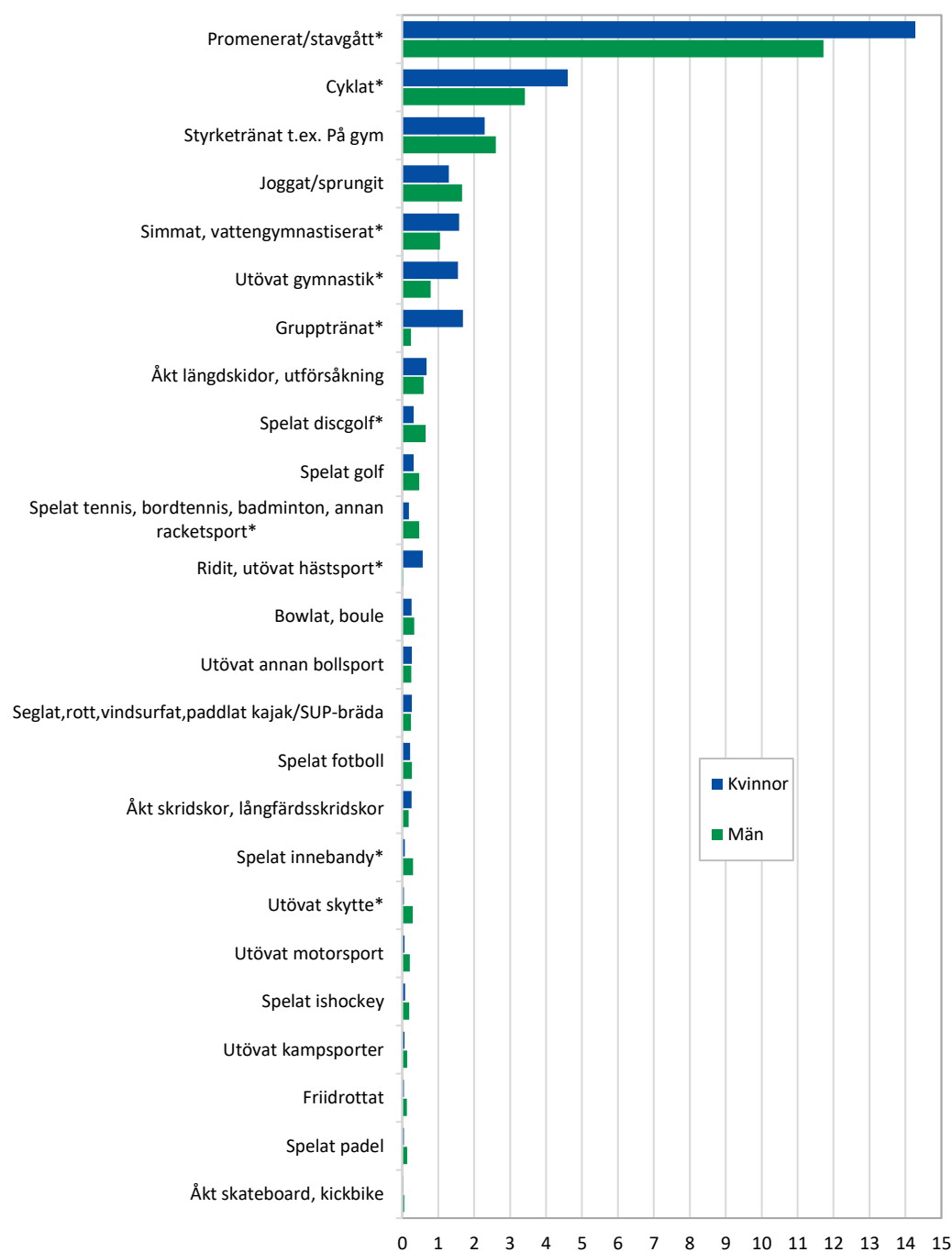
Din e-postadress:

Flera faktorer avgör hur ofta du blir inbjuden till att medverka i en undersökning och det är alltid frivilligt att delta. Du kan när som helst välja att gå ur panelen. Din e-postadress används endast i detta syfte.

Bilaga 2. Omformuleringar av aktiviteter från år 2013 fritidsvaneundersökning

Övergripande kategori	Formulering år 2020	Formulering år 2013	Formulering 2008
Idrotts- och motionsaktiviteter	Spelat tennis, bordtennis, badminton, annan racketsport Seglat, rott, vindsurfat, paddlat kajak/SUP-bräda Åkt skateboard, kickbike	Spelat tennis, bordtennis, badminton Båtsport t.ex. seglat, rott, vindsurfat, paddlat kanot -	Spelat tennis/badminton Båtsport t.ex. seglat, rott, vindsurfat, paddlat kanot Åkt skateboard, inlines
Hantverk och teknik	Handarbetat, stickat, vävt, slöjdat	Handarbetat, vävt, slöjdat	Handarbetat, vävt, slöjdat
Hem- och familjeliv	Matlagning/bakning som fritidssyssla	Bakat som fritidssyssla	Bakat som fritidssyssla
Sociala aktiviteter	Besökt ungdoms-/föreningsgård Använt sociala medier t.ex. facebook, instagram, chat, blogg	Besökt fritids-, ungdomsgård Använt sociala medier t.ex. facebook, twitter, chat, blogg	Besökt fritids-, ungdomsgård -
Användning av medier, spel	Spelat dator-/TV-/mobilspel Sett på TV/film hemma Lyssnat på radio/podcast Spelat bräd-/strategispel, pusslat	Spelat dator-/TV-spel Sett på TV/film Lyssnat på radio Spelat sällskapsspel t.ex. bridge, schack, familjespel	Spelat dator-/TV-spel Sett på TV, DVD-film Lyssnat aktivt på radio Spelat sällskapsspel t.ex. bridge, schack, familjespel
Studier och liknande	Lyssnat på ljudböcker Gått på/lyssnat till föreläsning (på fritid)	Lyssnat på audioböcker Gått på föreläsning (på fritid)	- Gått på föreläsning

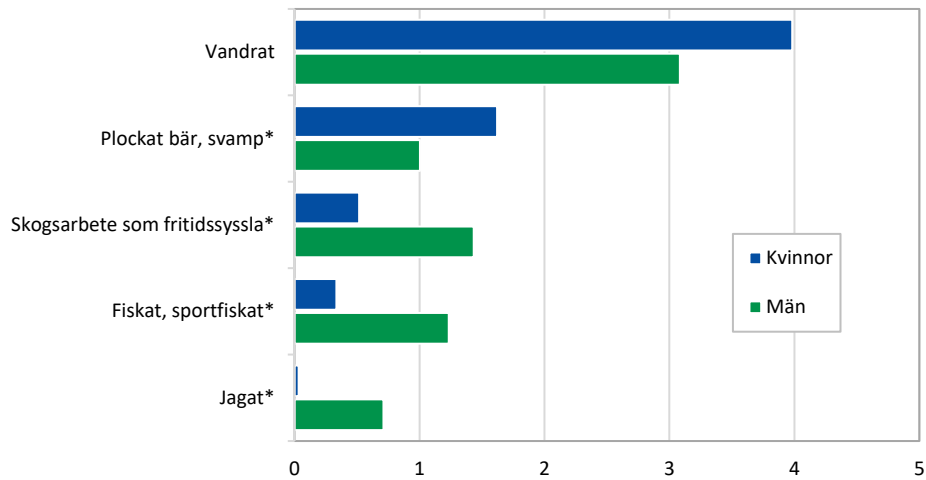
Bilaga 3. Idrotts- och motionsaktiviteter (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

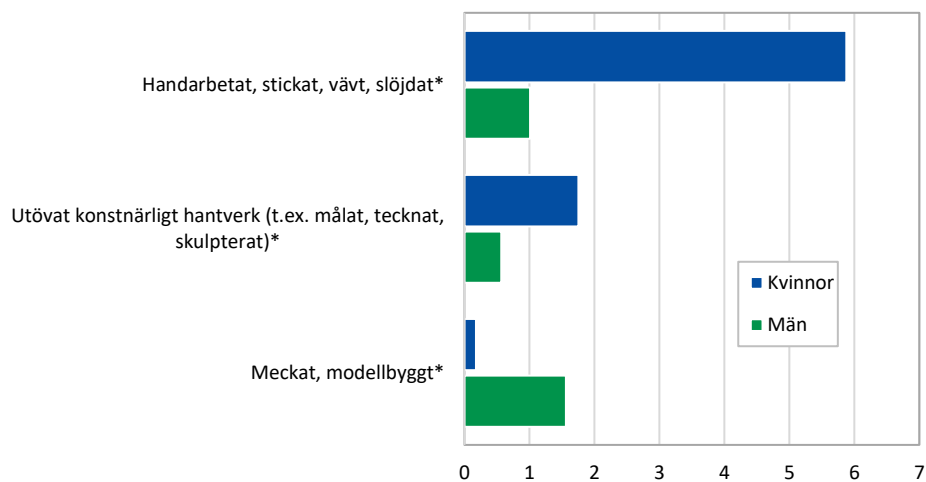
Bilaga 4. Friluftaktiviteter (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

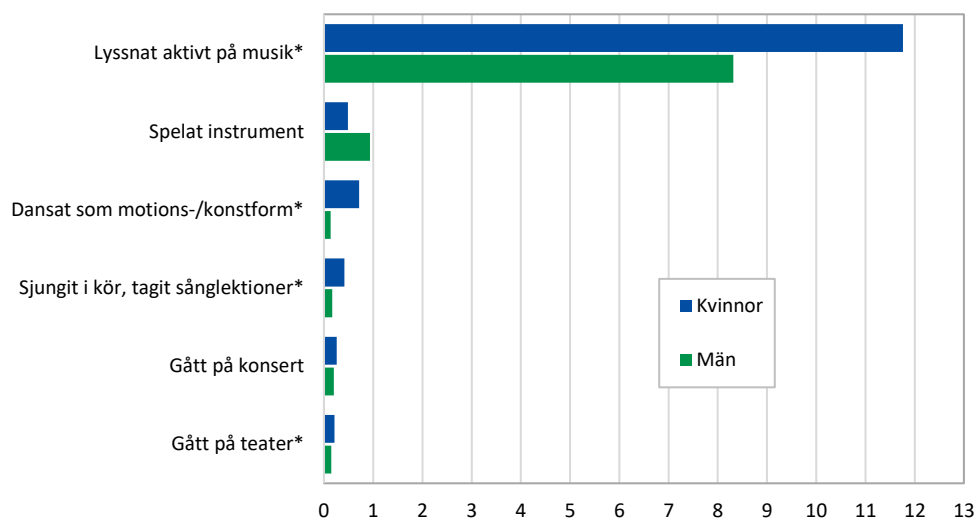
Bilaga 5. Hantverk och teknik (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

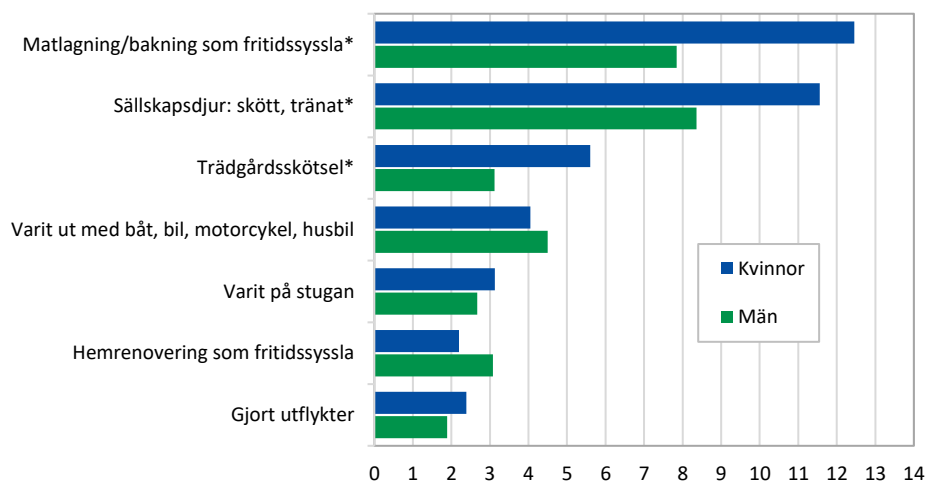
Bilaga 6. Musik, dans och teater (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

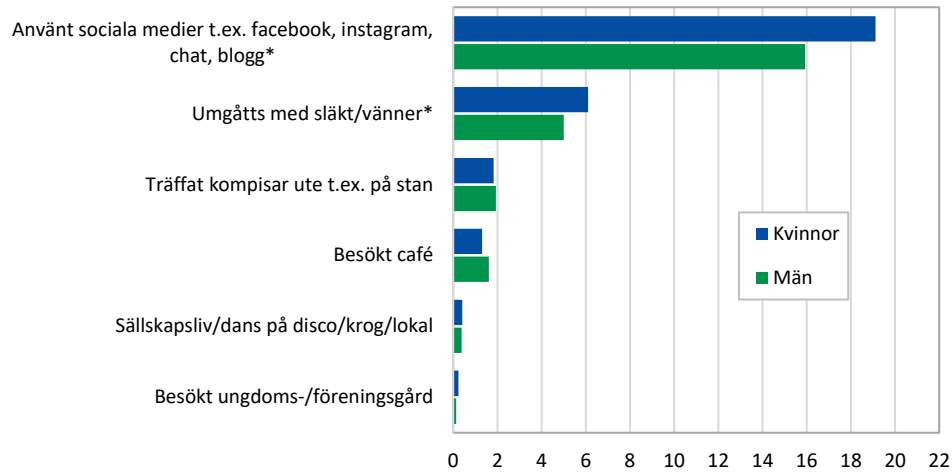
Bilaga 7. Hem- och familjeaktiviteter (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

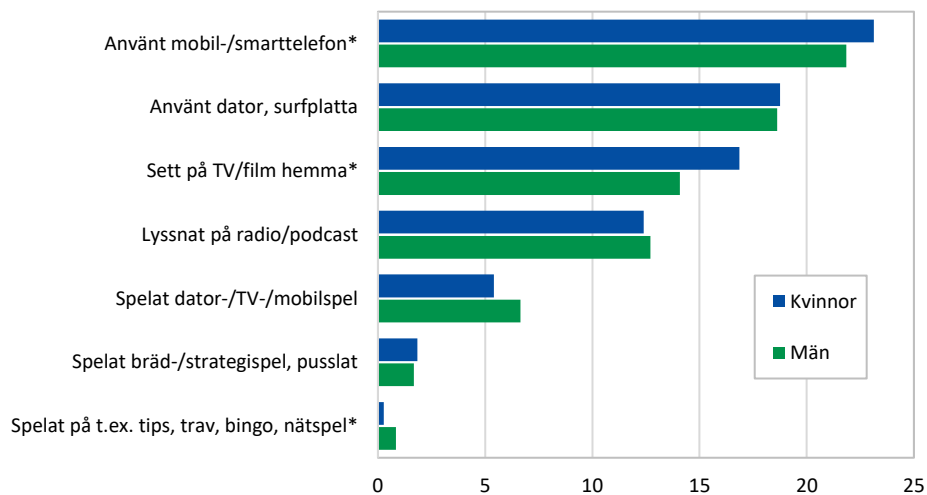
Bilaga 8. Sociala aktiviteter (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

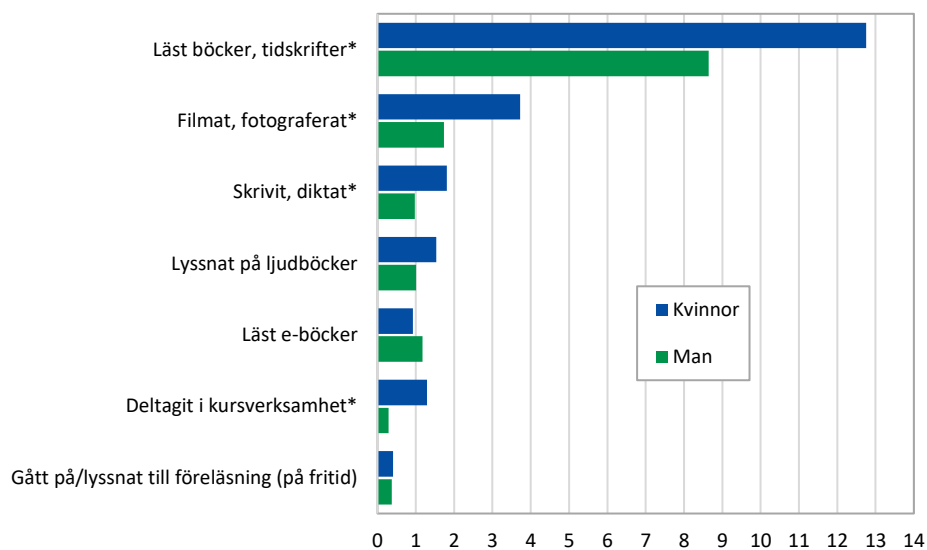
Bilaga 9. Användning av medier, spel (antal gånger utövande per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

Bilaga 10. Studier och liknande (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

Not: Aktiviteten "Deltagit i kursverksamhet" har ett mindre antal observationer än övriga aktiviteter.

Bilaga 11. Besök och övriga aktiviteter (antal gånger utövade per månad)

Källa: ÅSUB

* Signifikant skillnad mellan könen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en oberoende institution vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet. ÅSUB producerar aktuell statistik inom ett stort antal områden. Inom forskningen och utredningsverksamheten är det samhällsekonomiska området centralt men verksamheten omfattar även många andra relevanta samhällsfrågor.

All statistik, alla rapporter och annat kunskapsunderlag publiceras på ÅSUB:s webbplats www.asub.ax.

Tel. +358 18 25490
info@asub.ax | www.asub.ax
PB 1187 | AX-22 111 Mariehamn